శ్రీమతే

రామానుజాయ నమః.

ముముక్షుప్పడి ఆంధ్రము.

పిళ్లైలోకాచార్యులవారు సాయించిన

ముముక్షుప్పడి అను గ్రంథమును

శ్రీ. ఉ. ప్రవర్తకులయిన

కందాడై శ్రీనివాసాచార్యులగారివల్ల విని

గంజాంజిల్లా బరంపురం నివాసులగు

శ్రీన్యాయపతి రామదాసు పంతులుగారిచే

ప్రకటింపబడియె.

సద్విజయతే తరామ్.

ఆళ్వార్ తిరువవతారాది.

౪౯౯౪ వైశాఖ మాసము

Printed by G. V. Jagannadhacharier Arsha Press,
Vizagapatam. 1892.

పీఠిక.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః।

శ్రియః పతియొక్క పాదారవిందములను చేరుటెట్లాగదా అని చింతాక్రాంతులగు జనులకత్యంతోపకారముగ పిళ్లైలోకాచార్యులవారు పదునెనిమిది రహస్యగ్రంథములను ద్రావిడభాషలో వ్రాయించియున్నారన్న సంగతి అందరకు తెలిసినదేయున్నది. వాటిలో ముముక్షుప్పడి అనునది అట్టిచింతాక్రాంతులకవశ్యము అనుసంధింపవలసినదైయున్నది. అయితే అది ద్రావిడభాషయందుండుటచే మన తెలుగుదేశములో దానిని తెలిసికొననభిలాషగలవారికి సులభముగాలేదు. కాబట్టి ఆగ్రంథమును తెలుగునవ్రాసినట్లయిన కొందరు సంతోషింతురని యీ తెలుగు గ్రంథము ప్రచురపరుచుటయయినది. అయితే దీనిని ముఖ్యముగా స్త్రీలు బాలురు అనుసంధించుటకు తగినట్లుండవలెనను నుద్దేశముతో సులభమైన తెలుగుమాటలతో వ్యాఖ్యానాంశములలో కొన్నింటిని చేర్చి వ్రాయుటయయినది. ద్రవిడగ్రంథముయొక్క అర్థమునేదో ఒకరీతిగా మాశక్తికొలది తెలుపుడుచేయుటయందే తాత్పర్యముగాని వేరేమియులేదు. దీనియందుండు తప్పులను సత్పురుషులును పండితులును మన్నించి సవరించుకోగలందులకు ప్రార్థించుచున్నాము.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః-

తిరుమన్త్రార్థము-

ముముక్షుప్పడి- అనగా మోక్షమును కోరిన

వారికి తెలియవలసినది-

1- మోక్షమందిచ్చ గలవానికి తేలియవలసిన రహస్యములు మూడు- రహస్యమనగా నేకాంతముగా తెలిసికొనవలసినది; అనగా ఉపదేశముచేత తెలియదగినది.

2. అందు ప్రథమ రహస్యము తిరుమన్త్రము; అనగా నారాయణాష్టాక్షర- మన్త్రమనగా తన్ను అనుసంధించు వారలను రక్షించునది.

3- తిరుమన్త్రముయొక్క గౌరవమునకు దగునట్లు భక్తితో నాదరించిఅనుసంధించవలయును- అనుసంధానమనగా మననము-

4- మంత్రమందును మంత్రమందు జెప్పబడు దైవమందును మంత్రము నుపదేశించిన ఆచార్యుని యందును భక్తి మిగుల నుండెనేని కార్యకరమగును- ఆచార్యుడనగా మంత్రమందు గల అర్థమును తానాచరించి శిష్యునిచేత నాచరింప జేయువాడు-

5- సంసారులు స్వస్వరూపమునుభగవంతుని యొక్క స్వరూపమును నెరది అనగా తెలిసికొనక ఈశ్వర కైంకర్యమునకు చెడి, చెడితిమను విచారమయినను లేక సంసార మనెడు పెద్ద సముద్రమందు బడి దరిగానక బాధను జెందుచుండగా భగవంతుడు తన నిర్హేతుక కృపచేతను ఈసంసారులు తన్ను తెలిసికొని దరిని జేరునట్లు నర నారాయణ రూపముగా శ్రీ బదరికాశ్రమమందు తానే శిష్యుడును తానే ఆచార్యుడునై యుండి ఈనారాయణాష్టాక్షరి యను మన్త్రమును వెల్లడి పరచెను-

6- శిష్యుడుండవలసిన క్రమము లోకులకు దెలియక పోవుటచేత దానిని దెలియజేయుటకై భగవంతుడు నరుడను పేరుతో శిష్యుడయి యుండెను-

7- సకల శాస్త్రములను చదివి సంపాదించెడు జ్ఞానము

స్వార్జిత ధనమువంటిది- తిరుమంత్రమునుచదివి సంపాదించుజ్ఞా
నము పితార్జిత ధనమువంటిది-

౮. ఈ నారాయణాష్టాక్షరి యనెడు తిరుమంత్రమేగాక వా
సుదేవ ద్వాదశాక్షరి విష్ణుషడక్షరి మొదలుగాగలమంత్రములనే
కములు గలవు-

౯- ఈ మన్త్రములు వ్యాపక మన్త్రములనియు అవ్యాపకమ
న్త్రములనియు రెండువిధములు- వ్యాపక మన్త్రము లనగా భగవం
తుని యొక్క సర్వవ్యాపకత్వమును చెప్పునవి- అవ్యాపక మన్త్రము
లనగా భగవంతుని యొక్క సర్వవ్యాపకత్వమును చెప్పక ఆయన
యొక్క అవతార గుణచేష్టితములలో నొక్కొక్కదానిమాత్ర
మే చెప్పునవి-

౧౦. అవ్యాపకము లయిన తక్కిన మన్త్రముల కంటె వ్యాపక
మన్త్రములగు నారాయణ వాసుదేవ విష్ణు మన్త్రములు మూడును
శ్రేష్ఠములు-

౧౧- ఈమూడింటిలోను పెరియ తిరుమన్త్రమని వాడుక చే
యబడు నారాయణాష్టాక్షరీ మన్త్రము ప్రధానమైనది-

౧౨. మిగిలిన వాసుదేవ విష్ణుమన్త్రములు రెండింటిని ఇతర
మతస్థులు అవలంబించుటయు అర్థపూర్తి లేకపోవుటయు గలవు-

౧౩- నారాయణాష్టాక్షరిని అపౌరుషేయములైన వేదము
లును పరాశరాది ఋషులును నమ్మాళ్వారు మొదలయిన ఆళ్వారు
లును నాథమునులు మొదలయిన పూర్వాచార్యులును ఆదరించిరి-

౧౪- మన్త్రమునకు అర్థభూతుడై యున్న భగవంతుని వై
భవముకంటె ఈమన్త్రవైభవము అధికమైయున్నది.

౧౫ ఈశ్వరుడు అదృశ్యుడైయుననుమన్త్రము దృశ్యమైయుం
డి ఉపకరించును.

౧౬ భీష్ములు మొదలయిన వారి సభయందు దుశ్శాసనుని చే
త మానభంగమును జెందిన ద్రౌపదికి చీరలను వృద్ధి పొందించి మా
నమును కాపాడి రక్షించినమన్త్రము ఇదియేగదా.

౧౭- ఈమన్త్రము భక్తి మొదలగు గౌరవముతో అనుసంధించక అగౌరవముతో అనుసంధించినను తానివ్వ వలసినఫలమునకు లోపము చేయదు.

౧౮- ఈమన్త్రము కులము మొదలయిన సకలాపేక్షితముల నిచ్చును-

౧౯. ఐశ్వర్యము కైవల్యము భగవల్లాభము మొదలయినవాటిని అపేక్షించువారికి వాటి నిచ్చును — ఐశ్వర్యమనగా ఇహలోకమందును స్వర్గాదులందును అనుభవించు సంపద — కైవల్యమనగా పరమపదమునకు సంబంధించియున్న ఒక స్థానమందుండి చేయు కేవలాత్మానుభవము — భగవల్లాభమనగా ముక్తుడై పరమపదమందు శుద్ధసత్త్వదేహముతో చేయుపరమ పురుషార్థమయిన భగవత్కైంకర్యము.

౨౦- భగవత్ప్రాప్తిసాధనము లగు కర్మయోగ జ్ఞానయోగ భక్తియోగములను అవలంబించువారికి తత్సిద్ధ్యర్థమై ఈమన్త్రము సహాయముగా కోరినయెడల వాటికి ఉండు ప్రతిబంధకములను పోగొట్టి వాటిని సిద్ధింపజేయును.

కర్మయోగ మనగా యజ్ఞ దాన తపో ధ్యాన సంధ్యావందన పంచ మహాయజ్ఞ అగ్నిహోత్ర తీర్థయాత్రా పుణ్యక్షేత్రవాస కృచ్ఛ్ర చాంద్రాయణ పుణ్యనదీస్నాన వ్రత చాతుర్మాస్య ఫల మూలాశన శాస్త్రాభ్యాస సమారాధన జపతర్పణాదులచేతకలుగు దేహశోషణము వలన పాపము నశించి అందువలన ఇంద్రియ ద్వారా ప్రసరించు జ్ఞానమునకు క్షుద్ర విషయములు గోచరములు కాకపోవుటచేత సద్విషయమందు అభిలాషగలిగి యమ నియమ ఆసన ప్రాణాయామ ప్రత్యాహార ధ్యాన ధారణ సమాధిరూపమయిన అష్టాంగయోగ క్రమముచేత యోగాభ్యాస కాలము వరకు జ్ఞానమున కాత్మను లక్ష్యముగా జేయుట.

జ్ఞానయోగ మనగా కర్మయోగము వలన పుట్టిన జ్ఞానమునకు హృదయకమలము ఆదిత్యమణ్డలము మొదలగు స్థలముల

యందు వేంచేసియుండు సర్వేశ్వరుని లక్ష్యముచేసి ఆయనను శ
ఙ్ఖచక్రాదులతో కూడియున్న వానినిగాను పీతాంబరధరునిగాను కి
రీటము మొదలగు సర్వాభరణ భూషితునిగాను లక్ష్మితో గూడి
యున్న వానిగాను అనుభవించి యోగాభ్యాసక్రమముచేత అను
భవకాలమునువృద్ధిపొందించుచు యెడతెగని ధ్యానమును జేయుట.

భక్తియోగమనగా జ్ఞానయోగమువలనకలిగిన తైలధారవలె
యెడతెగని స్మృతిసంతానరూపమయిన అనుభవమును ప్రీతిరూప
ముగా జేయుట-

౨౮- ఈమన్త్రము ప్రపత్తిలో జిగినవారికి భగవత్స్వతం
త్ర్యసువేమ స్వరూపజ్ఞానమును పిశదముగ బుట్టించి కాలక్షేప
మునకును భోగమునకును హేతువైయుండును.

ప్రపత్తియనగా కర్మజ్ఞానభక్తులు స్వతంత్రోపాయము ల
గుటచేత కేవల భగవత్పరతంత్రమైన ఆత్మస్వరూపమునకు వి
రుద్ధములని వాటిని చేయుటకసమర్థుడై భగవత్సన్నిధియందు జే
యుభరసమర్పణము-

భరసమర్పణమనగా తన రక్షణభారము తనకులేదనే జ్ఞాన
ముతో ఈశ్వరునియందు ఆభారమునుసమర్పించి నమ్మియుండుట.

ఈ ప్రపత్తి ఆర్తప్రపత్తియనియు దృప్తప్రపత్తి అనియు రెండు
విధములు-

ఆర్తప్రపత్తి అనగా భగవన్నిర్హేతుక కృపచే జ్ఞానముపు
ట్టగానే భగవదనుభవమునకు ప్రతిబంధకములయిన ఈదేహమును
ఈదేశమును ఈదేశస్థుల యొక్క సహవాసమును సహింపజా
లక భగవదనుభవమునకు సహకారమైన ముక్తదేహమును ముక్తి
స్థానమును ముక్తపురుషుల సాన్నిధ్యమును పొందుటకై త్వరపడి
ఆర్తితో జేయుప్రపత్తి- ఆర్తప్రపన్నులకు వెంటనే ముక్తికలు
గును- ఇట్టి ఆర్తప్రపన్నులుఆళ్వారాదులు- (నమ్మాళ్వారుమొ
దలగు ౧౧రు)

దృప్తప్రపత్తి అనగా ఇట్టి ఆర్తిమాత్రములేక తనరక్షణభా

రనును భగవంతునియందు సమర్పించి నమ్మి ఆయనయొక్క ఆ
జ్ఞాకైంకర్యమును చేయుచుండుట- ఇట్టి దృప్త ప్రపన్నులకు దే
హావసానమందు మోక్షముగలుగును- (వీరు నాథ మునులు మొద
లగుపూర్వాచార్యులు-)

కాలక్షేప మనగా ఈ తిరుమన్త్రమందు చెప్పబడిన అర్థా
ను సంధానాదులచేత కాలమును వెళ్లబుచ్చుచుండుట-

౨౨. ఆత్మోజ్జీవనమునకు సాధనముగా తెలియవలసిన అర్థ
విశేషములన్నియు ఈమన్త్రమందే ఉన్నవి-

౨౩. అవి అయిదర్థములు- అవి యేవనగా (౧) స్వ
స్వరూపము (౨) పరస్వరూపము (౩) పురుషార్థ స్వరూపము
(౪)ఉపాయ స్వరూపము (౫) విరోధిస్వరూపము-

(౧) స్వస్వరూప మనగా జీవస్వరూపము- యీజీవస్వరూప
ము అయిదువిధములు. ౧నిత్యులు, ౨ముక్తులు, ౩బద్ధులు,
౪ కేవలులు, ౫ ముముక్షువులు.

౧. నిత్యులనగా సంసార సంబంధము లేక నిత్య విభూతి
యందు భగవంతుని సన్నిధిని నిత్యకైంకర్యమును చేయుచుమం
డు అనంత గరుడ విష్వక్సేనాదులు-

౨. ముక్తులనగా- భగవత్కృపచేత సంసారసంబంధము
నువదలి నిత్యవిభూతిని పొంది నిత్యులవలెనేపునరావృత్తి లేకుం
డా నిత్యకైంకర్యమును చేయుచుండువారు-

౩. బద్ధులనగా- సంసారమందుండి దేహాత్మాభిమానము
కలవారై క్షుద్ర భోగములనే పురుషార్థముగా దలంచుచు
ఆత్మజ్ఞానము గానీ భగవజ్జ్ఞానము గానీ లేక అహంకార
మమకారములలో మునిగి దారపుత్రాదులయందు మోహము
కలిగి యుండు వారు.

౪. కేవలులనగా- సంసారమను దావాగ్నిచేత తప్తులై ఆ
తాప నివృత్తికి సాధనముగా శాస్త్రాభ్యాసము చేసి అందు
వల్ల ప్రకృతికంటె ఆత్మ విలక్షణ మయినదనియు, ప్రకృతిదుఃఖా

శుద్ధమైనదనియు, తెలిసికొని అట్టి ప్రకృతి సంబంధ నివృత్తి కొరకు భగవంతుని ధ్యానము చేసి ఆత్మానుభవ రూపమయిన కైవల్యమోక్షమును సంపాదించుకొని అనుభవించువారు-

౫. ముముక్షువులనగా- భగవదనుభవార్థమై దానికివిరోధియైన సంసార నివృత్తిని ప్రార్థించి భక్తి ప్రపత్తి మొదలగు భగవత్ప్రాప్తి సాధనములను అవలంబించి యుండువారు-

(౨) పరస్వరూపమనగా ఈశ్వరస్వరూపము. ఇదిఅయిదువిధములు- అవి యేవనగా- ౧.పర ౨. వ్యూహ ౩.విభవ ౪ అంతర్యామి ౫-అర్చలు-

౧. పరమనగా శుద్ధసత్త్వమయమై త్రిపాద్విభూతి యనుపేరుగల నిత్యవిభూతియందు నిత్యసూరి సేవ్యమై యుండు పరవాసుదేవ మూర్తి-

౨. వ్యూహమనగా వాసుదేవ సంకర్షణ ప్రద్యుమ్న అనిరుద్ధ వ్యూహములయందు ఆయా నామములతో జగత్సృష్ట్యాదులను చేయుచుండు భగవత్స్వరూపములు.

౩- విభవములనగా రామకృష్ణనృసింహాది అనంతావతారములు- ఈఅవతారములు రెండు విధములు- ముఖ్యావతారములు గౌణావతారములు అని-

ముఖ్యావతారములనగా- జీవసంబంధములేక జగద్రక్షణార్థమై "రామః కృష్ణ నృసింహశ్చ పూర్ణా షాడ్గుణ్య మూర్తయః' అనుప్రకారముగా షడ్గుణములతో పూర్ణుడైనసర్వేశ్వరుడు సాక్షాదవతరించినరామకృష్ణాద్యవతారములు-

గౌణావతారములనగా జీవులయందు ఆయా పనులకొరకై భగవదంశము ఆవేశించిన అవతారములు- ఇవి వ్యాసదత్తాత్రేయాద్యవతారములు- వీరిని ముముక్షువులు మోక్షసాధనముగా ఉపాసింప బని లేదు-

౪- అంతర్యామిఅనగా సమస్తవస్తువుల యందు వ్యాపించి యుండు భగవత్స్వరూపము. ఈవ్యాప్తి రెండు విధములు-

(౧) స్వరూపవ్యాప్తి (౨) విగ్రహవ్యాప్తి-

(౧) స్వరూపవ్యాప్తి అనగా సర్వభూతములయందును సూక్ష్మరూపుడై భగవంతుడు వ్యాపించి యుండుట-

(౨) విగ్రహవ్యాప్తి అనగా భక్తులయందలి అనుగ్రహము చేత వారిహృదయ కమలములలో అంగుష్ఠ మాత్ర ప్రమాణముగా లక్ష్మీసహితుడై వేంచేసియుండుట-

౫. అర్చావతార మనగా భక్తుల యొక్క ఇచ్ఛానుసారముగా ఆయా నామ రూపములను పరిగ్రహించి దర్శనమిచ్చెడి బహువిధములైన విగ్రహములు- ఇవి నాల్గువిధములు- (౧) స్వయంవ్యక్తములు; (౨) దివ్యములు; (౩) సైద్ధములు; (౪) మానుషములు-

(౧) స్వయం వ్యక్తములనగా నరసింహాద్యవతారములవలెనే భగవంతుడు స్వయముగా ఆవిష్కరించినవి-

(౨) దివ్యములనగా దేవతలచేత ప్రతిష్ఠితములయినవి.

(౩) సైద్ధము లనగా సిద్ధులచేత ప్రతిష్ఠితములయినవి-

(౪) మానుషములనగా మనుష్యులచేత ప్రతిష్ఠితములయినవి-

(౩) పురుషార్థ స్వరూప మనగా పురుషుని చేత గోరబడునది- అవి అయిదువిధములు:- ౧ ధర్మము, ౨ అర్థము, ౩ కామము- ౪ ఆత్మానుభవము. ౫ భగవదనుభవము-

౧. ధర్మమనగా ప్రాణిరక్షణమునకుపయోగముగా జేయు పనులు.

౨- అర్థమనగా వర్ణాశ్రమములకు ఉచితముగా ధనధాన్యాదులను సంపాదించి దేవతావిషయములయందును పైతృకకర్మలవిషయమందును ప్రాణులవిషయమందును దేశకాలపాత్రముల నెరిగి ధర్మబుద్ధితో ఖర్చుపెట్టునది-

౩- కామమనగా (౧) ఇహ (౨) పర లోకముల యందు అనుభవించు సుఖవిశేషము-

(౧) ఇహలోక సుఖమనగా తల్లి తండ్రి భార్య రత్నములు ధనము ధాన్యము వస్త్రములు అన్న పానములు పుత్త్రులు మిత్త్రులు పశువులు గృహములు క్షేత్రములు చందనము పుష్పములు తాంబూలము మొదలగు వాని అనుభవము వల్లగల్గు సుఖము.

(౨) పరలోకసుఖ మనగా ఈ లోకము కన్న విలక్షణమైన స్వర్గాది లోకములకు వెళ్లి ఆకలి దాహము శోకము ముసలితనము మరణము మొదలగునవి లేక సంపాదించిన పుణ్యమునకు తగినట్లు అమృత పానము చేసి రంభాది అప్సరసలతో సుఖించుట-

౪- ఆత్మానుభవ మనగా దుఃఖనివృత్తి మాత్రమైన కేవలాత్మానుభవము-

౫- భగవదనుభవ మనగా జీవుడు చేసిన భక్తిప్రపత్తుల వల్ల పుణ్య పాపములను నశింప జేసి మూర్ధన్య నాడి ద్వారా ఈ శరీరమును విడిచి అర్చిరాది మార్గమున పరమపదమునకు వెళ్లి శుద్ధ సత్త్వ దేహమును పొంది లక్ష్మీ భూమి నీళా నాయకుడగు శ్రీమన్నారాయణుని నిత్యసేవ చేయుచు నుండుట-

(౪) ఉపాయస్వరూప మనగా భగవత్ప్రాప్తిని కలుగ జేయు సాధనస్వరూపము; ఇది ఐదు విధములు- ౧ కర్మము, ౨ జ్ఞానము, 3 భక్తి, ౪ ప్రపత్తి, ౫ ఆచార్యాభిమానము-

ఇందులో కర్మజ్ఞానభక్తి ప్రపత్తులయొక్క వివరణము ౨౧- ౨౨- సంఖ్య గలవాక్యములలో చేయబడినది-

౫ ఆచార్యాభిమాన మనగా చేతనుడు కర్మ జ్ఞాన భక్తి ప్రపత్తుల యందు అశక్తుడై యుండునపుడు వీనియందు కనికరించు వీనిలాభమునకై భగవత్సన్నిధిని ప్రపత్తి చేసి వీనినుజ్జీవింప జేయు జ్ఞానానుష్ఠాన సంపన్నులగు ఆచార్యుల అభిమానమునకు పాత్రుడై యుండుట- ఇది రెండు విధములు:-

(౧) స్వగతస్వీకారము, (౨) పరగతస్వీకారము-

(౧) స్వగతస్వీకారమనగా చేతనుడు ఆశ్రయించిన పైని ఆచార్యుడు అభిమానించి స్వీకరించుట-

(౨) పరగతస్వీకారమనగా తాను ఆశ్రయించకపోయినను ఆచార్యుడు అభిమానించి స్వీకరించుట-

(౫) విరోధిస్వరూపమనగా చేతనుడు అపేక్షించు లాభమునకు విరోధించునది. ఇది ౫ విధములు:- ౧ స్వరూపవిరోధి- ౨ పరస్వరూపవిరోధి- ౩ పురుషార్థవిరోధి ౪ ఉపాయవిరోధి- ౫- ప్రాప్తివిరోధి-

(౧) స్వరూపవిరోధిఅనగా దేహమే ఆత్మయను భ్రమయును భగవదితరులకు శేషభూతుడనను భ్రమయును స్వ స్వాతంత్ర్యంబును-

(౨) పరస్వరూపవిరోధి యనగా దేవతాంతరములయందు పరత్వబుద్ధియును, దేవతాంతరములయందు భగవంతునితో సమానబుద్ధియును, క్షుద్రదేవతాములయందు మహత్త్వబుద్ధియును, భగవదవతారములయందు మానుషప్రతిపత్తియును, అర్చావతారమందు అశక్తిప్రతిపత్తియును-

(౩) పురుషార్థవిరోధి యనగా భగవత్కైంకర్యరూపఫలముకంటె ఇతరమైన ఐశ్వర్యము మొదలగు ఫలములను కోరుటయును, భగవంతుని యొక్క ఇష్టానిష్టములను విచారింపక తన కిష్టము వచ్చిన కైంకర్యమును చేయుటయును-

(౪) ఉపాయవిరోధియనగా ప్రపత్తికంటె అన్యములైన భగవత్ప్రాప్త్యుపాయములయందు వైలక్షణ్యప్రతిపత్తియును అనగా ఆధిక్యబుద్ధియును, ప్రపత్త్యుపాయము సులభముగా చేయదగినది కాబట్టిన్ని దీని చేత పొందవలసిన ఫలము గొప్పది కాబట్టిన్ని ఈఫలము పొందుటకువిరోధులైన మనము చేసుకొన్న పాపములు అధికములు కాబట్టిన్ని ఈప్రపత్తివల్ల ఇంత ఫలము కలుగునో లేదో అను సంశయమున్ను-

(౫) ప్రాప్తివిరోధి యనగా భగవంతుని విషయమయ్యే

ను భాగవతుల విషయమయ్యేను ఆచార్యుల విషయమయ్యేను వారికి శిష్యులయి తనతో సబ్రహ్మచారులగు వారి విషయము య్యేను చేయునపచారములు.

౨౪. పూర్వాచార్యులవారు ఈమన్త్రమందలి అర్థమును తెలియుటకు మునుపు తాము పుట్టినవారుగా తలచి యుండిరి. దీనియందైన అర్థజ్ఞానము కలిగిన వెనుక ఈమన్త్రార్థముతో విశాగా మరియొకదానితో కాలమును వెళ్లించియెరుగరు.

౨౫. ఈమన్త్రము అర్థము కొఱకు కాకుండా తన్ను ఉచ్చరించినవారిని చేతనే సమస్తఫలముల నిచ్చునది గాయుండగా ఈ మన్త్రమందుకంటె అర్థమందె పూర్వాచార్యులు అనురక్తి కలిగి యుండుటకు హేతు వేమనగా పేరుకోరు ఫలము భగవంతుడగుట చేతను ఈఫలము నిచ్చువాడు భగవంతుడగుట చేతను ఈమన్త్రార్థము భగవదేకోపాయత్వమే అగుట చేతను అర్థమందే ఆసక్తి కలవారై యుండిరి.

౨౬. ఈమన్త్రమందు చెప్పబడుచున్న అర్థము:- ఓమ్ అను ప్రణవముచేత జీవుని యొక్క శేషత్వమున్ను, నమః అను పదము చేత జీవుని యొక్క పారతన్త్ర్యమున్ను. ఈ రెండు పదములు కలిసి జీవుని యొక్క శేషత్వ పారతన్త్ర్య స్వరూపమునును చెప్పుచున్నవి— నారాయణాయ అనుపదముచేత ఈ జీవుడు భగవంతుని విషయమై చేయవలసిన కైంకర్యరూపమయిన ఫలము చెప్పబడుచున్నది—ప్రణవము చేత జీవుని శేషత్వమున్ను, నమః పదము చేత భగవదేకోపాయత్వమున్ను నారాయణపదము చేత కైఙ్కర్యమున్ను చెప్పబడుచున్నవి.

౨౭. జీవుడు పొందవలసిన ఫలము యొక్క వివరము, ప్రమేయశేఖరమను గ్రంథములోనున్ను అర్చిరాది యను గ్రంథములోనున్ను చెప్పబడియున్నది— ఈ ఆత్మ అర్చిరాది మార్గముగా పరమపదమునకు పోయి పరిపూర్ణ భగవదనుభవమును చేసి అందువల్ల కలిగిన ప్రీతిచేత ప్రేరణచేయబడిన వాడై భగవంతుని విషయ

మై చేయుసర్వవిధకైంకర్యములే ఫలముగా ఈ గ్రంథములయం దు చెప్పబడుచున్నవి.

౨౭. ఈమన్త్రము ఎనిమిది అక్షరములు కలదై, మూడు పదములు కలదై యుండును—ఓమ్అనునది యొక అక్షరము. నమః అనునది రెండు అక్షరములు. నారాయణాయ అనునది అయిదు అక్షరములు. —ఈమన్త్రమును నారాయణోపనిషత్తు అష్టాక్షరిగా చెప్పుచున్నది.

౨౮. ఈమూడుపదములునుమూడుఅర్థములనుచెప్పుచున్నవి. అవి యేవి అనగా శేషత్వమున్ను పారతంత్ర్యమున్ను కైంకర్యమున్ను.

౩౦. ఇందులో మొదటిపదము ప్రణవము.

౩౧. ఇది అకార ఉకార మకారములతో కలిసి ఓమ్ అని పలుకబడుచున్నది.

౩౨. బ్రహ్మ వేదాధ్యయనము చేయు సమయమందు ఋగ్వేదమువలన భూః అను వ్యాహృతియును యజుర్వేదము వలన భువః అను వ్యాహృతియును సామవేదమువలన సువః అను వ్యాహృతియును వినబడెను. ఈమూడువ్యాహృతులను తరిచి చూడగా వీటిలోనుండి అకార ఉకార మకారములను మూడు అక్షరములు క్రమముగా పుట్టినవి.

౩౩. కాబట్టి యీప్రణవము సకలవేదసారమని చెప్పబడును.

౩౪. ఇందు అకారము సకలశబ్దములకును కారణమై నారాయణపదమునకు సంగ్రహమై యుండుటచేత సకలజగత్తులకును కారణమై సర్వరక్షకుడయి యున్న యీశ్వరుని చెప్పుచున్నది.

అకారము సమస్త శబ్దములకు కారణమగుట వల్లను ఈశ్వరుడు సమస్త వస్తువులకు కారణమగుట వల్లను అకారము భగవంతుని యొక్క సర్వకారణత్వమును చెప్పుచున్నది. (అవ రక్షణే) అను ధాతువువల్ల కలిగి నందున భగవంతుని యొక్క సర్వరక్షకత్వమును చెప్పుచున్నది.

౩౫- రక్షించుట యనగా విరోధిని పోగొట్టుటయును అపే
క్షితములను ఇచ్చుటయును-

౩౬- ఈ రెండును చేతనుల అధికారానుసారముగా అనగా స్థి
తికి తగినట్లు ఉండును-

౩౭- సంసారులకు విరోధి శత్రుపీడాదులు అనగా తాపత్ర
యమువల్ల కలుగు పీడలు.

తాపత్రయ మనగా (౧) ఆధ్యాత్మికము (౨) ఆధిదైవికము (౩
ఆధిభౌతికము-

(౧) ఆధ్యాత్మికము రెండువిధములు ౧ శారీరము ౨ మానసము-

౧ శారీరమనగా శరీరమునకు సంభవించు బహువిధము
లైన వ్యాధులు-

౨ మానస మనగా కామము క్రోధము భయము ద్వేష
ము లోభము మోహము విషాదము శోకము అసూయ అవ
మానము ఈర్ష్య మాత్సర్యము మొదలగు మనో రోగములు
(ఆధులు)

(౨) ఆధిదైవిక మనగా చలి గాలి ఎండ వర్షము ఉరుపిడు
గులు మొదలగు వాటివల్ల పుట్టుతాపము-

(౩) ఆధిభౌతికము అనగా పశువులు పక్షులు మనుష్యులుపిశా
చములు సర్పములు రాక్షసులు క్షుద్రసర్పములు మొదలగు వాటి
వల్ల కలుగు తాపము అనగా పీడ-

సంసారులకు అపేక్షితము అన్నపానాదులు- ఆదిశబ్దము చే
త పుష్పమాలికలు వస్త్రములు ఆభరణములు చందనము అంగనా
లింగనము మొదలగునవి చెప్పబడుచున్నవి.

ముముక్షువులకు విరోధి సంసార సంబంధము అనగా అసత్య
జ్ఞానము దుష్టవ్యాపారము మలినదేహము కలవారై యీవిభూ
తియందుండుట—అపేక్షితము, భగవదనుభవమునకు అనుకూల
మైన పరమపదముపొందుట-

నిత్యులకును ముక్తులకును విరోధి భగవత్సన్నిధిని సేయుటైం

కర్యమునకు వచ్చు విచ్ఛేధము — అపేక్షితము ఉత్తరోత్తరాకారం కర్యవృద్ధి.

౩౮. ఈశ్వరుని కంటెను మిగిలినవారు రక్షకులు కారను అంశము ప్రపన్నపరిత్రాణములో హేతువులతో విస్తరించి చెప్పబడినది.

౩౯. రక్షించునప్పుడు పురుషకార భూతురాలను పిరాట్టి సన్నిధి కావలసి యుండుటచేతను ఈ అకారమందు శ్రీసంబంధము అనుసంధింపవలయును.

౪౦. శ్రీః అను శబ్దమునకు భగవంతునినిత్యము విడువకుండా ఆశ్రయించి యుండు ననియు చేతనుల చేతనునిత్యము సేవింపబడుచుండు ననియు అర్థము.

౪౧. భగవంతుని వక్షస్థలమందు నిత్యమున్నసియించియుండునట్టి ఈపిరాట్టి ఆవక్షస్థలమును విడిచి పోగా ఆయనను చెప్పుచున్న ఈ అకారమును విడుచును, అని జ్ఞానాధికులయిన సేవాపతి జియ్యరువారు సాయించిరి.

౪౨. పతివ్రతయగుస్త్రీ తనపాతివ్రత్యధర్మమునకు తగినట్టుగా తనపెనిమిటిని సంతోషపెట్టుటకు ఆయనయొక్క పడకను న్నుతనకతకర్త్వధర్మమునకు తగినట్టుగా తనసంతానమునకు స్తన్య మిచ్చుట మొదలయిన యుపచారములు చేసి కాపాడుటకు వారలతో కూడ నున్న విడవకుండాఉన్నట్లు ఈపిరాట్టియును తన భర్తఅయిన సర్వేశ్వరుని చెప్పుచున్న అకారమును తనసంతానమైన జీవులను చెప్పుమకారమును విడువకుండా ఉండును.

౪౩. యశోదాదేవి పెనిమిటి అయిన నందునిన్ని కుమారుడగు శ్రీకృష్ణునిన్ని విడువక వారలమధ్యను ఈపిరాట్టి వలెనే యుండేది.

౪౪. ఈ అకారమందు శబ్దమునుపట్టి ఒక్క ఈశ్వరశేషత్వమునే చెప్పినను లక్ష్మీశేషత్వము కూడా లోకసిద్ధమై తప్పక వచ్చును. ఎట్లనగా ఒకనొకడు ఒకయజమానుని వద్ద నౌకరీ చేయుటకు నిర్ణయించుకొని దస్తావేజు వ్రాసియిచ్చినపుడు అతని

ఆజ్ఞానుసారముగా పనిచేతునని వ్రాసియిచ్చియుండిన్ని ఆయన భార్యయొక్క ఆజ్ఞానుసారముగా నౌకరిచేయడా.

౨౫- కాబట్టి సర్వేశ్వరుని పిరాట్టి విడిచియుండదు.

౨౬- ఇందుకు దృష్టాంతములు సూర్యుని తేజస్సు విడిచియుండనట్లును పుష్పమును పరిమళము విడిచి యుండనట్లును స్వామిని పిరాట్టి విడిచియుండదు.

౨౭- కాబట్టి లక్ష్మితో కూడిన స్వామియందే భక్తి చేయవలెను. ఉభయులయందు భక్తి చేయుట చేతనే గదా విభీషణుడు బాగుపడెను.

౨౮- ఈ అకారమందు సంస్కృత వ్యాకరణసూత్రము చేత చతుర్థీవిభక్తి కనపడకుండ లోపించి ఆ చతుర్థ్యర్థమును మాత్రము ఇచ్చును.

౨౯- ప్రతి శబ్దమునకును ఏడేసి విభక్తులు ఉండగా ఈ శబ్దమునకు ఇచ్చుట చతుర్థీ విభక్తి మాత్రము వచ్చుటకు హేతు వేమనగా.

౩౦- నారాయణాయ అను చతుర్థ్యంత మయిన యీ పదమునకు అకారము సంగ్రహమై యుండుటచేత ఈ అకారమునకు కూడ చతుర్థీవిభక్తి కావలెను.

౩౧- ఈ చతుర్థి, "వానికొరకు," అను అర్థమునిచ్చు తాదర్థ్యచతుర్థి అగుటచేతను ఈశ్వరునికి ఈ జీవుడు శేషము అను అర్థమును తెలుపుచున్నది. శేషత్వము అనగా దాసత్వము.

౩౨- శేషత్వము దుఃఖ రూపమయినదిగా కాదా లోకమందు కనపడుచున్నది అంటిరేని.

౩౩- శేషత్వము యావత్తు దుఃఖ రూపమయినది అను నియమము లేదు. చక్రవర్తులు, మహారాజులు, మొదలయిన ప్రభువుల సన్నిధిని, గొప్ప అధికారుల సన్నిధిని, చేయు శేషవృత్తులు ప్రపంచమందు సుఖముగాను గౌరవముగాను ఉండలేదా?

౩౪- ప్రభువిషయమయిన శేషత్వము వారి ఐశ్వర్యాది గుణ

ములనుపట్టి వచ్చినది గనుక సుఖరూపమయినది అని అంటిరేని ఈ
శ్వరుని యొక్క గత్తకర్త్వమును చెప్పుచున్న అకారమందు రక్ష
ణమునకు కావలసిన కల్యాణ గుణములున్ను ఉన్నవిగనుక ఈశ్వ
ర విషయ శేషత్వమున్ను ఆగుణములను పట్టి సుఖతరము గానే
ఉండును.

౫౫. ఆత్మకు స్వరూపమున్ను భగవద్దాసత్వరూపమైన శే
షత్వమే. సమస్తమైన ఆత్మలును పరమాత్మకు శేషభూతులని అ
నేక ప్రమాణములు చెప్పుచున్నవి.

౫౬. ఆత్మలకును పరమాత్మకును జ్ఞానానందామలత్వములు
సమానముగానున్నప్పటికిని పరమాత్మకు స్వామిత్వమే ప్రధాన
స్వరూపమయినట్లు ఆత్మలకు భగవద్దాసత్వ రూపమయిన శేష
త్వమే స్వరూపము కాబట్టి అట్లు శేషత్వము లేనప్పుడు స్వరూప
మే లేకపోవును.

౫౭. ఆత్మకు స్వాభావికమైన శేషత్వమును అంగీకరించక
తాను స్వతంత్రుడనని తలంచే ఆత్మాపహార మనబడును.

ఇట్టి స్వాతంత్ర్యము పుట్టినవెంబనే ఆత్మ నశించును. అనగా
స్వరూపము లేనిదానివలెనే అగును.

౫౮. ఓమ్ అనే ప్రణవమందు ఉకారము ఏవ అను అవధా
రణార్థమును చెప్పుచున్నది. "తదేవ భూతం, తదుభవ్యమ్" ఇ
త్యాది శ్రుతులయందు ఏవకారస్థానమందు ఉకారముండె ఆ ఉకా
రము ఏవకారార్థమునే ఇచ్చును.

౫౯. ఏవకారార్థమును చెప్పుచున్న యీ ఉకారము ఈశ్వ
రుని కేతప్ప గడితరులకు ఈ ఆత్మ శేషము కాదని అన్య శేషత్వమును
తీసివేయుచున్నది.

౬౦. ఉకారము లక్ష్మీవాచకముగా పాంచరాత్ర గ్రంథమం
దు చెప్పబడుటచేత అకారమందు భగవచ్ఛేషత్వమున్ను ఉకార
మందు లక్ష్మీశేషత్వమున్ను కొందరు జెప్పుదురు.

౬౧. లక్ష్మీ శేషత్వము చెప్పటకంటె ఇదివరలో అకారము

లోవచ్చిన లుప్త చతుర్థి వల్ల చెప్పబడిన భగవచ్ఛేషత్వమునకు విరోధియైన అన్యశేషత్వమును తీసివేయుటే అవశ్యకమై యున్నది-

౬౨- ఇంద్రాది దేవతలకు భోగ్యమయిన యజ్ఞమందు హోమము చేయు పురోడాశమును కుక్కకు పెట్టినట్లు భగవదేకశేషమగు ఈ ఆత్మను సంసారులకు శేషముగా చేయుట అహానింద్యము-

౬౩- ఇదివరలో చెప్పిన లక్ష్మీశేషత్వముకంటె ప్రధానమై యుండుటయే గాక భగవచ్ఛేషత్వముకంటెను అన్యశేషత్వ నివృత్తి ముఖ్యమై యున్నది-

౬౪- యామునాచార్య సంవాదమును వ్రాయించిన తిరుమలైయాండాన్ వారును భాగవతలక్షణమును చెప్పుచు భగవంతునికి పరదెనను అన్యశేషత్వము లేని మనుష్యులయితే చాలునని వ్రాయించినారు-

౬౫- ఈ ఉకారము ఆత్మ పరునకు పరులకు శేషము కాదు. ఒక్క భగవంతునకే శేషమను అర్థమును తెలుపుచున్నది-

౬౬- నకారము చేత పంచ భూతములు అనగా పృథివి జలము తేజస్సు వాయువు ఆకాశము చెప్పబడినవి — మకారము చేత కర్మేంద్రియములు అనగా వాక్కు పాణి పాదము పాయు ఉపస్థ ములు అనగా హ్యాదింద్రియ ము మనో జ్ఞానేంద్రియము చెప్పబడుచున్నవి — ణకారము చేత జ్ఞానేంద్రియములు అనగా ౧ త్వక్కు (స్పర్శము గ్రహించు చర్మేంద్రియము) ౨ చక్షుస్సు (నేత్రేంద్రియము) ౩ శ్రోత్రము (చెవి) ౪ జిహ్వ (నాలుక) ౫ ఘ్రాణము (ముక్కు) అను అయిదును చెప్పబడుచున్నవి — నాకారము పంచ తన్మాత్రములు అనగా ౧ గంధము ౨ రసము ౩ రూపము ౪ స్పర్శము ౫ శబ్దము ఈ అయిదును (పృథివ్యాది భూతములయందుండు గుణములు) చెప్పబడుచున్న వి — రకారము చేత మనస్సు చెప్పబడినది- — యకారము చేత అహంకారము చెప్పబడినది- — ణకారము చేత మహత్తత్త్వమున్ను ధకారము చేత ప్రకృతి తత్త్వమున్ను చెప్పబడుచున్నవి — ఇట్లు ఈ యిరువదినాల్గు అక్షరముల చేతను ఇరువదినాల్గు తత్త్వములు చెప్పబడి ఇరువదియైదవ అక్షరమైన మకారముచేత ఇరువదియయిదవ

తత్త్వమయిన జీవుడు చెప్పబడుట చేతనున్ను ఈ మకారము "మన జ్ఞానే" అను ధాతువును పట్టి జ్ఞానమును చెప్పునదిగానుండుట చేతనున్ను జ్ఞానమే స్వరూపముగాగల జీవుడు చెప్పబడుచున్నాడు-

౧౭- ఈమకారము బద్ధ ముక్త నిత్య రూపముగానున్న సకల జీవసమూహమును జెప్పును-

౧౮- ఏకవచనము జీవసమూహమును ఎట్లు చెప్పునంటే, ధాన్యము మొదలయిన సమూహ వాచకముల యందు ఏకవచనము సమూహమును జెప్పును కాబట్టి యిక్కడ కూడా మకారము జీవ సమూహమును చెప్పును- దీనిని జాత్యేకవచనమని వాడుకొందురు-

౧౯- ఈమకారముచేత శేషత్వమే స్వరూపముగా చెప్పబడిన ఆత్మ జ్ఞానానన్దములుకూడా లక్షణముగా కలవాడని చెప్పబడుచున్నాడు- దీనిచేత దేహముకంటె ఆత్మవేరని చెప్పబడుచున్నది-

౨౦- ఆత్మ దేహముకంటె వేరనునంశము తత్త్వశేఖరమను గ్రంథమందు సయుక్తికముగా చెప్పబడియున్నది-

౨౧- పరిమళముఉండబట్టి పుష్పమున్ను కాంతియుండబట్టి రత్నమున్ను ఏలాగున ఆదరింపబడుచున్నవో ఆలాగుననే శేషత్వము ఉండబట్టి ఆత్మయును ఆదరింపబడుచున్నది- కాబట్టి శేషత్వము లేనప్పుడు కేవలము ఆత్మ స్వరూపమునుతో ప్రయోజనము లేదు- ఈ శేషత్వముయొక్క ఆవశ్యకతను చూపించుటకయ్యే మకారములో చెప్పబడిన జీవస్వరూపమును తెలియజేయుటకు ముందుగానే అకారములో లోపించియున్న చతుర్థీ చేతను శేషత్వము చెప్పబడినది-

౨౨- తిరుక్కణ్ణపురమనే గ్రామమందు వేంచేసియున్న స్వామికే శేషభూతుడను ఇంకొకరికి శేషభూతుడను కానుఅని తిరుమంగైయాళ్వారు పాడిన పాశురప్రకారముగా ఈ ప్రణవముచేత జీవేశ్వరులకు శేషశేషిభావ సంబంధము చెప్పబడినది-

౨౩- పద్మమందు నివసించియుండు లక్ష్మీనాథుడను స్వామిని ఒకనినే నా జ్ఞానము చూచును అని పాయ్గై యాళ్వారులు సా

యించిన శ్రీసూక్తప్రకారముగా లక్ష్మీ సహితుడైన శ్రియఃపతికే సర్వాత్మలును శేషమై ఉండునను అర్థము ఈ ప్రణవమందు చెప్పబడుచున్నది-

౭౪- అకారముచేత రక్షకుడైన సర్వేశ్వరుడు చెప్పబడుచున్నాడు- మకారముచేత రక్షింపబడుజీవుడు చెప్పబడుచున్నాడు- అకారమందున్న లుప్తచతుర్థి చేత రక్షణకు హేతువయిన జీవేశ్వరులకున్న సంబంధము చెప్పబడుచున్నది- ఉకారముచేత రక్షణఫలము చెప్పబడుచున్నది-

రక్షణమునకు ఫలము అన్యులకు పనికిరాక ఈశ్వరునికే అహర్డయి యుండుట- దీనినే అనన్యార్హత్వమని చెప్పుదురు.

౭౫- ఇకమీదను ప్రణవార్థము వివరింపబడుచున్నది-

౭౬- ఈప్రణవములోనున్న ఉకారము యొక్క అర్థము నమఃపదము చేత బహుళముగా చెప్పబడుచున్నది- మకారము యొక్క అర్థము నారాయణ పదమందుండు చతుర్థీవిభక్తి చేత విస్తరింపబడుచున్నది- ఈమకారము యొక్క అర్థము నార పదము చేతకూడా వివరింపబడునని చెప్పుదురు-

౭౭- ఈమన్త్రములోనుండు అకారమును ముందుగా వివరించి తరువాత ఉకారమును వివరించవలసి యుండగా అట్లు వివరింపక పోవుటకు హేతు వేమనగా:—అకార వివరణ మయిన నారాయణపదమందు చెప్పబడుచున్న భగవత్కైంకర్యమునకు విరోధులైన అహంకార మమకారములు నశించి తేనేగాని అభగవత్కైంకర్యము రుచించదుగనుక నమః పదము చేత ఆవిరోధులను పోగొట్టుటకై ఉకారమును ముందుగా వివరించినారు-

౭౮- నమః అనుపదమందు నఅనియు మఃఅనియు రెండుపదములు గలవు-

౭౯- మః అను షష్ఠ్యన్తపదము "నాకు" అనెడిఅర్థమునుచెప్పి శేషత్వమునకు ప్రతికోటియైన స్వాతంత్ర్యమును చెప్పుచున్నది- న అనుపదము "కాదు" అని నిషేధవాది యగుటచేతను మ

కారములో చెప్పబడిన స్వాతంత్ర్యమును తీసివేయుచున్నది-

౮౦- న, మః, అను రెండుపదములు కలిసి "ఆత్మ తనకు తాను శేషభూతుడు కాడు, స్వతంత్రుడును కాడు" అనుఅర్థమును చెప్పుచున్నవి-

౮౧- స్వశేషత్వ అన్యశేషత్వములను రెండింటిని తీసి వేయుచున్న ఉకారమునకు వివరణమైన యీనమః పదమందు అన్యశేషత్వమును తీసివేయక స్వశేషత్వమునుమాత్రము తీసివేయుటకు హేతు వేమంటే- అన్యశేషత్వమును, ఈశ్వరుడు తన కల్యాణగుణములను చూపించి నివర్తింపజేయుట కవకాశమున్నది- నాకే నేను శేషమన్నప్పుడు అట్టి అవకాశము లేదు- గనుక అన్యశేషత్వముకంటె స్వశేషత్వము క్రూరమైనది కాబట్టి దానినిమాత్రమే తీసివేయుచున్నది-

౮౨- ఈ నమః పదముచేత ఆత్మ ముక్తిని పొందుటకు కలిగియున్న విరోధులు పోగొట్టబడుచున్నవి-

౮౩- ఆవిరోధులు మూడు-

౮౪- అవియేవనగా (౧) ప్రణవమందు చెప్పుచున్న శేషత్వ స్వరూపమునకు ఉండువిరోధియును, (౨) ఈ నమః పదమందు చెప్పుచున్న భగవదేకోపాయత్వస్వరూపమున కుండు విరోధియును, (౩) నారాయణపదమందు చెప్పుచున్న ప్రాప్యస్వరూపమునకు ఉండు విరోధియును.

౮౫- ఈ విరోధులుపోవడమనగా ఏమన్నను:-

(౧) స్వరూపవిరోధియనునది నేను, నాది, అనెడు అహంకార మమకారములే అగుటచేత వాటినివిడిచి "నేనునీకుపరతంత్రుడను, నాసంబంధముగులవస్తువులునీకుపరతన్త్రములు" అని ఆత్మాత్మీయములనుభగవత్సన్నిధిని సమర్పించి యుండుటయే స్వరూపవిరోధిపోవుట-

(౨) ఉపాయవిరోధి యనునది తనరక్షణ విషయమైతాను స్వతంత్రించి యుండుటే అగుటచేతను, దానిని విడుచుకొని తనరక్షణ

ఖారమును సర్వేశ్వరుని యందుంచుటయే ఉపాయవిరోధిపోవుట.

(౩) ప్రాప్యవిరోధి యనునది పరమపదమందు ఈశ్వరునికి తాను చేయు కైంకర్యము తన ఇచ్ఛాప్రకారము చేయుట; దానిని విడిచి ఈశ్వరునికే ప్రియ మయిన కైంకర్యము చేయుటయే ప్రాప్యవిరోధ పోవుట.

౨౭. నమః అను పదమందు అహంకార మమకారములుండుట చేతను దానితో సంబంధించడము ఆత్మస్వరూపమునకు నాశము. నమః అను పదముచేత అహంకార మమకారములు తీసివేయ బడుచున్నవి గనుక దానితో సంబంధించడము ఆత్మ స్వరూపమునకు ఉజ్జీవనము, అనగా, ప్రకాశింపజేయునది.

౨౮. ఈ నమఃఅనుపదము ప్రణవమందు చెప్పబడిన అనన్యార్హశేషత్వస్వరూపమును, తనయందు చెప్ప బడిన అనన్యశరణత్వస్వరూపమయిన ఉపాయస్వరూపమును, నారాయణ పదమందు చెప్ప బడిన అనన్యభోగ్యత్వస్వరూపమయిన ఫలస్వరూపమును, ప్రకాశింపజేయుచున్నది.

అనన్య శరణత్వ మనగా భగవంతుడే రక్షకుడనియు ఇతరులు రక్షకులు కారనియు నమ్మియుండుట.

అనన్యభోగ్యత్వ మనగా భగవత్కైంకర్యమే తనకు భోగ్యమనియు ఇతరము భోగ్యముకాదనియు నమ్మియుండుట.

౨౯. ఈ స్వరూప ఉపాయ పురుషార్థములను ప్రకాశింప జేయు విధమేమనగా:—

(౧) ఆళ్వారులు భగవచ్ఛేషత్వమాత్రములో తృప్తి పొందక వానిసంబంధమైన తొలవిల్లిమంగలమనే దివ్యదేశమునకుకూడా తాము శేషమైన ప్రకారమును "తొణ్డం" అనే నమఃపదమును పాడుచుట వల్ల ఈ నమః పదము శేషత్వ స్వరూపమును ప్రకాశింప జేయు చున్నది.

(౨) ఆళ్వారులు "తిరువేంగడముడయానుకు నేను శేషభూతుడను, నాకు కాను, అందువల్లనే నారక్షణోపాయము నాకులేదు,

వాని యందే ఉన్నది" అను అర్థమును నమఃపదమునే సా యించుటచేతను ఈపదము ఉపాయమును ప్రకాశింపజేయుచున్నది.

(3) ఆళ్వారులు నిత్యవిభూతియందుచేయు కైంకర్యము యొక్క భోగ్యతాతిశయముచేతను ఒకవిధమైన స్వాతంత్ర్యము పుట్టినందున దానినిపోగొట్టుకొని కైంకర్యమును వృద్ధిపొందించు కొనుటకొరకు కైంకర్యాంతమందు నమఃపదమును సాయించుటచేతను దీనియందు ప్రాప్యము ప్రకాశింపజేయబడుచున్నది.

౮౯. తిరుమంగెయాళ్వారులు ఈ తిరుమన్త్రమందు సకలార్థములుఉన్నట్లు ఒప్పుకొనుచు భగవత్ప్రియకరమైన భాగవతశేషత్వమునే ప్రధానార్థముగా సాయించియున్నారుగనుక భగవచ్ఛేషత్వమునకు విరోధులైన అహంకార మమకారములను నశింపజేసి ఆభగవచ్ఛేషత్వమును ప్రకాశింపజేయుచున్న ఈనమఃపదమందు భాగవతశేషత్వమునుకూడా అనుసంధించవలయును.

౯౦. జీవునియొక్క శేషత్వమును చెప్పుచుండెడు లుప్తచతుర్థీతోకూడుకొనియున్న అకారమందును ఈభాగవతశేషత్వమున్నదనికొందరుచెప్పుదురు, అనన్యార్హశేషత్వమును చెప్పుచుండెడి ఉకారమందును ఈభాగవతశేషత్వమున్నదని కొందరుజెప్పుదురు.

౯౧. ఈశ్వరుడు ఎల్లప్పుడు స్వతంత్రుడయ్యేయుండుననియు అచిత్తు అనగా ప్రకృతి చైతన్యములేనిపదార్థమగుటచేత స్వాతంత్ర్యములేక ఎల్లప్పుడు పరాధీనమయ్యే యుండుననియు, ఆత్మజ్ఞానముకలవాడగుటచేతస్వతంత్రుడనియు, శేషత్వముకలవాడగుటచేత ఈశ్వరపరతంత్రుడనియు, ప్రణవమందు చెప్పబడుచున్నది. ఈనమఃపదమందుప్రణవమందువలెగాక అచిత్తునుపరార్థముగానేపరిగ్రహించునట్లు కేవల ఈశ్వరునకేప్రియమగునట్లు తన్ను పరిగ్రహించవలెననిఆత్మప్రార్థించు ప్రార్థన చెప్పబడుచున్నది.

౯౨. ఈశ్వరసన్నిధిని జీవుడు కైంకర్యముచేయు దశలో ఈశ్వరుడువీనియందు మోహముచేతను తనస్వామిత్వమును వీనియందుంచి వీనిశేషత్వమునుతానుఅవలంబించి వీని(జీవునియొక్క)

శేషత్వమును చెడగొట్టునప్పుడు తన శేషత్వమును కాపాడుకొనుట
కై ఈశ్వరభోగమునకు ప్రతిబంధము కలుగచేయకూడదు.

౬౩. ప్రణవమందును నారాయణపదమందును ఆత్మకు భగవచ్ఛేషత్వమును శేషత్వోచితమైన కైంకర్యమును స్వరూపముగాం జెప్పుచుండగా అందుకు విరోధముగా భగవంతుడు అత్యంతము తాన తక్కువగానున్నట్టు భోగదశయందు కనుపడుచు బోవునప్పుడు తన శేషత్వమునకు భంగము కలుగునేమో యను సంశయముతో ఈశ్వరుని యొక్క భోగమునకు భంగము కలుగజేయకూడదు. అని తాత్పర్యము.

౬౪. ఇదివరలో చెప్పిన పారతంత్ర్యజ్ఞానము యొక్క వైభవమేమనగా- "భగవదేకశేషముగా నేనున్న పరిగ్రహించవలెను" అనెడి యీ పారతంత్ర్యజ్ఞానము పుట్టినమాత్రముచేతనే ఈ ఆత్మ కృతకృత్యుడగుచున్నాడు. అనగా తన హితార్థమై చేయవలసిన పనులన్నియు చేసినవాడగుచున్నాడు. ఈ అవిద్యాపారతంత్ర్యజ్ఞానము లేనప్పుడు ఆత్మాపహారము మొదలగు సకలదుష్కృతములును చేయబడినవే. ఈ అవిద్యాపారతంత్ర్యజ్ఞానము ఉన్న మాత్రముచేత సర్వేశ్వరునకు సకల సుకృతములను చేసినవానియందు కలిగెడు ప్రీతి కలుగును. ఈ అవిద్యాపారతంత్ర్యజ్ఞానము లేకుండా యీశ్వర ప్రీతి కొరకును తన పాపములు నశించుటకొరకును చేయు యజ్ఞాదులును ప్రాయశ్చిత్తములును నిష్ప్రయోజనములగును. ఈ పారతంత్ర్యజ్ఞానము కలిగినమాత్రముచేత సమస్తపాపములును పోయి సమస్తఫలములును సిద్ధించును.

౬౫. నారాయణ పదమునకు అర్థమేమనగా-

(౧) నారాణాం అయనం యః సః నారాయణః అనియు (౨) నారాః అయనం యస్య సః నారాయణః అనియు తత్పురుష బహువ్రీహి సమాసములు రెండింటి చేతనను ఈ నారాయణ పదము రెండర్థములను జెప్పుచున్నదగుటచేత ముందు తత్పురుష సమాసార్థము చెప్పబడును.

(౧) నారాణాం నారములకు, అయనం స్థానము, యః ఎవడో, సః వాడు, నారాయణః నారాయణుడు.

ఈ సమాసమందు అయనపదమునకు ప్రాప్యము అనగా ఫలమున్ను ప్రాపకము అనగా ఉపాయమున్ను అర్థములగుచున్నవి. ఇవి ముందు వివరింపబడును.

౯౬. నారములనగా నశించనివస్తువులయొక్క సమూహములు. 'రిజ్ క్షయే' అను ధాతువుపైని పుట్టిన 'ర' అనుపదమునకు నశించువస్తువు అర్థమై "నర" అని నకారము దానితో కలిసి నాశములేని వస్తువును జెప్పును. సమూహార్థమందు అణ్ ప్రత్యయమున్ను ఆదివృద్ధియునువచ్చి 'నారః' అనుపదమై నిత్యవస్తువులయొక్క సమూహమును చెప్పును. నారాః అనుబహువచనము సమూహముయొక్క బాహుళ్యమును జెప్పును.

౯౭. ఆ నిత్యవస్తుసమూహము లేవనగా:—

(౧) ఈశ్వర స్వరూపమును నిరూపించు, అనగా నిర్ణయించు, జ్ఞాన ఆనంద అమలత్వాదులును, వాటిచే నిర్ణయింపబడిన ఈశ్వరస్వరూపమునకు విశేషణములై సకల గుణ ప్రధానములైన ౧ జ్ఞానము ౨ శక్తి ౩ బలము ౪ ఐశ్వర్యము ౫ వీర్యము ౬ తేజస్సు అను షడ్గుణములును, ఆ షడ్గుణ ములకు ఆశ్రయములైన ౧ వాత్సల్యము ౨ స్వామిత్వము ౩ సౌశీల్యము ౪ సౌలభ్యము మొదలైన అనన్తకల్యాణ గుణములును, పరమపదమందు నిత్యముగానుండు దివ్యమంగళవిగ్రహంబును, ఇచ్ఛచేత పరిగ్రహించు అవతారాది సకల దివ్యమంగళ విగ్రహములును, ఆ విగ్రహ గుణములైన సౌందర్యము సౌకుమార్యము సౌగంధ్యము లావణ్యము యౌవనము మొదలగునవియును, ఆ విగ్రహమందు ధరింపబడు అనన్త దివ్యాభరణములును, శంఖము చక్రము గద ఖడ్గము ధనుస్సు మొదలయిన అనంతాయుధములును, శ్రీదేవి భూదేవి మొదలగు అనన్త దేవులును, అనన్త గరుడ విష్వక్సేనులు మొదలుగాగల అనన్త నిత్యసూరులును, కైంకర్యోపకరణములైన ఛత్రములు చామరములు తాళవృంతము

లు (అనగా విసనకఱ్ఱలు) భృంగారులు (దాహార్థజలములను ఉంచుకొను గిండీలు) పతద్గ్రహములు (అనగా పీకదానులు) మొదలగునవియును, ద్వారములను కాచు చండ ప్రచండ భద్ర సుభద్ర జయ విజయ ధాతృ విధాతృలు మొదలగు ద్వారపాలకులును, కుముదకుముదాక్ష పుణ్డరీకవామన శంకుకర్ణ సర్పనేత్ర సుముఖ సుప్రతిష్ఠితాది సేనాపతులును, సంసారసంబంధమును విడిచి పరమపదమునకు వెళ్లి నిత్యులతో సమానమైన దివ్యశరీరములను పొంది సకలకైంకర్యములను జేయు అనన్తముక్తాత్మలును, పంచోపనిషన్మయమైన పరమపదమ్మును (పంచోపనిషత్తులనగా పరమేష్ఠిశక్తియును పురుషశక్తియును విశ్వశక్తియును నివృత్తిశక్తియును సర్వశక్తియును అను పేర్లు గలవి. ఈ అయిదింటిని పంచోపనిషత్తులని పాంచరాత్రము చెప్పుచున్నది. ఈ జగత్తు పంచభూతాత్మకమైనట్లు ఆ పరమపదము పంచశక్తిమయమని పాంచరాత్రమందు చెప్పబడియున్నది) సత్త్వరజస్తమోగుణాత్మకమై లీలావిభూతికి కారణమై ఈశ్వరునికి లీలోపకరణమైన మూలప్రకృతియును, మైనములో అంటుకొనియున్న బంగారు రేణువులవలెనే మూల ప్రకృతిలో అంటుకొనిపోయి కరణకళేబరములు లేక అచిత్ప్రాయులై పడియున్న బద్ధాత్మలును, క్షణలవాదిరూపమైన కాలమ్మును, మూల ప్రకృతి వికారములైన మహదాదులును, మహత్తు అహంకారము పృథివ్యాది పంచభూతములు గంధాది పంచవిషయములు శ్రోత్రాది పంచజ్ఞానేంద్రియములు వాగాది పంచకర్మేంద్రియములు మనస్సను జ్ఞానేంద్రియము ఈ యిరువదినాలుగు వికారములును, అనన్తకోటిబ్రహ్మాండములును, ఆబ్రహ్మాండములలో నుండు దేవతలు మనుష్యులు పశుపక్ష్యాదులు వృక్షాదులు ఈ మొదలయిన సమస్తమును నిత్యవస్తుసమూహమనబడును.

ఈ నిత్యవస్తువులు రెండువిధములు. ౧- స్వరూపతో నిత్యములనియు, ౨ ప్రవాహతో నిత్యములనియు.

స్వరూపతో నిత్యములనగా ఎప్పుడైనను ఏవిధమైన మా

ర్పులును లేక యేకాకారముగానుండు పదార్థములు. అవిజ్ఞానా
నందామలత్వాదులు మొదలుకొని కాలము వరకు పైనిచెప్పబడి
నపదార్థములు.

ప్రవాహతోనిత్యములనగా ఉత్పత్తివినాశాదివికారములవల్ల
కలుగు రూపభేదములున్నప్పటికిని స్వరూపాదులకు నాశములేనిపదా
ర్థములు. ఇవి మహదాదులు మొదలుకొని దేవాదిపదార్థముల
వరకును పైని చెప్పబడినవి.

౯౮. ఆధారవాచియైన 'అయన' శబ్దము, ఈనిత్యవస్తువు
లకు ఈశ్వరస్వరూపము ఆధారమని చెప్పుచున్నది.

౯౯. పైనిచెప్పిన తత్పురుషార్థము గాక "నారాః అయనం
యస్య సః" అనుబహువ్రీహి సమాస ప్రకారముగా 'ఈ నిత్యవ
స్తుసమూహములు ఆశ్రయముగా గలవాడు, అనగా, స్థాన
ముగా గలవాడు అనియు చెప్పుదురు.

"నారాః నారములు, అయనం స్థానము, యస్య ఎవనికో,
సః వాడు, నారాయణః అనబడుచున్నాడు" అని బహువ్రీహి
సమాసార్థము. తత్పురుషసమాసమందు ఈశ్వరునికల్యాణగు
ణములనుకూడ నారశబ్దవాచ్యములుగా తీసికొనినప్పటికిని ఈబ
హువ్రీహిసమాసమందు వాటిని విడిచి తక్కినవాటనే తీసికొనవల
సియుండును. అలాగున తీసికొననియెడల ఆత్మాశ్రయము, అ
నవస్థ, అనురెండుదోషములు వచ్చును. ఆత్మాశ్రయమనగా
తనయందు తానుండుట; అనగా తనకు తానే ఆధారమై యుం
డుట. లోకములో ఒకడునిచ్చి తన మెడపైని తాను ఎక్కి
కూర్చుండుటవలెనే అసందర్భముగా గనబడును. ఎట్లనగా- ఈ
శ్వరుడు సగుణుడుగనుక తనగుణములలో ప్రవేశించునపుడు స
గుణుడయ్యే ప్రవేశింపవలెను; అట్లు ప్రవేశించునపుడు ప్రవేశిం
పబడుచున్న గుణములే ప్రవేశించువాని గుణములై యుండుట
వల్ల వాటికిని వీటికిని భేదములేక ఆత్మాశ్రయమను దోషము వ
చ్చును. అనవస్థాదోష మనగా పరిసమాప్తి లేకపోవుట. ఆ

త్మాశ్రయదోషమును పోగొట్టుటకై ఈశ్వరునియందున్నగుణ ములకును ప్రవేశింపబడు గుణములకును స్వరూపభేదమునంగీ కరించు పక్షమున ప్రవేశింప బోవునపుడు ఈశ్వరుని యందుండు గుణములయందును ఒకగుణము గుణవిశిష్టమయ్యే వ్యాపించవలసి యుండును. ఇందువల్ల బహుగుణకల్పనము వచ్చును, కనుక అనవస్థాదోషముతప్పదు.

౧౦౨. ఈ తత్పురుష, బహువ్రీహి, అనెడు రెండుసమాసముల చేత కలిగినఫలితము ఏమనగా సమస్తపదార్థములకు ఆధారమై యుండుట యనెడుపరత్వము అనగా ఆధిక్యము, తత్పురుషవల్లను న్ను ఇట్టి అధికుడైన తాను సకల చేతనాచేతనముల యందును అనుకి అంతర్యామిగా నుండుటవల్ల వచ్చిన సౌలభ్యము అనగా సర్వసులభత బహువ్రీహిసమాసమువల్లనున్ను ఫలించినవి--

౧౦౩. ఈ రెండుసమాసములవల్లనున్ను అంతర్యామిత్వమును, ఉపాయత్వము, ఉపేయత్వము కూడ చెప్పబడుచున్నవి- బహు వ్రీహిసమాసముచేత అంతర్యామి బ్రాహ్మణము మొదలైన ఉప నిషత్తులయందు "యస్యాత్మాశరీరమ్- య ఆత్మానమన్తరోయమ యతి- యమాత్మానవేద" ఇత్యాది వాక్యములలో చెప్పిన ప్రకార ముగా సమస్త పదార్థములకు అంతర్యామిగానుండి నియమించు వాడై వర్తించుటయనెడు అంతర్యామిత్వము చెప్పబడుచున్నది-

యస్యాత్మాశరీరమ్- యస్య, పరమాత్మనః- ఆత్మా, జీవా త్మ- శరీరం- శరీరమో- య ఆత్మానమన్తరోయమయతి- యః, పరమాత్మ-ఆత్మానమ్, ఆత్మను- అన్తరః, అంతర్యామియైనవాడై- యమయతి, నియమించుచున్నాడో- యమాత్మానవేద- యమ్, పరమాత్మను- ఆత్మా, జీవాత్మ- నవేద, ఎరుగడో- అని శ్రుతికి అర్థము-

తత్పురుషసమాసము చేతను 'ఇణ్ గతౌ' అను ధాతువువల్లగా ని, అయగతౌ అను ధాతువువల్లగాని సిద్ధించిన ఈ అయనపదమందు 'ఈయతే అనేనేత్యయనమ్' అను కరణే వ్యుత్పత్తివల్లనున్ను, 'ఈ

యతే ఇతి అయనమ్' అను కర్మణివ్యుత్పత్తివల్లనున్ను, ఉపాయ త్వమున్ను, ఉపేయత్వమున్ను క్రమముగా చెప్పబడుచున్నవి. 'ఇణ్' అనుధాతువునకు 'పొందుట' అర్థము. 'అయ' అను ధాతువునకున్ను పొందుటయే అర్థము.

'ఈయతే అనేన ఇతి అయనమ్'- అనేన, దీనిచేతను - ఈయతే, పొందింపబడును. కాగా అయనమ్ అని కరణేవ్యుత్పత్తికి అర్థము.

ఈయతే ఇతి అయనమ్- పొందబడుచున్నది కాగా అయనమ్ అని కర్మణివ్యుత్పత్తికి అర్థము.

కరణార్థమును చెప్పునది కరణేవ్యుత్పత్తి (కరణవ్యుత్పత్తి) అనబడును. మనము పొందుఫలమునకు ఈశ్వరుడు కరణమైన అనగా సాధనమైన, ప్రకారమును చెప్పుచున్నది గనుక కరణేవ్యుత్పత్తి అనబడును.

కర్మార్థమును చెప్పునది (కర్మణివ్యుత్పత్తి) కర్మవ్యుత్పత్తి అనబడును. పొందబడువాడు ఈశ్వరుడే గనుక కర్మత్వమువచ్చుటవల్ల కర్మణివ్యుత్పత్తి అనబడును.

తత్పురుష సమాసమందు ఉపాయత్వమును ఉపేయత్వమును అర్థము చెప్పినప్పుడు నారశబ్దమునకు అచేతనములను విడిచి చేతనములను మాత్రమే అర్థముగా చెప్పవలెను. అచేతనములకు జ్ఞానము లేదు గనుక జ్ఞానకార్యమైన ఉపాయత్వ ఉపేయత్వములు లేవని వసిష్ఠస్మృతి మొదలగువాటియందు చెప్పబడుచున్నది.

౧౦౨- నారాయణ శబ్దార్థమును తిరుమంగై ఆళ్వారులు అనుసంధించినప్పుడు ఈశ్వరుని యొక్క సర్వవిధబంధుత్వమును పొయుందినందువల్ల అయనపదమందు బంధుత్వప్రయుక్తమైన ప్రాప్యత్వమున్ను చెప్పబడుచున్నది. ఈ బంధుత్వప్రయుక్తమైన ప్రాప్యత్వమే గాక యీ అయనపదమందు ఈశ్వరుని యొక్క సర్వవిధ ప్రాప్యత్వమున్ను చెప్పబడును.

౧౦౩- ఈశ్వరునితో మనము ద్వేషించి అన్యశేషభూతులమై పోయినప్పుడున్ను ఆయన మనసువిడువక మనకు మంచినే చేయుచుండును. ఇందువల్లను ఈశ్వరుడే నిరుపాధిక బంధువని యూ

కొంపడగియున్నది-

౧౦౮- మనకు ఈశ్వరుడు చేయుమంచి యేమనగా- లోకము లో దుర్మార్గుడైన కొమారుడు హితవుచెప్పిన తండ్రితో ద్వేషించి ఆయననువిడిచి పైకివెళ్లిపోయి ఉపవాసముగానున్నప్పుడు వానియందలి దయచేతను పెంచనివిడువజాలక వాడు ఉండుస్థలమునకు ఎవ్వరికిని తెలియకుండా తానువంపించినట్లు అన్వయించకుండా ఆహారము మొదలయిన వాటిని పంపించి రక్షించు ప్రకారముగా ఈశ్వరుడును తనయొద్ద శేషపడక ఈచేతనులు స్వాతంత్ర్యమై తిరుగుచున్నప్పటికి తాను విడియుండలి కృపచేతవిడువజాలక మొదటవద్ద స్వయముగా రక్షించెదమంటే అంగీకరించరేమో యని అంతర్యామియైయుండి సమస్తరక్షణలున్ను చేయుచు నుండును.

౧౦౯. ఆయ. అనుఈచతుర్థిచేతను అనంతాళ్వారులుచేయు కైంకర్యమువలెనే సర్వవిధకైంకర్యములను చేయవలెనని చేతనుడుప్రార్థించుచున్న ప్రార్థన చెప్పబడుచున్నది.

ఈశ్వరునికి ఎండవానలు తగలకుండ ఛత్రముగాను, కూర్చుండుచో సింహాసనముగాను, నిలువబడునపుడు పాదుకలుగాను, క్షీరాబ్ధియందు పవళించునపుడుపరుపుగాను, పిరాట్టితో వేంచేసియున్నప్పుడు మంగళదీపముగాను, ధరించుటకు పట్టువస్త్రముగాను, చేరబడుటకు దాలీసుగానున్ను ఇంకా ఆయా యవస్థలయందు ఆయారూపములుగానుండి సర్వశేషవృత్తులను చేయుటచేతనే అనంతాళ్వారులకు శేషుడను తిరునామము అనగాపేరు వచ్చినదని ఆళ్వారాచార్యులుపాడియున్నారు.

౧౧౦- నమః అనుపదముచేతను ఈచేతనుడు తనకుతాని దేహినిన్ని ఆదరించుటకు అవకాశములేని పారతంత్ర్యము చెప్పబడియుండగా ఈచతుర్థియందు కైంకర్యమునాపేక్షించి ప్రార్థించుట ఉచితమా అంటిరేని-

౧౧౧ అనన్యార్హపారతంత్ర్యమును నమః పదమునందు జెప్పిన

ప్పటికిని ఈకైంకర్య ప్రార్థన యనునది స్వభోక్తృత్వరూపమై
న అహంకార మూలముగా వచ్చి యుండలేదు గనుకనున్ను, సర్వే
శ్వరుని ప్రీతి చేయడమే స్వరూపముగా గల శేషత్వ ప్రయుక్త
మై వచ్చినదిగనుకనున్ను అనగా అదిత్యమై పడియుండి నీకైంకర్య
ము చేతునుగాక అని అత్యంతపారతంత్ర్యముతో కూడ ఈ కైంక
ర్యమును శ్రీకుల శేఖరాళ్వారులు ప్రార్థించినందువల్ల ఇది స్వ
రూపవిరుద్ధముకాదు- అనగా స్వరూపమునకు ఉచితమైనదే-

౧౦౭- అందుచేతను సర్వవిధకైంకర్యములు ఎడతెగకుండా
మేము చేతుముగాక అని ఆళ్వారులు ప్రార్థించిన కైంకర్యప్రా
ర్థనము ఈ చతుర్థీవిభక్తి చెప్పుచున్నది-

౧౦౮- ఈశ్వరుని సేవించినంగాని మనస్సుమపట్టలేనివారికి
సేవించువరకును నిద్రపట్టదు. సేవించినతరువాత "సదాపశ్యన్తి
సూరయః" అను శ్రుతిప్రకారముగా ఈశ్వరుని యొక్క నిత్యా
నుభవ నిత్యకైంకర్యములను జేయుటచేత నిద్రపట్టదు- స
దాపశ్యన్తి సూరయః అను శ్రుతికి సూరయః అనంతగరుడవిష్వక్సే
నాదులను నిత్యసూరులు, సదా ఎల్లప్పుడును, పశ్యన్తి చూచుచు
న్నారు అనగా సేవించుచున్నారు- అని యర్థము.

౧౧౦- ఈశ్వరుని సేవించినపిమ్మట ఈలాగు నిత్యసేవయు ని
త్యానుభవము, చేయవలసిన కాలమంతయు సంసారములో పడి
వ్యర్థముగాపోగొట్టుకొంటినే అని అదివరలో గడిచిన కాలమును
గూర్చి దుఃఖించుచుండు చేతనునికి మరి నిద్రవచ్చునా-

౧౧౧- ఈశ్వరజ్ఞానము కలుగనప్పుడు నేను లేనివాడను. జ్ఞా
నము కలిగిన తరువాత మరిమరి వియోగమగును అని ఆళ్వారులు సాయిం
చుటచేతను ఈ భగవద్ జ్ఞానము గలవారికి నిద్రలేక పోవడము స
రేగదా మరపుకూడా కలుగదు-

౧౧౨- ఈశ్వరకైంకర్యమందు ఆసక్తి గలవారిస్థితి ఇదిగనుక
ఈ కైంకర్య ప్రార్థన సర్వదేశ, సర్వకాల సర్వావస్థలయందును
అనువర్తింపచేయుంచును స్వరూపవిరుద్ధముకాదు-

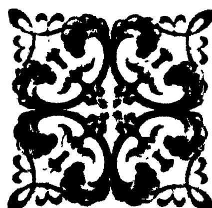
౧౧౩. భార్యకు మంగళసూత్రధారణమువల్ల భర్తకే అర్హురాలు అన్యులకు అర్హురాలు కాదు అనే అంశమును కనపర్చునట్లుగా తిరుమంత్రోపదేశమువల్ల చేతనులు ఈశ్వరునకే అర్హులుగాని అన్యులకు కారు అను అంశమును కనపరచుటకై ఈ అష్టాక్షరీ మంత్రమును మంగళసూత్రముగా నిరూపించుచున్నారు.

పదువారు దారములతో చేసి రెండు పేటలుగా కట్టబడిన లౌకిక మంగళసూత్రము వలెనే గాక ఎనిమిది దారములతో చేసి మూడు వరుసలుగా కట్టబడిన మంగళసూత్రము వలెనే ఎనిమిది అక్షరములతో కూర్చబడి మూడు పదములుగా ఏర్పరుపబడిన ఈ తిరుమంత్రము ఈశ్వరునిచేత ఆత్మకు కట్టబడిన మంగళసూత్రము. ఇందువల్ల తిరుమంత్రోపదేశము ఆత్మలకు అవశ్యకము.

౧౧౪. ఇందువల్ల ఈ తిరుమంత్రముతో సంబంధముగల ఆత్మలకు ఈశ్వరుడు పతియై ఉండి రక్షించును.

౧౧౫. ఈ తిరుమంత్రములో విస్తారముగా చెప్పిన అర్థమును సంగ్రహముగా సాయించుచున్నారు.

అకారవాచ్యుడై సర్వరక్షకుడైన సర్వేశ్వరునకే శేషభూతుడనైన నేను నాకుగాని అన్యులకుగాని శేషభూతుడను కాకపోవలయును. సర్వశేషి అయిన శ్రీమన్నారాయణునికే సర్వవిధ కైంకర్యములను చేతునుగాక అని చేతనుడు చేయు ప్రార్థనను ఈ మంత్రము చెప్పుచున్నది.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

ద్వయ ప్రకరణము-

తిరుమంత్రములో నమః పదముచేత చెప్పబడిన ఉపాయత్వమును, నారాయణపదములో చెప్పబడిన ఉపేయత్వమునున్ను, అనగా ఫలమునున్ను "శ్రీమన్నారాయణచరణౌ శరణం ప్రపద్యే" అను పూర్వ వాక్యముచేతనున్ను, "శ్రీమతే నారాయణాయనమః" అను ఉత్తరవాక్యము చేతనున్ను క్రమముగా అందరికి విశదముగా తెలియునట్లు చెప్పుచుండుట చేతను ఈ మంత్రరత్నమునకు ద్వయమను పేరు గలిగినది- ఈ ప్రకరణములో దాని అర్థమును చెప్పుటచేతను ఇది ద్వయ ప్రకరణము అనబడుచున్నది-

ఈ మంత్రము శ్రీ విష్ణులోకమందు పెరియపిరాట్టికి శ్రియఃపతిచేత నుపదేశింపబడినది- ఆమెవల్ల శ్రీవిష్వక్సేనుల వారికి ఉపదేశింపబడి వారిద్వారా శ్రీమన్నమ్మాళ్వారులకు లభ్యమై ఉపదేశపరంపరగా వచ్చుచున్నది-

వైష్ణవునకు అవశ్యముగా నుండవలసిన లక్షణములు:—సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య అనిన ప్రకారముగా ఈశ్వరునికంటె నితరములయిన వాటియందు అనగా కర్మజ్ఞానాది ఉపాయములందును దారపుత్రాది విషయముల యందును సంబంధమును విడుచుకొనుటయు, మామేకం శరణం వ్రజ అనిన ప్రకారముగా సర్వరక్షకుడైన సర్వేశ్వరుడే రక్షకుడని ఆశ్రయించుటయు, మనము చేయు ప్రపత్తి బహు స్వల్పమయినప్పటికిని మనయందు గల దోషములు మిక్కిలి అధికములయినప్పటికిని మనము పొంద వలసిన ఫలము మిగుల గొప్పదయినప్పటికిని మనము రక్షకముగా ఆశ్రయించు సర్వేశ్వరుడు మనకు ఫలమును తప్పక యిచ్చునని నమ్మకమున్ను ఆ ఫలసిద్ధి కొరకు త్వరపడుటయు ఈ విభూతియందు తాను సజీవుడై యుండు దినములలో శ్రీరంగాది దివ్యస్థలముల యందు ఈశ్వర గుణానుభవ కైంకర్యములతో కాలము వెళ్లపుచ్చుటయును ఈ ప్రకారము

గా కాలక్షేపమును జేయుచున్న భాగవతులయొక్క అతిశయము
నుజూచునప్పుడు అసూయపడక సంతోషించుటయును తిరుమంత్ర
ద్వయ నియమము కలవాడై యుండుటయును అనగా ఇతరమం
త్రములయందు పనుదపాటునై నమ్మకముంచక ఈతిరుమంత్రద్వ
యములయందు చెప్పబడిన అర్థమును తాను ఆచరించుటయును
ఇట్టిరహస్యను ఉపదేశాదులచేతను తనకు కలుగజేసిన ఆచార్యవిష
యమందు భక్తి అతిశయించి యుండుటయును అసత్ప్రాయు
డై పోవుచున్న తనను ఈప్రకారముగా దిద్దిన ఆచార్యునియందు
ను ఇట్టి ఆచార్య సంబంధమును కలుగజేసిన యీశ్వరుని యందును
ఉపకారస్మృతి కలిగి యుండుటయును చిదచిదీశ్వర తత్త్వవిష
యమయిన యథార్థజ్ఞానమును క్షుద్రవిషయ విరక్తియును
ఇవి తనకు కలవని గర్వించకుండుటయను శాంతియును గల పర
మసాత్త్వికులతో సహవాసము చేయుటయును వైష్ణవునకు అవశ్య
ము అపేక్షితములు.

౨. ఇట్టి వైష్ణవుడు జ్ఞానానుష్ఠానములను వృద్ధిపొందించుతిరు
త్రద్వయ వచనములను నిత్యము అనుసంధింపవలయును.

౩. సకల శాస్త్రములయందును కర్మజ్ఞానాదిసాధనానుష్ఠాన
మునకు యోగ్యమైన దేహముచేతనే మోక్షరూపమైన ఫలసిద్ధిక
లుగునని చెప్పబడుచున్నది.

తిరుమంత్రమందు ఈశ్వరుడే తనకు రక్షకుడు, తానుగాని అన్యు
లుగాని కాదనెడు పారతంత్ర్యజ్ఞానముచేత ఈశ్వరుడు తన్నురక్షిం
చుటకు విరోధి అయినస్వవ్యాపారమును విడిచియున్న ఆత్మచేత
నే పురుషార్థసిద్ధి కలుగునని చెప్పబడుచున్నది.

చరమశ్లోకమందు ఈచేతనుడు చేయుప్రపత్తినిద్ని అపేక్షిం
చక తానేనిర్హేతుకముగా కటాక్షించి ప్రాప్తివిరోధకములైన
సకలపాపములనుపోగొట్టి తన సన్నిధానమునకు చేర్చికొను ఈశ్వ
రునిచేతనే పురుషార్థసిద్ధి కలుగునని చెప్పబడుచున్నది.

ద్వయమందు భగవదేక శేషభూతులగు పెరియ పిరాట్టి

యారి చేతనే పురుషార్థసిద్ధి కలుగునని చెప్పబడుచున్నది.

౪. ఈ చేతనులకు సకలవిరోధులను పోగొట్టి సకలఫలములనిచ్చువాడు ఈశ్వరుడయి యుండగా ఈ పెరియపిరాట్టియారి చేతను పురుషార్థసిద్ధి కలుగుటయెట్లనగా ఈమె పురుషకారము లేనే తప్ప ఈశ్వరుడు చేతనుని కార్యము చేయడు కాబట్టి ఈమెవల్లనే పురుషార్థసిద్ధి కలుగును. పురుషకారమనగా, పురు. సనోతీతి పురుషః, పురు అధికముగా, సనోతి, ఇచ్చుచున్నాడు కాగా పురుషః అనిపించుకొనుచున్నాడు, పురుషం, కరోతీతి, పురుషకారః పురుషం అధికదాతనుగా, కరోతి, చేయుచున్నది. కాగా పురుషకారః. అనిపించుకొనుచున్నది. పురుషకారమని, పిరాట్టికి నామముగా పూర్వాచార్యులు వ్యవహరించుచున్నారు. ఈ పురుషకారత్వమనే ధర్మము పెరియపిరాట్టి వారిదే అయిన్నగరులది కాకపోవుటచేతను పురుషకారత్వమనే ధర్మమే నిరూపకమైన నామధేయమయి యున్నది.

౫. ఉపాయాంతర శూన్యత్వమనెడు ఆకించన్యమున్ను శరణ్యాంతర శూన్యత్వమనెడు అనన్యగతిత్వమున్ను గలవాడే ద్వయానుసంధానమునకు అధికారి అగును.

౬. ఆకించన్య, అనన్యగతిత్వములనెడు రెంటినిగూర్చి ప్రపన్నపరిత్రాణమనెడి గ్రంథములో విశదముగా చెప్పబడి యున్నది.

౭. ఈ ద్వయమంత్రమందలి శ్రీమన్నారాయణ చరణౌ శరణం ప్రపద్యే అనే పూర్వఖండము చేతను పెరియ పిరాట్టిని ముందిడుకొని సర్వేశ్వరుని తిరువడిగళ్లను ఉపాయముగా ఆశ్రయించుట చెప్పబడుచున్నది.

౮ శ్రీమతే నారాయణాయ నమః. అనుఉత్తరఖండముచేత, శ్రీ, శ్రియః పతుల సన్నిధిని చేయు కైంకర్యప్రార్థన చెప్పబడుచున్నది.

౯: శ్రీః అనునది పెరియ పిరాట్టికి నామము;

రక్షకత్వాదులకు వాచకమైన అకారము ఈశ్వరునికి ప్రథమ నామధేయమగునట్లు పురుషకారత్వమునకు వాచకమైన ఈ శ్రీ శబ్దము లక్ష్మికి ప్రథమనామధేయము.

౯. ఈ శ్రీశబ్దమునకు 'శ్రిఞ్ సేవాయామ్' అను ధాతువునందు, శ్రీయతే, ఇతి శ్రీః, శ్రయతే ఇతి శ్రీః, అని సిద్ధమైన కర్మణి వ్యుత్పత్తినిన్ని, కర్తరివ్యుత్పత్తినిన్ని చెప్పుచున్నారు.

౧౦. శ్రీయతే అనువ్యుత్పత్తికి, శ్రీయత ఇతి శ్రీః, చేతనుల చేత ఆశ్రయింపబడుచున్నది అని అర్థము.

శ్రయతే అనువ్యుత్పత్తికి శ్రయత ఇతి శ్రీః భగవంతుని ఆశ్రయించుచున్నదని యర్థము.

౧౧ ఈశ్వరునకు ఉపాయత్వ, ఉపేయత్వములను రెండు ఆకారములున్నట్లు ఈ పిరాట్టికిని, పురుషకారత్వ ఉపేయత్వములనెడు రెండు ఆకారములు గలవు. ఈ ద్వయముయొక్క పూర్వవాక్యమందు చేతనుడు ఈశ్వరుని ఆశ్రయించుట చెప్పబడుచున్నది. గనుక ఆ, ఆశ్రయణమునకు పురుషకార మావశ్యక మయ్యుండుటచేతను ఈ పదమునందు పిరాట్టియొక్క పురుషకారత్వమనెడు ఆకారము చెప్పబడుచున్నది. వడకలై వారు ఈశ్వరునకు ఉపాయత్వమును చెప్పిన ఈ పూర్వవాక్యమందు వానినిడునకుండనుండు కల్యాణగుణములు వలెనే ఈ పిరాట్టియున్న, ఆయననువిడవకుండనుండుటచేతను ఈశ్వరగుణములకు ఉపాయత్వమున్నట్లు పిరాట్టికిన్ని ఉపాయత్వమున్నదని చెప్పుదురు. అట్లు పిరాట్టికి ఉపాయత్వమును చెప్పిన యెడల ఈశ్వరునికిని పిరాట్టికిని ఉభయములకున్ను ఫలసాధనత్వము చెప్పబడి ఒకఫలమునకు రెండుసాధనములను చెప్పినదోషమువచ్చును ఈదోషము ఉపాయత్వద్విత్వమని శాస్త్రమందు చెప్పబడుచున్నది. ఈ హేతువుచేతనున్ను ఈశ్వరునియొక్క నైరపేక్ష్యమునకు అనగా తాను జేయు కార్యమునకు అన్యసహాయమును సహింపకపోవుటకు భంగము కలుగుటచేతనున్ను, పిరాట్టికి ఉపాయత్వమును చెప్పక పురు

పురుషకారత్వమునే తెన్కలై వారుచెప్పుదురు.

వడకలై అనగా ఉత్తరశాస్త్రము అనగా సంస్కృత శాస్త్రముగా, అది ప్రధానముగా గలవారు వడకలైవారు తెన్కలై అనగా దక్షిణ శాస్త్రము అనగా ద్రావిడ వేదము ఇది ప్రధానముగా గలవారు తెన్కలైవారు.

౧౨. ఈ చేతనుడు ఈశ్వరునకును తనకును కలిగియున్న స్వాభావికసంబంధమును తెలిసికొని ఆశ్రయించి ఫలమును సంపాదింపదగియుండగా ఈమె పురుషకారమెందుకంటే, చల్లనిజలమందు అతిస్నిగ్ధమైన అగ్నిమాత్రము పుట్టినట్టుగా, సర్వభూతసుహృత్త్వము మొదలగు స్వభావములచేతను మిక్కిలిచల్లనైన ఈశ్వరహృదయమందు చేతనాపరాధములవల్ల వారి హితము నిమిత్తము కోపముపుట్టినప్పుడు దానినిపోగొట్టుకొనుటకు ఈపురుషకారమునుసముంచుకొనుట అవశ్యమపేక్షితము ఈమె పురుషకారానంతరమందే ఈశ్వరుడు క్షమించును.

౧౩, ఈపిరాట్టికి చేతనులతో మాతృత్వసంబంధముండుటచేత వీరిదుఃఖమును సహింపచాలక, వీరికిచేయవలయుకార్యములను తానుఅవలంబించియును ఈశ్వరునితో పత్నీత్వసంబంధముకలిగి ఆయనకు అత్యంత ప్రియురాలైయుండుటచేత ఆయనను వశపఱుచుకొనియును ఉండునదగుటచేతను ఈమె చేయుపురుషకారమునకు ఏవిధమయిన ప్రతిబంధకమును ఉండదు.

౧౪. నిరంకుశస్వతంత్రుడయిన ఈశ్వరుడుచేతనులయొక్క అపరాధములను వారలకు అనుభవింపజేయదలంచినప్పుడు ఈపిరాట్టి తనపురుషకారముచేతను ఆయనను క్షమింపచేయగలదా అంటే ఆమె యొక్క సౌందర్యాదులయందు అతిమగ్నుడయియుండు తన భర్తను ఉచితోపాయములచేతను క్షమింపజేయునని వేరేచెప్పనక్కఱలేదు. ఈమె యొక్క సౌందర్యాతిశయమునకులోబడేగదా తనకురాగల అనర్థములైనను విచారింపక మాయామృగము వెంటతనుబాణములతో బయలువెడలెను.

రావణవధానంతరము ందుపిరాట్టికి శుభవార్త చెప్పుటకువచ్చిన తిరువడి అనగా ఆంజనేయుడు తాను మొదట వచ్చినప్పుడు ఈమెను బాధపెట్టుచూ వచ్చిన రాక్షస స్త్రీలను నిగ్రహము చేయుటకు సెలవడుగగా అనేక ప్రకారములచేతను ఈమె ఆయనను బోధపరిచి క్షమింపజేసినదని శ్రీమద్రామాయణములో చెప్పబడియున్నది. ఇందువల్ల తిర్యగ్జాతీయుడై చెప్పినట్లు వినక, పట్టినపట్టు విడువక పోవుటయే స్వభావముగాగల ఆంజనేయుడే లోబడ్డాడంటే ఈమె తనయందు మిక్కిలి ప్రేమగల ఈశ్వరుని స్వాధీనపరచుకొనుట అతిసులభము.

శ్రీమత్పదమందలి ప్రకృత్యర్థము అనగా శ్రీ అనుపదముయొక్క అర్థము చెప్పబడెను.

౧౫. ఇకను ప్రత్యయార్థము అనగా మతుప్ అను ప్రత్యయార్థము చెప్పబడుచున్నది. ఈ మతుప్ అను ప్రత్యయమునకు నిత్యయోగము అర్థము, దీనిచేతను పురుషకారభూతురాలగు పిరాట్టియును ఉపాయభూతుడైన ఈశ్వరుడును అన్యోన్యము విడువకుండా సంశ్లేషించియుండె అనగా కలిసియుండెయునికి చెప్పబడుచున్నది.

౧౬. ఈశ్వరస్వరూపమునకు నిరూపకమైన జ్ఞానానందామలత్వాదులకంటె శ్రియఃపతిత్వము ప్రధాన నిరూపకముగుటచేతను భాష్యకారులవారు ఈశ్వరస్వరూపమును నిరూపించునప్పుడు జ్ఞానానందాదులకంటె ముందుగా ఈ శ్రియఃపతిత్వమును గీతాభాష్యములో పాయించియుండుట వల్ల స్వరూపనిరూపకురాలైన ఈమెతోకూడియే ఈశ్వరునియొక్క ఉనికి అని చెప్పబడును.

౧౭. స్వరూపప్రయుక్త నిత్యయోగమిదివరకు చెప్పబడినది. ఇక గుణప్రయుక్త నిత్యయోగము చెప్పబడును.

చేతనునియొక్క అపరాధములను అన్నిటిని అనుభవింపచేసియే రక్షింపుదునని సంకల్పించుకొన్న ఈశ్వరస్వాతంత్ర్యమునున్ను అనేక బ్రహ్మకల్పములనుభవించినా తీరని చేతనాపరాధములనున్ను

చూచి ఈచేతనునికి ఏమిహాని సంభవించునో యనెడు భయము చేత ఈమె ఈశ్వరునిని ఒకక్షణమయినను విడువజాలదు-

౧౮. పిరాట్టియొక్క నిత్యసాన్నిధ్యమున్నదిగనుక ఈశ్వరుని యొక్క స్వాతంత్ర్యమున్ను తనయొక్క అపరాధములున్ను, చూచి ఈచేతనుడు భయపడవలసిన పనిలేదు-

౧౯. పురుషకార ఉపాయభూతులయిన శ్రీ శ్రియఃపతుల యొక్క నిత్యయోగమును జెప్పుచున్న ఈమతుపుచేతను చేతనునికి భగవదాశ్రయణమందు రుచిపుట్టుటయే కావలసినది గాని ఆశ్రయించుటకు కాలనిరీక్షణము చేయనక్కరలేదని చెప్పబడుచున్నది-

౨౦. కాకాసురుడు ఈమెవిషయమయి చేసిన మహాపరాధమునకు స్వామికోపించి బ్రహ్మాస్త్రమును ప్రయోగించి శిరచ్ఛేదము చేయుటకు సిద్ధపడియుండగా ఈమె స్వామి సన్నిధినియున్న సమయమందు ఆకాకాసురుడు ఎదుటదీనతతో పడిన మాత్రము చేతను ఈమెపురుషకారముచేతనే స్వామికృపకు పాత్రుడై రక్షింపబడెను-

రావణుడు వీనిఅపరాధముకంటె తక్కువఅపరాధము చేసినవాడైనను రత్నకాంతసన్ముఖుడైయుండినను ఈమెసన్నిధిని లేని సమయమందెదుట పడుటచేత ఈమె పురుషకారములేక నశించిపోయెను గనుక ఈమెపురుషకారమావశ్యకము-

౨౧. ఇక నారాయణ పదముయొక్క అర్థము చెప్పబడును ఆశ్రయించుటకు వచ్చిన చేతనుడు చేసిన మహాపరాధములను చూచి కోపించి శిక్షింప నుద్యోగించిన ఈశ్వరునియొక్క స్వాతంత్ర్యము ఈమెయొక్క పురుషకారమునకు లోబడిపోయి ఇదివరలో ఆ స్వాతంత్ర్యముచేతను తొక్కివేయబడి తిరుగా విజృంభించిన వాత్సల్యాదిగుణములను ఈనారాయణపదము చెప్పుచున్నది-

౨౨. ఆగుణములేవనగా ౧ వాత్సల్యము ౨ స్వామిత్వము ౩ సౌశీల్యము ౪ సౌలభ్యమును ౧ జ్ఞానము ౨ శక్తి ౩ ప్రాప్తి ౪ పూ

ర్త్రయున్ను, వాత్సల్యాదులు నాల్గున్ను, చేతనుడు ఈశ్వరుని ఆ
శ్రయించుటకు ఉపయోగించునవి, వీటికి ఆశ్రయణసౌకర్యా పా
దకగుణములని పేరు, జ్ఞానాదులునాలుగున్ను ఈశ్వరుడు చేతనకా
ర్యమును చేయుట కుపయోగించునవి, వీటికి ఆశ్రితకార్యాపాద
కములని పేరు.

౧. వాత్సల్యమనగా వత్సయందు గోవుకు ఉండే ప్రేమాతిశ
యము, అనగా వత్సము యొక్క మాలిన్యమును భోగ్యముగా స్వీ
కరించి పాలిచ్చి పెంచి, పరులవల్ల బాధరాకుండా రక్షించు ధే
నువవలెనే ఈశ్వరుడు చేతనులయొక్క దోషములను భోగ్యము
గా పరిగ్రహించి, తనకల్యాణగుణములతో పెంచి, యితరులవల్ల
బాధరాకుండా రక్షించు గుణము, దీనికి దోషభోగ్యత్వమ
ని పేరు.

౨. స్వామిత్వమనగా, స్వామియైయుండుట, అనగా ఈ
చేతనులు విముఖులైన దశయందున్ను వీరలను విడువక సర్వవిధర
క్షణమునకు హేతువయిన ఒక సంబంధివిశేషము.

౩. సౌశీల్యమనగా గొప్పవారు కొద్దివారలతో అరమరలేకుం
డా కలిసిమెలిసి యుండేస్వభావము ఇది ఈశ్వరుని ఉభయవి
భూతినాథత్వము చేతనైనన్ను, శ్రియఃపతిత్వము చేతను
న్ను వచ్చిన పరత్వమునున్ను, చేతనునియొక్క నీచతను
న్ను చూచి ఆశ్రయణోన్ముఖులైన చేతనుడు భయపడి వెనక
తీయకపోవుట కుపయోగించు గుణము.

౪. సౌలభ్యమనగా సులభత్వము, అనగా కంటికి గోచరము
కాని సర్వేశ్వరుడు చేతనుల యొక్క కంటికి గనబడి ఆశ్రయిం
పదగినట్లు సర్వసులభుడై యుండుగుణము.

౧. జ్ఞానమనగా, సర్వజ్ఞత్వము అనగా చేతనునికి పోగొ
ట్టవలసిన విరోధులనున్ను, ఇవ్వవలసిన ఫలములనున్ను ప్రత్యక్ష
ముగా జూడదగిన సామర్థ్యము.

౨. శక్తి అనగా అఘటితఘటనా సామర్థ్యము అనగా ని

త్యసంసారులను నిత్యసూరులతో సమానమైన వారినిగా చేయ
దగిన సామర్థ్యము-

౩. ప్రాప్తి అనగా శేషశేషిభావసంబంధము-

౪. పూర్తి అనగా అవాప్తసమస్తకామత్వము అనగా ఏవి
ధమైన లోపము లేకుండా సర్వసంపన్నుడైయుండుట-

౨౩- ఆశ్రయణోన్ముఖుడయిన చేతనుడు తన దోషములను
చూచి భయపడకుండా డుంపుటకు దోషభోగ్యత్వమనెడు వాత్స
ల్యము హేతువగును-

ఈశ్వరుడు మనవాక్యమును చేయునో చేయడో యని సంశ
యముండక, చేయుననినమ్ముటకు స్వామిత్వము హేతువగును. ఉ
భయవిభూతినాయకత్వమునకు ప్రకాశకమయిన ఈస్వామిత్వము
చూచి తనవంటి నీచులకు ఇంతగొప్పవారియొక్క ఆశ్రయణము
దుర్లభమని వెంది విడవకుండానుండుటకు ఈసౌశీల్యము హే
తువగును-

ఈశ్వరుడు కంటికి గోచరుడు కాడని ఉపేక్షింపక కంటితో
చూచి ఆశ్రయించుటకు సౌలభ్యము హేతువగును, విరోధులను పో
గొట్టి భగవదనుభవము మొదలయిన ఫలములనిచ్చుటకు జ్ఞానశ
క్త్యాదులు హేతువులు-

౨౪. ఈపదమందు చెప్పబడిన సౌలభ్యము, వాత్సల్యాదుల
కంటె ప్రధానమయిన గుణము-

ఈగుణము అర్చావతారమందే పూర్తిగానున్నది-

౨౫- పరవ్యూహములు మిక్కిలి దూరములగుట చేతనున్ను
రామ, కృష్ణాది విభవావతారములు కాలాంతరములందలివి అగు
టచేతనున్ను కంటికిగోచరములుగాక దుర్లభములైయుండును-ఈ
అర్చావతారము అట్లుగాక కంటికిగోచరమగునట్లు సర్వదా
సమీపమునందుండి మిగులసులభముగా నుండును-

౨౬. ఆశ్రయణ, సౌకర్యాపాదకములుగాను, ఆశ్రితకార్యాపా
దకములుగాను చెప్పబడిన ఈగుణములన్నియు మనము మనపేరు

మూళ్ల సన్నిధినే చూడవగినట్లుగా ప్రత్యక్షముగ కనబడుచున్నవి.

౨౭. మనతిరువారాధనలో వేంచేసియున్న పెరుమాళ్లు ధరించియున్న శంఖచక్రాద్యాయుధములు జ్ఞానశక్తులనున్ను అభయహస్తము, వాత్సల్యమునున్ను, కిరీటము, స్వామిత్వమునున్ను చిరునవ్వుతో కూడియున్నముఖము, సౌశీల్యమునున్ను సింహాసనమందున్న తిరువడిఘళ్లు, సౌలభ్యమునున్ను, ప్రకాశింపజేయుచున్నవి. గనుక వీటితో కూడుకొన్న అర్చావతారమే మనకురక్షకము.

౨౮. ఆయుధములతోనున్ను ఆభరణములతోనున్ను వేంచేసియున్న ఈసుందరవిగ్రహమందే రక్షకత్వ భోగ్యత్వములు రెండును, ప్రకాశించుచున్నవి.

ఇట్లు పైనిచరణ శబ్దార్థము చెప్పబడును,

౨౯. చరణౌ అనుపదమునకు, తిరువడిఘళ్లను అని అర్థము ఇది ద్వితీయాద్వివచనము.

౩౦. రెండుతిరువడిఘళ్లను చెప్పుచున్న ఈద్వితీయాద్వివచనముచేతను ఒక్కటైయుండక రెండుతామర పుష్పములవలె జోడుగానున్నందువల్ల కలిగిన సౌందర్యాతిశయమున్ను, ఏకవచన బహువచనములవలె ద్వివచనము రెంటికంటె మరియొకదానిని సహింపకపోవుటను బట్టి ఉపాయపూర్తియున్ను చెప్పబడుచున్నది.

౩౧. పురుషకారభూతురాలగు పిరాట్టియున్ను, ఉపాయభూతుడగు సర్వేశ్వరుడును ఎప్పుడయినను చేతనులను విడిచినప్పటికీ తిరువడిఘళ్లు తమసౌందర్యాది వైలక్షణ్యముచేత ఈచేతనుల యొక్క మనస్సులను ఆకర్షించి యెన్నడూ విడవక వీరిరక్షణము దృఢముగా అవలంబించి యుండును.

౩౨. వత్సజననమైన వెంటనే తల్లియొక్క అవయవాంతరములుండి నప్పటికి తనకు ధారకముయిన క్షీరముతో కూడియున్న స్తనమందు నోరుపెట్టునట్లు శేషభూతుడయిన చేతనుడున్ను సర్వేశ్వరునియొక్క అవయవాంతరములున్నప్పటికి విష్ణోః పదే పరమే మధ్వఉత్సః అన్నరీతి ప్రకారముగా తనకు ధారకమయిన అమృత

ముకు స్రవించు తీరువడిమొర్ల నే అశ్రయించుట ఉచితము-

విష్ణోః వ్యాపకుడయిన సర్వేశ్వరునియొక్క, పరమే పాదకాన్తి దుల చేత సర్వోత్కృష్ట మైన, పదే, పాదమందు, మధ్వ ఉత్సః అమృత ప్రవాహముకలదు-

౩౩. విగ్రహములో ఒక అవయవమునకు వాచకమయిన ఈచ రణ శబ్దము చేతను, పెరియ పిరాట్టికి వాసస్థానమయినటువంటి న్ని, వాత్సల్యాది కల్యాణగుణములకు ప్రకాశకమయినటువంటి న్ని నిందచేయడమేస్వభావముగాగల శిశుపాలునికూడా తన సౌందర్యములో మగ్నపరచుకొని ద్వేషమును పోగొట్టి తనకన్ని తిని చేసుకొన్నటువంటిన్ని దివ్యమంగళ విగ్రహము చెప్పబడుచు న్నది-

౩౪. ఇట్టి పైని శరణ శబ్దార్థము చెప్పబడును-

శరణమ్ అనుపదమునకు ఇష్ట ప్రాప్తికిని, అనిష్టనివారణ మునకును ఉపాయముగా అనగా సాధనముగా అని అర్థము-

ఈశరణశబ్దముగ్రహించు వానినిన్ని, గృహమునున్ను, ఉపాయ మునున్ను, చెప్పుచున్నప్పటికి ఇచ్చట ఒక్క ఉపాయమునే అ ర్థముగా పరిగ్రహింపవలయునని పాంచరాత్రమందు చెప్పబ డుచున్నది-

౧. అనిష్టములనగా, అహంకార మమకార రూపమయిన అవిద్యయున్ను, అనగా ఆత్మకాని దానియందు ఆత్మబుద్ధియును, ఆత్మనినికాని దానియందు ఆత్మదియను బుద్ధియును, ఈ రెండింటి నే అవిద్యయని వ్యవహరింతురు-

౨. అవిద్యవల్ల పుట్టు రాగద్వేషములున్ను ౩ రాగద్వేషమును పట్టిమనోవాకాయములచేతను చేయుపుణ్యపాప రూపకర్మములు ను, ౪ ఆకర్మఫలమైన సుఖదుఃఖములను అనుభవించుటకు ప రిగ్రహించెడి దేవతిర్యక్ మనుష్య స్థావరాదినానావిధములయిన శరీ రములున్ను, ౫ ఆశరీరములతో అనుభవించు ఆధ్యాత్మికాది దుఃఖ పరంపరలున్ను మొదలుగాగలవి- ఇష్టములనగా మోక్షవిరోధులగు

పుణ్యపాపములను విడుచుటయును, ౨ ఆత్మ హృదయములోనుండి మూర్థన్యనాడీద్వారా వెళ్లు మార్గముయొక్క ప్రకాశమున్న శి హృదయగుహలో నుండి బయలు వెడలుటయును. ౪ అర్చిరాది లోకములయందు కలుగు సత్కారమును, అర్చిరాది లోకములనగా, అర్చిషమే వాభిసంభవంతి, అర్చిషోహః। అహ్న ఆపూర్యమాణ పక్షం। అపూర్యమాణ పక్షాద్యాన్ షడుదఙ్ఙేతి మాసాన్, మాసేభ్యస్సంవత్సరం సంవత్సరాదాదిత్యం, ఆదిత్యాచ్చంద్రమసం, చంద్రమసో, విద్యుతం, తత్పురుషో అమానవః। స ఏనాన్ బ్రహ్మగమయతి। ఇత్యేవ దేవయానః పంథా। అని ఛాందోగ్య ఉపనిషత్తు పంచమ ప్రపాఠకము, దశమఖండము, ప్రథమ ద్వితీయ మంత్రములలో చెప్పబడిన ముక్తపురుషుడు, పరమపదమునకు వెళ్లు మార్గమందుండు లోకములు.

ముక్తుడు హృదయములోనుండి మూర్థన్యనాడీ మార్గముగా బయలువెడలి అర్చిర్లోకమునున్ను, దినలోకమునున్ను, శుక్లపక్షలోకమునున్ను, సూర్యుడు ఏ ఆయనమునందు ఉత్తరముగా సంచరించునో ఆ ఉత్తరాయణలోకమునున్ను, సంవత్సరలోకమునున్ను, ఆదిత్యలోకమునున్ను, చంద్రలోకమునున్ను విద్యుల్లోకమునున్ను, అమానవపురుషునిన్ని, పొంది ఆయాలోకాభిమానులచేత సత్కరింపబడి పరమపదమునుపొందునని శ్రుతి తాత్పర్యము ఈలోకములే కాక మరికొన్ని లోకములు కూడా ఈమార్గమందున్నట్లు శ్రుత్యంతరములయందు కనబడుచున్నవి.

౩. బ్రహ్మాండమునకు చుట్టికొనియున్న సలిల, దహన, పవనాది సప్తావరణములను దాటుటయును

౪. సత్వరజస్తమోగుణాత్మకమైన మూలప్రకృతిని దాటుటయును

౫. విరజానదిలో స్నానము చేయుటయున్ను

౬. సూక్ష్మశరీరమును విడచుటయును

౭. అమానవకరస్పర్శమును లభించుటయును.

౧౦. "అపహతపాప్మా, విజరో, విమృత్యుః", విశోకో, విజిఘత్సో, అపిపాసః, సత్యకామః, సత్యసంకల్పః. ఇత్యాది శ్రుతులయందు చెప్పబడిన అష్ట గుణములతో కూడిన ఆత్మస్వరూపము ఆవిర్భవించుటయును,

౧౧. పంచోపనిషణ్మయమైన దివ్య దేహమును పొందుటయున్ను-

౧౨- విరజానదీయనను అమృత తటాకమునకు వెళ్లుటయును

౧౩. తం పంచ శతాన్యప్సరసాం ప్రతిధావంతి, అనుశ్రుతిలో చెప్పిన ప్రకారముగా అయిదువందల అప్సరస్త్రీలచేత ఎదురుకొనబడుటయును-

౧౪- ఈశ్వరునితో సమానముగా వారివల్ల అలంకరింపబడుటయును-

౧౫- బ్రహ్మతేజస్సును పొందుటయును-

౧౬- దివ్యగోపురములోనికి వెళ్లుటయును-

౧౭- నిత్యసూరులచేత ఎదురుకొనబడుటయును-

౧౮- రాజమార్గము వెంబడిని బైలువెడలి వెళ్లుటయును-

౧౯- ఈశ్వర గృహమందు ప్రవేశించుటయును-

౨౦- ఐరంమదమన్న దివ్యమంటపము మీదికి వెళ్లుటయును-

౨౧- కౌషీతకీ ఉపనిషత్తుయందు పర్యంక విద్యలో చెప్పబడిన ప్రకారముగా వేంచేసి యున్న దివ్యశేషపర్యంకమును అనగా శేషశాయిని సేవించుటయును-

౨౨- సపత్నీకుడయిన సర్వేశ్వరుని సేవించుటయును-

౨౩- వారిసన్నిధికి వెళ్లుటయును-

౨౪- ఈశ్వర పాద పీఠము మీదికి ఎక్కి తరువాత పర్యంకము మీదికి ఎక్కి స్వామియొక్క తొడమీదను కూర్చుండుటయును-

౨౫- అన్యోన్య వీక్షణమును-

౨౬. అన్యోన్య సంభాషణమును-

౨౭. భగవదనుభవమును-

౨౮. అనుభవమువల్ల పుట్టినసంతోషాతిశయమును-

౨౯. ఆసంతోషాతిశయముచేతను కైంకర్యోపయుక్తమయిన అనేకరూపములను పరిగ్రహించి, సర్వదేశ, సర్వకాల, సర్వావస్థలయందును సర్వవిధకైంకర్యములు చేయుటయును. వీటి అన్నిటిలో ఈశ్వరకైంకర్యము ప్రధానమైన ఇష్టము- తక్కినవి దీనికి అంగములు-

౩౦. శ్రీమన్నారాయణ చరణౌ- అను పదములచేతను చెప్పబడిన ఈశ్వరునే శరణం అను పదములో ఉపాయముగా అనగా సాధనముగా చెప్పుటవల్లను చేతనుని చేతను పొందబడు ఫలమే అందుకు సాధనము కూడా, అగుచున్నది-

౩౧. శ్రీమన్, నారాయణ, చరణౌ, అను మూడు పదములచే చెప్పబడిన శ్రియఃపతిత్వము, కళ్యాణగుణపూర్ణత్వము, దివ్యమంగళవిగ్రహవత్త్వము అనెడు ఈమూడున్ను ప్రాప్యమునకే గనుక వీటితోకూడిన ప్రాప్యుడైన సర్వేశ్వరుని ఉపాయముగా శరణశబ్దము చెప్పుచున్నది-

౩౨. ప్రాప్యుడైన సర్వేశ్వరుని సాధనముగా చేసికొనుటకు హేతువు ఏమనగా ఈశ్వరేతరులు, ఫలసిద్ధికి ఉపాయము కాకపోవుటచేతనున్ను, ఈశ్వరపరతంత్రుడయిన తాను ఆఫలసిద్ధికొరకు స్వతంత్రోపాయములు చేయుట స్వరూపవిరుద్ధమని తెలిసికొని ఉపాయశూన్యుడై యుండుటచేతనున్ను ప్రాప్యుడైన ఈశ్వరునే ఉపాయముగా చేసికొనుచున్నాడు-

౩౩. శ్రీమన్నారాయణ చరణౌ, శరణం, అని ప్రాప్యుడైన సర్వేశ్వరునే ఉపాయముగా చెప్పినదానివల్ల ప్రాప్యుడయిన ఈశ్వరునికంటె వేరుగానుండు కర్మ, జ్ఞానభక్త్యాద్యుపాయములకంటె, ఈయుపాయము మిగుల విలక్షణమైనదని చెప్పబడుచున్నది-

౩౪. ఇట్టివానిని, ప్రపద్యే, అను క్రియాపదమున కర్థము చె

ప్రాపకము-

ప్రపద్యే అను పదము, పదగతౌ అను ధాతువువలన సిద్ధించినది కాబట్టి గతిని చెప్పుచున్నది-

ఇది ఉత్తమ పురుష కాబట్టి పొందుచున్నాను- అనగా ఆశ్రయించుచున్నాను అని అర్థము-

౪౦- ఈ పదము, మానస, వాచిక, కాయికరూపమైన త్రివిధ గతినిన్ని చెప్పతగిన దైనప్పటికి ఇక్కడ మానసికమే ముఖ్యము ఎందుచేతననగా నీవే రక్షించుము అనినోటితో ప్రార్థించుట యనే వాచికప్రపత్తి జేసినప్పటికిన్ని రక్షకుడున్న స్థానమునకు వెళ్లి అంజలి చేయుట మొదలయిన కాయిక ప్రపత్తి చేసినప్పటికిన్ని ఫల సిద్ధికిలోపము లేకపోయినను భారతాదులయందు అధ్యవసాయరూపమయిన జ్ఞానముచేతనే మోక్షము అని చెప్పబడుటచేతను మానసికాధ్యవసాయ రూపమైన ప్రపత్తియే ముఖ్యము ఈ అధ్యవసాయమనునది అనన్యార్హ శేషత్వ జ్ఞానానంతరమందు పుట్టే కర్మజ్ఞానాది సాధనములకంటె విలక్షణమైనదై, దేవతలకు కూడా తెలియశక్యము కానిదై, భగవంతుని రక్షకత్వాను మతిరూపమై అనగా భగవంతుడు రక్షించే రక్షణమునకు ఒప్పుదల అయి ఒక్క పర్యాయము ఆచరింపవలసినదై ఫలమును తప్పకుండా శీఘ్రముగానిచ్చేది అయి వర్ణాశ్రమాది నియమము లేకుండా అందరిచేతను అవలంబింపతగినదై, పరతంత్రమైన ఆత్మస్వరూపమునకు విరుద్ధము కానిదై, దేశ, కాలాది నియమములు లేనిదై మరణ సమయమందు ఈశ్వరుని యందు స్మృతియుండేటనే గాని వల్లకాదనే నియమము లేనిదై బహుసులభమైనదై, దృఢాధ్యవసాయరూపమైయుండు జ్ఞానవిశేషము-

౪౧- చేతనునికి అపేక్షితమైనఫలసిద్ధికి ఉపాయము ఆశ్రయింపబడు ఈశ్వరుడే అనుటచేతనున్ను కరణత్రయము చేతను ఆశ్రయించు ఆశ్రయణములు నామతః ఉపాయములుగాని సాక్షాత్తు ఉపాయములు కాకపోవుటచేతనున్ను ఈ కరణత్రయమున్ను

ఉండవలెననే నిర్బంధములేదు, కరణత్రయముచేతనైన ప్రపత్తి యుండిన నుండవచ్చును ఫలసిద్ధికిమాత్రము ఏకకరణ ప్రపత్తియే చాలును ఈశ్వరుని యొక్క ఉపాయపూర్తికి శ్రియఃపతిత్వమున్ను, వాత్సల్యాది గుణములున్ను, దివ్యమంగళ విగ్రహమున్ను అపేక్షితములైనట్లు అధికారిపూర్తికి కరణత్రయము ఉండవలయును.

౪౨. భూతభవిష్యద్వర్తమానములైన క్రియలతో చెప్పక ప్రపద్యే అని వర్తమానార్థక క్రియాపదముతో ప్రపత్తిని చెప్పుటకు హేతువు ఏమనగా ప్రపత్తి ఒక్కపర్యాయమే చేయవలసినదని పాంచరాత్రమందు చెప్పబడుట చేతనున్ను ప్రపత్తిని చేసిన తరువాత ఈ చేతనుడు ప్రారబ్ధవశ్యుడై అజ్ఞానముచేతను నిషిద్ధ కార్యములను చేయుచున్న పశ్చాత్తాపము పుట్టి ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనవలెననే యుద్దేశ్యముకలిగినవాడు ప్రపత్తియే తప్ప ప్రాయశ్చిత్తము వేరే లేకపోవుట చేతనున్ను, ప్రపత్తి రెండవపర్యాయము చేయకూడదు గనుకనున్ను, పూర్వము చేసిన ప్రపత్తినే స్మరించుకొనుటకై వర్తమాన క్రియతో చెప్పబడినది.

౪౩. పూర్వవాసన చేతను అన్యజ్ఞానాది రూపమయిన స్వతంత్రోపాయములయందు మనస్సు వెళ్లకపోవుటకున్ను ఈ ద్వయానుసంధానముతో తప్ప కాలము వెళ్లింపశక్యము కాకపోవుట చేతను కాలమాగకుండుటకున్ను, దీనియందుండెడు భోగ్యతనుపట్టి దీనిని విడువ శక్యము కాకపోవుట చేతనున్ను, ఈ వర్తమానార్థక క్రియ ప్రయోగింపబడినది.

౪౪. ఈ వర్తమాన క్రియయుండుటకు క్రిందచెప్పిన హేతువులంగీకరింపక అనేకపర్యాయములు అనుష్ఠించిననే తప్ప ఫలసిద్ధికాదు గనుక అందునిమిత్తమై ఈ వర్తమాన క్రియయున్నదని తలచినపక్షమునకు ప్రథమము చేసినప్రపత్తియందు ఇంద్రజిత్తు బ్రహ్మాస్త్రమందువలె విశ్వాసము లేనివాడగుచున్నాడు. అందువల్ల సిద్ధోపాయము ఫలింపక జారిపోవును। ఎట్లంటె

ఇంద్రజిత్తు ఆంజనేయులు వారిని కట్టుటకై బ్రహ్మాస్త్రమును ప్రయోగించి ఆబ్రహ్మాస్త్రమును నమ్మక మరల నారికొన్ని త్రాళ్ల చేతను కట్టినప్పటికి ఆబ్రహ్మాస్త్రము తాను చేయవలసిన పని ప్రథమములో చేసినను తనయందు వీనికి అవిశ్వాసము పుట్టగానే మరేమియు పనిచేయక జారిపోయినట్లు జారిపోవును.

౪౫. ఇటు వంటి ఉత్తరవాక్యార్థము చెప్పబడును.

శ్రీమతే నారాయణాయనమః అను ఉత్తరవాక్యము చేతను శ్రియః పతియై సర్వస్వామియైన సర్వేశ్వరుని యొక్క తిరువడి గళ్లయందు చేయు కైంకర్యము చెప్పబడుచున్నది.

౪౬. పూర్వవాక్యమందు చెప్పబడిన సిద్ధోపాయము ౧ ఇహలోక పరలోక ఐశ్వర్యము ౨ కైవల్యము ౩ భగవత్ప్రాప్తి యను అనేకము ఫలములకు సమాన సాధనమయినప్పటికిని ఈప్రపన్నుడు చేయు సిద్ధోపాయ వరణ రూపమైన ప్రపత్తి భగవత్కైంకర్య రూప ఫలమునకే గాని ఐశ్వర్యాది రూపమయిన ఫలాంతరములకు కాదు అని ఉత్తరవాక్యము చెప్పుచున్నది.

౪౭. ప్రాప్యాంతరములను విడిచిపెట్టి భగవత్కైంకర్య రూపమయిన ప్రాప్యమును ప్రాపించుటకు హేతువు ఏమనగా ఉపాయాంతరమును [illegible] అనన్యశరణత్వరూపమైన ఆత్మస్వరూపమునకు విరుద్ధమైన కర్మజ్ఞానాది రూప ఉపాయాంతరములను విడిచిపెట్టి అనుగుణమైన సిద్ధోపాయమును అవలంబించినట్లు [illegible] ప్రార్థించకయుండుచున్న అనన్యభోగ్యత్వరూపమయిన ఆత్మస్వరూపమునకు విరుద్ధమయిన ఐశ్వర్యాదిరూప ఫలములను విడిచి పెట్టి ఆ స్వరూపానుగుణమయిన చరమపురుషార్థమైన భగవత్కైంకర్యము ఈ ఉత్తరవాక్యమందలి చతుర్థీచేత ప్రార్థింపబడుచున్నది.

౪౮. చేతనుని యొక్క అభిప్రాయమును తెలిసికొనుటకు తగిన సర్వజ్ఞత్వము గల సర్వేశ్వరుని సన్నిధిని వేరే వీడు ప్రార్థించవలెనా, వాడు ఎరుగడా అంటె.

౪౯- నీకు ప్రార్థించు కైంకర్య ప్రార్థన యనునది సర్వజ్ఞుడయిన సర్వేశ్వరుడు ఎరుగకను కాదు- రోగగ్రస్తుడయిన పుత్రుడు అన్నమందు వాంఛలేక కొంతకాలము పడియుండి ఔషధముల చేతను ఆరోగము తీరి ఆకలిపుట్టి తల్లిని అన్నము అడిగితే ఆ పలుకు తల్లికి ఎంత అహ్లాదకరముగానుండునో, అనాదికాలము నుండివిషయాంతరాసక్తియనే రోగముచేగ్రస్తుడై, భోగ్యమైన, భగవత్కైంకర్యమందు వాంఛలేక పడియున్న చేతనుడు ఆచార్యోపదేశ రూపమైన ఔషధముల చేతను ఆ వ్యాధి శాంతించి కైంకర్యమందు రుచిపుట్టి దానిని గురించి ప్రార్థించితే ఈశ్వరునకు అంత సంతోషము పుట్టును అని హేతువువనే ఈ ప్రార్థన ఆవశ్యకము-

౫౦- శ్రీమతే అనుపదమందు పూర్వవాక్యములో చెప్పబడిన వ్యాప్తిద్వయమున్ను ఈశ్వరునికిన్ని పిరాటికిన్ని ఉండు నిత్యయోగమున్ను చెప్పబడుచున్నవి-

౫౧- ఈ పదమునకు, పెరియ పిరాట్టితో కూడియున్న వాని కొరకు అని అర్థము-

౫౨- ఈశ్వరుడు చేతనునకు ఫలసాధనమైనప్పుడు ఈమె తానుకూడా ఉపాయము కాకుండా పురుషకారమైయుండి ఆయన ప్రాప్యుడైనప్పుడు తానున్ను ప్రాప్యురాలగుటకున్ను, వీరుచేయు కైంకర్యమును స్వామికి భోగ్యమగునట్లు చేయుటకున్ను తనకు ధారకమైన భగవదనుభవము కొరకున్ను, ఆయనతో సర్వదా కలిసి యుండు ఉనికిని ఈ శ్రీమత్పదము చెప్పుచున్నది-

౫౩- కైంకర్యమును ప్రతిపాదించుచున్న తిరుమంత్రమందలి నారాయణ పదమునకు ఉత్తరవాక్యమైన శ్రీమతేనారాయణాయనమః అనునది వివరణముగు చున్నది. ఎట్లంటే తిరుమంత్రమందలి నారాయణ పదము, నారాయణునికి కైంకర్యము చేయవలయునని మాత్రము చెప్పుచున్నది-

ఈ ఉత్తర వాక్యములో కైంకర్యమునుతిరుపుళ్ళ పట్టువాడు లక్ష్మీవిశిష్టుడు కావలెననిన్ని కైంకర్యమును చేయువాడు, అ

అహంకార, మమకార శూన్యులై యుండవలెనని న్నీ విశదముగా చెప్పబడియుండుటచే నాపదమునకు ఈవాక్యము వివరణమని తెలిసికొనతగియున్నది-

౫౪- చక్రవర్తి తిరుమగనాఁ అనగా శ్రీరాములు వారు వనవాసమునకు వేంచేసినప్పుడు ఇళయపెరుమాళ్లు అనగా లక్ష్మణస్వామి పిరాట్టితోకూడి యున్న స్వామిసన్నిధిని సర్వవిధకైంకర్యములను చేయుటకు ప్రార్థించి అనుసారముగా నే చేసినట్లు ఈ ఆత్మయున్ను ఉభయులు కలిసియున్న మిథునమునకే కైంకర్యము చేయుట స్వరూపోచితము.

౫౫- చేతనుడు చేయు కైంకర్యమును ఈశ్వరుడు అంగీకరించేటట్లుగా చేసేది పిరాట్టి యగుటచేతను ఆమెసన్నిధినే కైంకర్యము ప్రార్థించి ఆమె ఆజ్ఞాప్రకారముగా ఉభయసన్నిధిని కైంకర్యము చేయుచుండిన ఇళయపెరుమాళ్లకువలెనే ప్రాప్తమగు కైంకర్యము సిద్ధించేదిన్ని కుదించేదిన్ని ఉభయసన్నిధియందే కదా.

౫౬- నారాయణాయ అనగా నారాయణుని కొరకు అని అర్థము-

౫౭- నారాయణత్వమనగా, ఉభయవిభూతినాథత్వము, అనగా, సర్వశేషిత్వము, సర్వశేషియైన నారాయణునికొరకే అని తాత్పర్యము-

౫౮- ఈనారాయణపదమందు చెప్పబడే కైంకర్యము దివ్యమంగళవిగ్రహముయొక్కయు, కళ్యాణగుణములయొక్కయు అనుభవానంతరమందు పుట్టే సంతోషముతో చేయబడేది అగుటచేతను, అనుభవింపబడు దివ్యమంగళవిగ్రహమున్ను, సమస్తకళ్యాణగుణములున్ను దివ్యాత్మస్వరూపమువలె ఈపదమందు ప్రాప్యములుగా చెప్పబడును.

౫౯- కళ్యాణగుణములన్ని ప్రాప్యములగుటచేతను ఈ పదమందు వాటినన్నిటిని చెప్పతగియున్నను చతుర్థిలో చెప్పబ

ము కైంకర్యమునకు ఆవశ్యకముగా కావలసినది శేషత్వప్రతిసంబం
ధియయిన శేషిత్వమగుట చేతను ఈనారాయణపదము శేషిత్వమునే
ప్రధానముగా చెప్పెను-

౬౦- ఈనారాయణపదమందు శేషిత్వమె ప్రధానముగా చె
ప్పబడుటకు హేతువు ఏమనగా, శాస్త్రమందు నిషేధింపబడిన
అప్రాప్త విషయ కైంకర్యమువలె గాకుండా శాస్త్రమందు విధిం
పబడి ప్రాప్తమయిన, ఈ శేషివిషయ కైంకర్యమే మిగులరుచిం
చుటవల్లను శేషిత్వమె ప్రధానముగా చెప్పబడుచున్నది-

౬౧. ఈపదమందు చతుర్థి, శేషత్వజ్ఞాన కార్యమయిన సి
ద్ధోపాయపరిగ్రహమును చెప్పుచున్న శ్రీమన్నారాయణచరణౌశ
రణం ప్రపద్యే అనుపూర్వవాక్యమునకు అనంతరమగుచుండుటచేతను
శేషత్వమును చెప్పక, ఉపాయఫలమయిన కైంకర్యమును ప్రకా
శింప చేయుచున్నది, అనగా కైంకర్య ప్రార్థనను ప్రతిపాదించు
చున్నది కైంకర్యమనగా ఈశ్వరముఖవికాసకు హేతువైన కర
ణత్రయ వ్యాపారము-

౬౨- కైంకర్యము ప్రార్థించి లభింపవలసి వచ్చినప్పుడు అ
ది నిత్యము కానేరదు అంటిరేని-

శేషత్వమే ఆత్మకు స్వరూపమగుట చేతనున్ను కైంకర్యము లే
నప్పుడు శేషత్వసిద్ధి లేదని శాస్త్రము చెప్పుటచేతనున్ను, శేష
త్వానురూపమైన ఆత్మకు కైంకర్యము స్వరూపముతో పాటు నిత్య
సిద్ధముగనుక-

౬౩. కైంకర్యము నిత్యమయినప్పటికి మరల ఏలాగా ప్రార్థన
యెందుకంటె కైంకర్యమునకు ప్రతిబంధక బహుత్వముండు
గుటచేతనున్ను. కైంకర్యమును చేయు చేతనుడు బహునిత్యుడు,
పరతంత్రుడునగుట చేతనున్ను, ఈ కైంకర్యప్రార్థన లేనప్పుడు
కైంకర్యముసిద్ధించదు- కాబట్టి కైంకర్యము నిత్యమైనను సదా
ప్రార్థించే పొందవలయును-

౬౪- ఈ కైంకర్యము నిత్యప్రార్థనీయము కావడమునకు

హేతువు ఏమనగా, శేషికి సంతోషమును పుట్టింపని వస్తువుకు శేషత్వము లేకపోవును గనుక ఆ శేషి సంతోషము నిమిత్తమై తాను చేయు వ్యాపార విశేషముల చేతను తన శేషత్వ స్వరూపలాభమును, శేషియొక్క ముఖోల్లాసమును తాననుభవించడమునకున్ను, ప్రాప్యలాభమున్ను కావలసియున్నది. గనుక ఈ కైంకర్యము నిత్యప్రార్థనీయమయ్యేయుండును.

౬౫. ఇటువంటి నమః అను పదమునకు అర్థము చెప్పబడును. నమః, అనగా, మః, న, నాకు కాదు, అని అర్థము, దీనివల్ల అహంకార, మమకార నివృత్తి చేయబడుచున్నది.

౬౬. ఈ నమః పదము సామాన్యముగా అహంకార మమకార నివృత్తిని చెప్పుటచేతను, తిరుమంత్రములోని నమః పదమువలెనే స్వరూపోపాయ పురుషార్థముల యందలి విరోధులను మూడింటికి తీసివేయతగినదైనప్పటికీ ఈస్థలమందు కైంకర్యవిరోధులను మాత్రమే తీసివేయుచున్నది. తక్కినవాటిని తీసివేయ పనిలేదు. అవి యింతకు పూర్వమే నివర్తించిపోయినవి.

౬౭. కైంకర్యమునకు విరోధియేదనగా.

కైంకర్యము తనకొరకై అనగా స్వప్రీత్యర్థమై చేయుటయును, మదీయత్వబుద్ధితో చేయుటయును ఈ రెండును కైంకర్య విరోధులు.

౬౮. అహంకార, మమకార, నివృత్తిని ప్రార్థించుచున్న ఈ నమః పదముచే, దేహాత్మాభిమాన, స్వాతంత్ర్యాభిమానమూలమగు అవిద్యయున్ను, దానివల్ల పుట్టు పుణ్యపాపరూపకర్మములున్ను, కర్మవల్ల కలుగు దేహసంబంధమున్ను, ఈ సమస్త విరోధులున్ను పోగొట్టబడుచున్నవి.

భాష్యకారులవారు గద్యత్రయములో నమః పదార్థమును ప్రార్థించినప్పుడు మూడుచూర్ణికల చేతను. అవిద్య, కర్మ, దేహసంబంధ నివృత్తులనే ప్రార్థించినారు.

౬౯. ఈ చేతనుడు కైంకర్యము చేయునప్పుడు ఉండవలసిన ప్రి

కాకమెట్లనగా-

శూడికొడుత్త నాచ్చియారు కృష్ణునియందు భక్తి అతిశయించి తదేక భావనచే తనను ఒక గోపికగా భావించుకొని గోపికలు ప్రార్థించిన ప్రకారముగా తాను కైంకర్యము ప్రార్థించునపుడు యందు కేవలము పరసంతోషమునకు హేతువయినట్టువంటిన్ని మన ఉభయుల సంతోషమునకు హేతువైనట్టువంటిన్ని కైంకర్యము, చేయుటగాక కేవల నీసంతోషమునకే హేతువయిన కైంకర్యమును చేతుము అనిన ప్రకారముగా శేషికే ఉపయుక్తమైన కైంకర్యమును చేయవలయును-

ఇందు వలన ఈ నమః పదమునకు స్వప్రయోజన నివృత్తి ప్రార్థనమే ప్రధానార్థముగా కనబడుచున్నది.

౭౦. భగవత్ కైంకర్యమునకు విరోధులిదివరలో చెప్పబడినవి?-

విఘ్నము లిటుపైని చెప్పబడును.

ఈశ్వరునియొక్క దివ్యమంగళ విగ్రహ సౌందర్యమున్ను చేతనులయొక్క దృష్టి చిత్తములను అపహరించివేసి వారు చేయు కైంకర్యమును మరపించే దనుటచేతను కైంకర్యమునకు అదియును విఘ్నమే.

ఈ నమః పదమునకు పూర్వమందున్న చతుర్థీ విభక్తియందు చెప్పబడిన కైంకర్యమున్ను, అహంకార మమకార నివృత్తిని పూర్వమందు చెప్పబడినది కాబట్టి స్వప్రీతికి ఉపయుక్తమనుటచేతను ఈశ్వర ముఖవికాసమే ప్రయోజనముగా గలవారలకు విఘ్నకరమే.

౭౧. నారాయణాయ అను చతుర్థ్యంతము చెప్పబడుచున్న కైంకర్యప్రార్థన నిత్యప్రార్థనీయమయినట్లు ఈ నమః పదమందు చెప్పబడుచున్న కైంకర్య విరోధి నివృత్తి ప్రార్థనయును, ఈ లీలావిభూతియందున్ను, నిత్యవిభూతియందున్ను సర్వదా యుండవలెను.

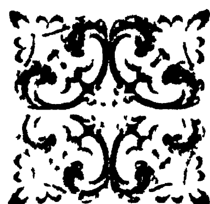
ద్వయప్రకరణము-

౬౨- చేతనుడు అహంకార మమకారములకు స్థానమయిన ఈ దేహముతో కూడియున్నప్పుడుగదా స్వభోక్తృత్వము మొదలయిన కైంకర్యవిరోధులు పోవలెనని కోరవలసినది- సకలదోషములున్ను నివర్తించి ముక్తదేహమును పొంది పరమపదమునకు వెళ్ళి ఈశ్వర కైంకర్యము చేయు దశయందున్ను వానికి విరోధియయిన స్వభోక్తృత్వబుద్ధి యుండునా- అంటే పరమ పదమందు లేయు భగవత్కైంకర్య దశయందున్ను ఈశ్వర స్వరూప రూపగుణములయొక్క అనుభవమువల్ల ఒక విధమయిన ఆనందము కలుగును అందువలన స్వభోక్తృత్వబుద్ధి పుట్టును కాబట్టి పరమ పదమందున్ను స్వభోక్తృత్వబుద్ధి రూప విరోధి నివృత్తి ప్రార్థన అవశ్యకము, ఆ హేతువు చేతనే నిరుపాధ్యనుభవము చేత మాకు కలిగెడు ఆనందమంచు స్వభోక్తృత్వ బుద్ధి పుట్టి అందువల్ల స్వరూపము నశింపకుండా దానిని శాంతంపజేయు ఔషధమయిన వాడా అని అభోక్తృత్వ బుద్ధికి ఈశ్వరుని ఔషధముగా నిత్యముక్తులు ప్రార్థించినట్లు ఆళ్వార్లు పాడియున్నారు- కైంకర్యము చేయుదశయందు స్వభోక్తృత్వ బుద్ధి పుట్టి దానిని పోగొట్టుకొనుటకై నమః పదము ముక్తులు అనుసంధించుచునే యుందురని చెప్పబడుచున్నది-

ఈ ద్వయమంత్రమంతయు బాహుళ్యముగా చెప్పబడు అర్థములు సంగ్రహముగా చెప్పబడుచున్నవి-

శ్రీశబ్దముచేత పిరాట్టియొక్క పురుషకారత్వమున్ను మత్ అను మతుప్ చేతను, ఉభయులయొక్క నిత్యయోగమున్ను, అనగా ఉభయులు ఎల్లప్పుడు కలిసియుండుటయున్ను, నారాయణ శబ్దముచేత, ఆశ్రయణ సౌకర్యాపాదకమైన వాత్సల్యాదిగుణములున్ను, చరణ, శబ్దముచేత దివ్యమంగళవిగ్రహమున్ను, శరణ, శబ్దముచేత, ఈగుణవిగ్రహములతో కూడియున్న శ్రీమన్నారాయణుని యొక్క ఉపాయత్వమున్ను; ప్రపద్యే, అను క్రియా పదముచేతను అధ్యవసాయరూపమైన ఉపాయస్వీకారమున్ను; శ్రీ

మతే అనుపదము చేత నుపాయఫలమైన కైంకర్యప్రతిసంబంధియు
గ మిథునమనేదిన్ని, నారాయణపదము చేత, సర్వశేషిత్వమున్ను,
చతుర్థిచేత కైంకర్యప్రార్థనయున్ను, నమః పదము చేత, కైం
కర్య విరోధి నివృత్తియున్ను చెప్పబడుచున్నది.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

చరమశ్లోక ప్రకరణమ్.

ముఖ్యమరహస్యమైన ద్వయమంత్రములో పూర్వవాక్యమందు చెప్పబడుచున్న సిద్ధోపాయ స్వీకారముయొక్క ఈశ్వరాభిమతత్వమున్ను ఈసిద్ధోపాయమునకు అవశ్యకమైనది. సాధనాంతర పరిత్యాగమున్ను చేతనునిచేత స్వీకరింపబడు ఈసిద్ధోపాయ మన్యలియను ఉపాయత్వమున్ను ఈచరమశ్లోకమందలి పూర్వార్థమయిన సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య, మామేకం శరణం వ్రజ అనుదానిచే ప్రతిపాదింపబడుచున్నవి, ద్వయముయొక్క ఉత్తరవాక్యమందు చెప్పబడుచున్న కైంకర్యరూపఫల ప్రాప్తికిముందు కలుగవలసిన సకలపాప నివృత్తియున్ను ఈచరమశ్లోకమందలి ఉత్తరార్థమైన అహంత్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మాశుచః అనుదానిచే ప్రతిపాదింపబడుచున్నది- కాబట్టి ఈచరమశ్లోకము ద్వయమునకు వివరణమగుచున్నది ఇట్టిదైన పంచమవేదసారమగు భగవద్గీతలకు ముఖ్యతాత్పర్యమైన ఈచరమశ్లోకమునకర్థము విశదముగా చెప్పబడెను-

అతిరహస్యమైన ఈ చరమశ్లో[కము]ను తెలిసికొనటకే భాష్యకారులువారు పద్దెనిమిది [పర్యా]యములు శ్రీరంగమునుండి తిరుక్కోష్టియూరులో వేంచేసి[యున్న] తిరుక్కోట్టియూరునంబిగారిసన్నిధికి వేంచేసియుండిరి, ఆనంబిగారు ఈ అర్థముయొక్క గౌరవమువలనున్ను ఇందుకు తగిన అధికారులు సామాన్యముగా లేకపోవుటచేతనున్ను, భాష్యకారులువారియొక్క ఆస్తిక్యమున్ను, ఆదరమున్ను పరీక్షింపదలచినవారై తాత్పర్యముకలవారై పదియేడుపర్యాయములు త్రిప్పి, పద్దెనిమిదవ పర్యాయము అన్యులకు చెప్పరాదని ప్రమాణముచేయించుకొని మాసోపవాసము చేయించి తరువాత ఉపదేశించిరి-

ఈచరమశ్లోకముయొక్క అర్థశ్రవణమునకున్ను అనుష్ఠాన

మునకున్ను అధికారి, పరమసాత్త్వికుడై పరమ గుణముందే ఆసక్తికల వాడై పరమాత్మేతరవిషయములందు విరక్తికలవాడై శ్రుతిస్మృతి ఇతిహాసపురాణాదులయందు నమ్మకముకలవాడై, ఈశ్వరునియం దు విశ్వాసము కలవాడై యుండువాడు. అధికారులు దుర్లభము గుట చేతనున్ను, అర్థ గౌరవము చేతనున్ను ఈ అర్థమును వె ల్లడిచేయక భాష్యకారులు వారికంటె పూర్వులు గోప్యముగా నుంచి యుండిరి, భాష్యకారులువారు ఈమహార్థమును తాము తెలిసికొని వెంటనే సంసారులయొక్క అనర్థమును చూడజాల ని కృపచేతను ఈ అర్థము గౌరవమున్ను, ఆచార్యాజ్ఞోల్లం ఘనవల్ల తమకురాబోవు అనర్థమున్ను విచారింపక ఆగ్రామ మందున్న గోపురమెక్కి అపేక్షించిన వారందరికి ఈశ్లోకార్థము ను పాయిండి అపేక్షించినవారికి ఉపదేశింపుమని నియమించిరి భాష్యకారులువారు పరానర్థమును గ్రహింపజాలక స్వానర్థము న్నైనా ఒప్పుకొని పరమకృపచేతను ఈ అర్థమును వెల్లడిపరచి నందుకు తిరుక్కోట్టియూరు నంబిగారు మిక్కిలి అబ్బురపడి ఇ ట్టి పరసమృద్ధి తమకు లేకపోయెనని విచారించి ఇట్టివారు సాక్షాత్తు ఈశ్వరావతారులే అని నిశ్చయించి, ఎంబెరుమా నార్, అని తిరునామమును కృపచేసి కొండాడుకొనిరి.

ఎంబెరుమానార్, అనగా మాస్వామి యనియర్థము. పిళ్లై లోకాచార్యులవారు ఈ ఉపదేశమాత్రముతో తృప్తిపొందక ఈ అర్థమును అందరు తెలిసికొని యుజ్జీవింపవలయునని పరమ కృపచేతను స్త్రీబాలురకున్ను తెలియతగినట్లు విశదముగా ఉప వ్యాసమును వ్రాయుచున్నారు.

౧. ఈశ్లోకమునకు చరమశ్లోకమను పేరు కావడమునకు హే తువు చెప్పబడును.

ఈ శ్లోకమునకు పూర్వము అనేక అధ్యాయములందు కర్మ జ్ఞానభక్తులనెడు మోక్షసాధనములను శ్రీకృష్ణుడు అర్జునునికి ఉపదేశింపగా విని క్రిందచెప్పిన యుపాయములలో కర్మలు

కాయక్లేశ రూపములగుటచేతనున్ను, జ్ఞానము ఉండిన్నియు యు
పూర్వకముగా చేయవలసిన దగుటచేతనున్ను భక్తిపరతాలసాధ్య
మయినదగుటచేతనున్ను వాటిని చేయశక్యము కాదని ముముక్షువు దుఃఖ
ను ఊహించినను ఈశ్వరునికి అత్యంత పరతంత్రమైన ఆత్మస్వ
రూపమునకు అస్వతంత్రోపాయములు విరుద్ధములనియును ఆలో
చింది, వీటిచేత ముక్తి కలుగదనియును ఇటువంటి నిశ్చింతవలసినదే
అనియును దుఃఖించుచున్న ఈ అర్జునుని శోకనివృత్తి కొరకు, సుల
భముగా చేయతగినట్టియును, స్వరూపానురూపమైనట్టియును
ఇంతకు తప్పవేరే సాధనము లేదనతగినట్టి చరమసాధనమును చెప్పు
టచేతను ఈ శ్లోకము చరమశ్లోకమనబడును-

చరమార్థప్రతిపాదకమగుటచే తనే చరమశ్లోకమనబడును
గాని గ్రంథముయొక్క అంతమందు ఈశ్లోకము చెప్పబడినందువ
ల్ల కాదు, దీని వెనక కూడా కొన్ని శ్లోకములున్నవి.

౧- ఈ శ్లోకముయొక్క పూర్వార్థము చేతను ఉపాయ
స్వీకారము చేయు చేతనుని యొక్క కృత్యము చెప్పబడుచున్నది.
ఉత్తరార్థము చేతను ఉపాయభూతుడైన ఈశ్వరుని యొక్క
కృత్యము చెప్పబడుచున్నది-

౩- చేతనుడిప్పుడు చేయవలసిన కృత్యము సిద్ధోపాయపరిగ్ర
హము అనగా తనరక్షణమునకు ఈశ్వరుడే సాధనమని నమ్మి
యుండుట-

౪- మామేకం శరణం వ్రజ అను వాక్యము చేతను సిద్ధోపా
య స్వీకారమాత్రమును చెప్పక సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య అను వా
క్యము చేతను సర్వధర్మ పరిత్యాగమును కూడా చెప్పుటకు హే
తువు ఏమనగా-

సిద్ధోపాయమునకు అసాధనాన్వయ పరిత్యాగము అంగము
లేనప్పుడు స్వరూపసిద్ధి లేకపోవుటవలన సాంగముగా చెప్పుచున్నది-

ప్రతాశ్యపాహా వాచామేవ్, స్నాత్వా విధివదర్చయేత్, స్థి
త్రైపిన్యూరం ధానవేతక్యాత్, ధ్యాత్వావేతుం జపేన్నుం, ఇ

త్యాదులయందున్న చెప్పబడిన అసహాయాదులను వాటికి అంగముగా చె
న పాదప్రక్షాళనాదులు వినగా శరణాగతినల్లు ఈశ్లోకమందు
న్న పరిత్యజ్య అనుల్యబంతపదముచేతను చెప్పబడుచున్న సాధ
నాంతరపరిత్యాగము వినాగా సిద్ధోపాయ స్వీకారమున్ను చే
యకూడదు అనే అర్థము సిద్ధము.

కొందరు ఈశ్లోకమందు చెప్పబడుచున్న సాధనాంతరపరి
త్యాగమును విధిగా ఒప్పక అజ్ఞానముచేతనున్ను అశక్తిచేతను
న్ను, చేయ సంభవించేది అని అనువాదముగా అంగీకరించి అట్టి అ
జ్ఞులు అశక్తులు మొదలగు వారలకు ఈసిద్ధోపాయము విధిం
పబడుచున్నదని చెప్పుదురు.

ఆపక్షము కేవలమయుక్తము.

పిత్రాద్యాత్యాది, పాదౌ, పాణులను ప్రక్షాళ్యశోధనము
చేసికొని, ఆచామేత్ ఆచమనము చేయవలయును. స్థిత్వానిలువబ
డి, భానవే, సూర్యునికొరకు, అర్ఘ్యం అర్ఘ్యప్రదానమును ద
ద్యాత్, ఇవ్వవలెను. స్నాత్వా స్నానముచేసి విధివత్, యథా
శాస్త్రముగా, అర్చయేత్ పూజచేయవలయును దేవం, దైవమును
ధ్యాత్వా, ధ్యానముచేసి, మనుం, మంత్రమును, జపేత్ జపింప
వలయును, అని అర్థము.

౫. ఈ ఉపాయము, ఇతరోపాయమువలెనే శక్యసాధ్యము
గాక సులభమైయుండుటచేతను చేతనునికి రాగప్రాప్తి యన
గా ఇష్టమైయుండగా వేరే విధించుటకు కారణమేమున్నను ఒక
రోగభోగ్యమైన పాలుతాగవలెననే వాంఛగలిగియున్నప్పుడు ఆ
పాలనే మందుగా విధించిన పక్షమందు వాడు శీఘ్రముగా త్రాగు
టకు హేతువయినట్లు ఇతరోపాయములకన్న ఈ యుపాయము వి
లక్షణమైనదగుటచేత దీని స్వీకరించవలెనని వాంఛించిన చేత
నునికి ఈయుపాయమునే పరిగ్రహించుమని విధించినయెడల శీఘ్ర
ముగా పరిగ్రహించుటకు పనియుక్తమైయుండును.

౬. ఉత్తరపు శ్లోకమందలి పూర్వార్థము సర్వధర్మా[illegible]

పరిత్యజ్య, మాం, ఏకం, శరణం, వ్రజ, అని ఆరుపదములున్నవై యుండును.

౮- సర్వధర్మాన్, అను ప్రథమ పదమునకర్థము-

౯- సమస్త ధర్మములను అని-

౧౦- ఈపదమునందు ధర్మశబ్దమున్ను, బహువచనమున్ను, సర్వ శబ్దమున్ను, ఉన్నవి.

ధర్మమనగా ఫలసాధనమైనది-

౧౧- ఇచ్చట ధర్మశబ్దము, ఐహికాముష్మిక ఫలసాధనముల ను చెప్పక, భగవత్ప్రాప్తి రూపమైన మోక్షఫలమునకు సాధన మైనవాటిని చెప్పును.

౧౨- ఆ మోక్ష ఫలసాధనములనువివిధాధికారులయందు భిన్నభిన్నములై యుండుటచేతను ధర్మాన్ అని బహువచ న ప్రయోగము చేయబడియున్నది.

౧౩- ధర్మములేవనగా-

కర్మ, జ్ఞాన, భక్తియోగములున్ను, అవతార రహస్య జ్ఞా నమున్ను, పురుషోత్తమవిద్యయున్ను, దివ్యదేశవాసమున్ను, భగ వన్నామసంకీర్తనమున్ను భగవత్సన్నిధిని చేయు దీపారోపణమున్ను పు ష్పకైంకర్యమున్ను మొదలైన ఉపాయబుద్ధితో చేయునవియున్ను.

అవతార రహస్య జ్ఞానమనగా ఈశ్వరుని యొక్క రా మకృష్ణాద్యవతారములున్ను అవతార చేష్టలున్ను కేవలం ఈశ్వ రేచ్ఛ చేతనే చేయబడినవనియును కర్మవల్ల వచ్చినవి కావనియును కారుణికములని వ్యాఖ్యానించుచున్న ఇవి దివ్యములనియును తెలిసికొనుట-

పురుషోత్తమ విద్యయనగా

లోకమందు క్షర, అక్షర శబ్దముల చేతను చెప్పబడు పురుషులు ఇద్దరు. అందులో బద్ధాత్మలు క్షరశబ్దవాచ్యులు, నిత్యముక్తులు అ క్షరశబ్దవాచ్యులు, ఈ ఉభయులకన్నను విలక్షణుడైన ఈశ్వరుడు పురుషోత్తమశబ్ద వాచ్యుడు అని తెలిసికొనుట-

౧౪- సర్వశబ్దముచే మోక్షఫలసాధనములను [illegible]

ద్వ్యాపాయములని ఆచరించుటకు యోగ్యతను కలిగించునదియు శంఖ్యా
ఎందిన, పంచమహాయజ్ఞాది రూపమయిన నిత్యనైమిత్తికాది కర్మ
ములు చెప్పబడును. పంచమహాయజ్ఞములనగా, దేవయజ్ఞ, భూత
యజ్ఞ, పితృయజ్ఞ, మనుష్యయజ్ఞ, బ్రహ్మయజ్ఞములు.

౧౪. ఈ సర్వధర్మాన్, అను పదమునకు శ్రుతిస్మృతులయందు
విధింపబడిన వి నిత్యనైమిత్తికాది రూపములయిన కర్మయోగా
ద్యుపాయములను అని అర్థము.

ఇదంతయు, అను చోదనారూపమయిన విధివాక్యము ప్రమాణ
ముగాగల అర్థము ధర్మమని చెప్పబడును.

ఇదం, దీనిని, కురు, చేయుము, అను శ్రుతికి అర్థము, చోదన
అనగా ప్రేరణ.

౧౫. ఈ కర్మజ్ఞానాదులనెడు స్వతంత్రోపాయములు భగవద
త్యంత పరతంత్రమయిన ఆత్మస్వరూపమునకు విరోధులగుటచేత
ను వీటిని, అధర్మ అని అధర్మశబ్దము చేతను చెప్పవలసి యుం
డగా ధర్మశబ్దము చేతను చెప్పుటకు హేతువేమనగా అ
ర్జునుడు స్వధర్మమైన యుద్ధమును అధర్మముగానున్ను అధ
ర్మములైన వీటిని ధర్మములనుగానున్ను భ్రమించి యుండుట
చేతను.

౧౬. పరిత్యజ్య, అను అవ్యయ పదమునకు విడిచిపెట్టి అని
అర్థము.

౧౭. ఈ పరిత్యజ్య, అనుపదమందు, త్యాగశబ్దమున్ను ల్యప్ప్ర
త్యయమున్ను, పరి అను ఉపసర్గమున్ను, కలవు. త్యాగశబ్దార్థ
ము ముందు చెప్పబడును.

ఇప్పుడు చెప్పబడిన త్యాగమనునది కేవలము ఒకచోట మాత్ర
ము కాదు. మత్స్యపురాణమందు చూచి వెండియును భ్రమను పొందిన
వాడు వలెనున్ను తనకు ప్రయోజనమున్న ఒక విషయమునకు తెల్ల వ
లెనని ఉద్దేశించి అడిగెను అను భ్రమతో మరియొక విషయమును
తెల్పవలెనని యున్ను ఈశ్వరుడు ప్రేరేపించి, సాధనములను గోరుచున్న

మనము సాధనములు కానివాటియందు సాధనబుద్ధిచేసిన యీ అజ్ఞానముతోకూడా విడిచిపెట్టుట.

౧౮. పరియను ఉపసర్గార్థము చెప్పబడును.

పరియను ఉపసర్గముచేతను, బ్రహ్మహత్యయు, సురాపానము, స్వర్ణస్తేయము, గుర్వంగనాగమనము, మొదలయిన మహాపాతకములను అజ్ఞానముచేత చేసి తరువాత లజ్జపడి పశ్చాత్తాపమును పొంది విడచుకొనునప్పుడు యెన్నడును వాటిలో బుద్ధిపూర్వకముగాగాని అబుద్ధిపూర్వకముగాగాని ప్రవర్తింపకుండా రుచివాసనలతోకూడా వదులుకొన్నట్లు పాతకశబ్దముచేత చెప్పబడుచున్న ఉపాయాంతరములను పునరన్వయములేకుండా రుచివాసనలతో కూడా విడవవలయును అను అర్థము చెప్పబడుచున్నది.

౧౯. త్యక్త్వా అను ల్యప్ప్రత్యయార్థము చెప్పబడును.

త్యక్త్వా అను ల్యప్ప్రత్యయముచేతను స్నాత్వా భుంజీత అను విధియందు స్నానముచేసియే భుజింపవలెను అను నియమమును చెప్పినట్లు ఈ సిద్ధోపాయస్వీకారమునందు యమునున్న విడువవలసిన కర్మజ్ఞానాది రూపములైన ఉపాయాంతరములను విడిచియే స్వీకరింపవలయును అను నియమము చెప్పబడుచున్నది.

౨౦. అశక్తుడయిన రావణుడు రామబాణములచేతను ధనుస్సు ఖండింపబడి శిథిలమైన శరీరముగలవాడై మనస్సు కాలుష్యమును జెంది యుద్ధము చేయచాలక పారిపోవలెనని ప్రయత్నపడుచున్నప్పుడు స్వామి పోనియ్యక బాణములను ప్రయోగించుచు నుండిరి ధర్మయుద్ధము చేయు స్వామి మనలను పోనియ్యక పోవడమునకు హేతువేమని ఊహించి తనచేతులలోనున్న ధనుర్దండమే కారణమని నిశ్చయించి భయపడి దానిని విడిచిపెట్టెను. అతనున్న రావణునికి యుద్ధమునకు సాధనము కాకపోవుట పరక పారిపోవుటకు కూడా ప్రతిబంధకమయినట్లు ఈ ఉపాయములున్న సాధనములు కాకపోవుటయే గాక ధర్మమునకు ప్రతిబంధకము లు

[illegible] అనుకు-

౨౧- దశరథ చక్రవర్తి పుత్రుడు [illegible] తరువాత అతిక్రమింప రాని అత్యంత మైన సత్యధర్మమును అవలంబించి సాక్షాద్ధర్మ మైన పరమాత్మతో గూడి [illegible] ఫలమున పొందినట్లు అట్టి సత్యధర్మము లైన [illegible]ములను అవలంబించుట సాక్షాద్ధర్మ మైన ఈశ్వరునితో గూడి సంబంధము పొందనేరదు ఫలమునను చెప్పుటకు హేతువగును-

౨౨. సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య అను పదమందు విడువుమని చెప్పబడుచున్న ధర్మములు విధినిషేధ రూపముగ రెండువిధములై యుండును- విధింపబడిన ధర్మములనగా [illegible] అని చెప్పబడిన సంధ్యావందనము మొదలుగాని మోక్షసాధనము లైన కర్మ జ్ఞాన భక్తి పర్యంత మైన ధర్మములు-

నిషిద్ధ ధర్మములనగా ఇదం [illegible] అని చెప్పబడిన నిషిద్ధ నివృత్తిరూప ధర్మములు అనగా పరదారగమనము- పరద్రవ్యాపహరణము సురాపానము అసత్య కథనము అధర్మ ధనార్జనము మొదలగు పనులు నిషిద్ధములు-

సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య అను పదముచేత ఉభయవిధములైన ధర్మములను విడువుమని చెప్పబడుట చేత అధర్మములను చేయవలసి వచ్చునని కొందరు ఆక్షేపింతురు- అది యెట్లనగా విహిత రూపధర్మములను విడచినట్లు నిషిద్ధరూపధర్మములను విడచుట నిషిద్ధములను అవలంబించుటయే అని అందురు-

౨౩- సర్వధర్మములను విడువుమని చెప్పిన మాత్రము చేత అధర్మములను చేయవలసి వచ్చునని ఆక్షేపించుటకు అవకాశము లేదు- అధర్మములను చేయుమని చెప్పియుండలేదు.

౨౪- అయినను అధర్మ నివృత్తియున్ను ధర్మమే గనుక దానిని విడువుమని చెప్పినచో వారలను అధర్మములను చేయుమని [illegible] చెప్పనక్కరలేదు- అందువల్లనే అధర్మములను చేయుమని చెప్పబడుచున్నది అంటే-

౨౫- ఇటుల చెప్పబడిన ధర్మశబ్దము అధర్మనివృత్తిమాత్రము లక్షణముగాగల ప్రధానమైన విహితధర్మమును చెప్పునుగాని ఆ ధర్మనివృత్తి మాత్రమును చెప్పజాలదు గనుక అధర్మమును చేయవలసియున్నదనే ఆక్షేపణమునకు అవకాశములేదు.

౨౬- సర్వశబ్దబలముచేతను ప్రధానమైన విహితధర్మములతో విశేషణములైన నిషిద్ధధర్మములు చెప్పబడినప్పటికి ముఖ్యులమందు అవి వివక్షితములు కాకపోవుటచేతను ఆ నిషిద్ధధర్మములను చెప్పక విహితరూపధర్మములనే చెప్పును.

౨౭- ఈశ్వరునికి ప్రీతిచేయుటయే స్వరూపముగాగల చేతన స్వరూపమును చూచినను ఉపాయాన్తర సహాయమును కూడా సహింపని సిద్ధోపాయభూతుడయిన ఈశ్వరస్వరూపమును చూచినను ఈశ్వరప్రీతిరూపమయిన ఫలస్వరూపమును చూచినను ఈశ్వరనిగ్రహమునకు హేతువైన అధర్మములు చేయుటకు హేతువు కనపడదు.

౨౮- మామ్, అనుపదము నన్ను అని అర్థము.

౨౯- సర్వరక్షకుడవై, సౌశీల్యముచేతను నీయొక్క ఆజ్ఞను వర్తించి, నన్ను రక్షింపుడనే అని చేతనుడు నీయొక్క అనుమతినే నిరీక్షించి, నా వల్ల భోగ్యుడనగుటచేతను నీ దోషములను భోగ్యముగా పరిగ్రహించి, నీకు గతియై, శీలస్వభావముగల పురుషకారభూతులగు పిరాట్టివారే దోషమును చెప్పి విడపించిన చూచినను నిన్ను విడవజాలక రక్షించుటయే స్వభావముగా గలనన్ను-

౩౦- మామ్, అనే పదముచేతను, అవతరించి, కంటికి కనపడుచు, దగ్గరనున్న, తనను, అనగా, కృష్ణుని, ఉపాయముగా చేపట్టి కొమ్మనిన తనివల్ల దూరముగా నుండు పరవ్యూహములనున్న శ్రీరామాది శరీరకుడయిన అంతర్యామిని విన్నగాదు అను అర్థము చెప్పబడుచున్నది.

౩౧- స్వప్రాప్తి అనగా భగవత్ప్రాప్తి సాధనమైన ధర్మ సంస్థాపనార్థమై కృష్ణరూపముగా అవతరించినవాడనే మొదట

సాధనముగా శాస్త్రమందు చెప్పబడియున్న సర్వధర్మములను వి
డిచి తనను ఆశ్రయించుమని చెప్పుటచేతను అవి ఉపాయధర్మములు
గాని సాక్షాత్ ధర్మములు కావనియును స్థాపింపబడిన సాధ్యధ
ర్మము తానే అనియును చెప్పబడెను.

౩౨. ఇట్లు చెప్పుటచేతను విడవబడిన కర్మజ్ఞానాదిసాధన
ములకంటె ఈసిద్ధసాధనమునకు అతిశయము చెప్పబడినది.

౩౩. కర్మజ్ఞానాది సాధనములకంటె, దీనికి అతిశయము
ఏది అనగా చేతనుడుచేయు వ్యాపారములచే స్వరూపసిద్ధి కలిగి
యుండక కర్మజ్ఞానాదులవలె గాక స్వతస్సిద్ధమై, వాటివలెనే అచేత
నమైయుండక పరమచేతనమై, అశక్తి కలదిగాక సర్వశక్తమై, అ
పాయములు కలదిగాక, నిరపాయమై, పరతంత్రమైన ఆత్మ
స్వరూపమునకు అప్రాప్తముగాయుండక ప్రాప్తమై, అనగా స్వరూపా
నురూపమై మరియొక సహాయమును అపేక్షింపనిదై యుండుట.

౩౪. ఉపాయాంతరములు, చేతనవ్యాపారముచేతను సాధింప
బడునవి యగుట చేతనునియొక్క స్వరూపసిద్ధియందు చేతనసాపే
క్షములై యుండును, ఫలమునిచ్చుటయందు పరమ
జ్ఞానశక్తియు, అచేతనములై అశక్తములును యుండుటచేత
ను ఈశ్వరసాపేక్షములై యుండును. ఈసిద్ధోపాయము అట్టుల
గాక సిద్ధము పరమచేతనము సర్వశక్తియు అగుటచేతను ఉపా
యాంతరములకు ప్రతిఘటమై అన్యనిరపేక్షమై యుండును.

౩౫. మామ్ అను ఉపదమునకు అర్జునునియొక్క దోష
ములను ఆలోచింపక తత్త్వోపదేశము మొదలుగాని కావలసిన అర్థ
ములను ఉపదేశించుటచేతను వాత్సల్యగుణమును, తనయొక్క ప
రత్వమును విశ్వరూప సందర్శనము మొదలైనవాటిచేతను సా
క్షాత్కరింపచేయుటవల్ల స్వామిత్వమును, హేకృష్ణ హే
యాదవ హేసఖ అని అర్జునుడు తనను మిత్రునిగా తలచి పిల
చినట్లు ఆతనితో కలిసి మెలసియుండుటచేతను సౌశీల్యమును, కం
టితో చూడశక్యముకాని అప్రాకృత దివ్యమంగళ విగ్రహమును

కంటితో చూడతగినట్లుగా చేయుటచేతను సౌలభ్యమున్ను స్ఫుటముగా ప్రకాశించుచున్నవి.

౩౬. గుఱ్ఱములను తోలుటకు హస్తమందు ధరించిన వేత్రమును అనగా కొరడాయును ఎటువైపు వలసిన అటువైపు త్రిప్పుటకును నిలుపవలసినస్థలమందు నిలుపుటకును పట్టుకొన్నలగాములును, తలయందు కిరీటము మొదలైన ఆచ్ఛాదనము లేకపోవుటచేతను సేనాధూళిచేత కప్పబడ్డ శిరోజములును రథమునకు క్రిందుగా వ్రేలవేసిన శ్రీపాదములును కలవాడై నిలిచియున్న సారథ్యవేషమును, మామ్. అని కనపరచుచున్నాడు.

౩౭. ఏకమ్, అనుపదమునకు అర్థము చెప్పబడును.

౩౮. ఈ ఏకశబ్దము స్థానప్రమాణముచేతను ఏవకారార్థమును చెప్పును, స్థానప్రమాణమనగా ఏకశబ్దస్థానమందు ఏవకారము ప్రయోగింపబడియుండుట అనగా ప్రపత్తిని చెప్పుస్థలములయందు ఏవకారముండుటచేతను, ఆఏవకారస్థానమందు ఇచ్చట ఏకశబ్దముండుటచేతను, ఈఏకశబ్దమునకును ఏవకారార్థమే చెప్పబడును.

౩౯. మామేవయే ప్రపద్యన్తే, నన్నే ఎవరుప్రపత్తిచేయుచున్నారో తమేవచాద్యం పురుషం ప్రపద్యే, కారణుడైన ఆపురుషునే ప్రపత్తిజేయుచున్నాను. త్వమేవోపాయభూతో మేభవ, నీవేనాకు ఉపాయభూతుడవుకమ్ము, ఆఱెనక్కునిన్ పాదమే శరణాగత్తన్దొழిన్దాయ్ నాకు ప్రాప్తికి ఉపాయమును ఉపదేశించునసమయమందు నీపాదములనే ఉపాయముగా ఉపదేశించినావు, ఇత్యాదులయందువలెనే, మామేకం అనే ఈస్థలమందును నన్నే అని ఏవకారార్థమునే చెప్పవలయును.

౪౦. ఏవకారార్థమును చెప్పు ఈఏకశబ్దముచేతను వ్రజ అను పదమందు చెప్పబడుచున్న అధ్యవసాయరూపమయిన సిద్ధోపాయస్వీకారమందలి ఉపాయత్వము తీసివేయబడుచున్నది. అనగా నీవేనాకు ఉపాయముకావలెనని భగవత్సన్నిధియందు [illegible]

తనుచేయు నీ ఉపాయస్వీకారము వాడిచ్చు ఫలమునకు ఉపాయ
ము కాదు. ఆ ఈశ్వరుడే ఉపాయము అని చేతను చేయుస్వీకారమంద
లి ఉపాయత్వమును తీసివేయుచున్నది.

౪౧. ఈసిద్ధోపాయానన్తరమందే ఫలము సిద్ధించుట చేతనును
స్వీకారము లేనప్పుడు ఫలము సిద్ధింపకపోవుటచేతనును ఈస్వీకారము
ఫలసిద్ధికి అవశ్యముండవలసియుండగా ఇట్టిస్వీకారమందు ఉపా
యత్వము ఎటులు తీసివేయబడును. అంటే ఈస్వీకారానంతరమం
దు చేతనునికి కలుగబోవుఫలసిద్ధి ఉపాయభూతుడైన ఈశ్వరుని
చేత సిద్ధించినట్లే ఈస్వీకారమున్ను వానిచేతనే సిద్ధించును.
ఇందువల్ల ఈస్వీకారము ఉపాయభూతుడైన ఈశ్వరునివల్ల పు
ట్టినదిగాని సాక్షాత్ ఉపాయము కాదు.

౪౨. ఈసిద్ధోపాయభూతుడయిన ఈశ్వరునివల్ల ఈఉపా
యస్వీకారము పుట్టుటయనగా ఈచేతనులు కరణకళేబరములు
లేక అందువల్లనే భోగమోక్షములను చెడి, అచిత్ప్రాయులై పడి
యున్నదశయందు, కరణకళేబరములనిచ్చి, జ్ఞానవికాసమును కలు
గచేసి, తానును అనేక అవతారములనవతరించి, ఆశ్రయణరుచి, వి
శ్వాసములను పుట్టింపతగిన తనకళ్యాణగుణచేష్టితములను ప్ర
కాశింపచేసి ఈవిధముగా వాడుచేసిన కృషిచే ఫలించినదనుట.

౪౩. జ్ఞానాధికులయిన నిత్యసూరులకు నిర్వాహకుడైన స
ర్వేశ్వరుని కటాక్షము ప్రసరించినది దానివల్ల వానినిపొందుటకై
వానిని జ్ఞానముండుంచుకొన్నాను. అనగా వానినే ఫలసాధనముగా
చూచికొనినాను. అనినమ్మాళ్వారు భగవల్లాభమునకై సిద్ధో
పాయము స్వీకరించినానని పాడుచు ఆసిద్ధోపాయస్వీకారము
ను వానినిర్హేతుకకృపచేతనే నాకుకలిగినది అనిపాడియుండినందువల్ల
ఈస్వీకారము ఈశ్వరునియొక్క కృషిఫలమనియే గ్రహింప
వలయును.

౪౪. చేతనునకు సిద్ధోపాయస్వీకారమందు రుచిపుట్టుటకు
కృషిచేయువాడున్ను ఈశ్వరుడే అందువల్ల ఈచేతనులు సిద్ధో

పాయ స్వీకారము చేసిన మాత్రముచేత ఫలమిచ్చునని యున్, అది లేకపోయినప్పుడు ఇయ్యడనియును తలంపక ఆత్మోజ్జీవనమునకే సర్వదా యత్నించు సర్వేశ్వరుడు మనయొక్క ఇష్టప్రాప్తి, అనిష్టనివారణ, రూపమయిన ఫలమును కలుగుచేయువాడని ప్రతిపత్తి కలిగియుండవలయును.

౪౫. ఈసిద్ధోపాయ స్వీకారము చేయకపోయినను చేతనుల యొక్క కార్యములను ఈశ్వరుడు చేయునని తలపక ఈసిద్ధోపాయస్వీకారమున్ను అవశ్యము కార్యసిద్ధికి ఉండవలెనని తలచినయెడల ఉపాయభూతుడయిన ఈశ్వరుని యొక్క సహాయాన్తర వైరపేక్ష్యమునకు భంగము వచ్చును.

౪౬. ఈశ్వరుడు సర్వసముడగుటవలన చేతనకృత్యమును లేశమును అపేక్షింపకయే ముక్తి నిచ్చునప్పుడు, అందరికిని ఒక్కపర్యాయము ఇయ్యక కొందరికే ఇయ్యడమునకు హేతువు ఏమను ప్రశ్నమునకు పరిహారార్థమును, ఇంతకాలము మనలను రక్షింపని ఈశ్వరుడు నేడు రక్షించునా అను సంశయము కలుగునప్పుడు తన్నివృత్తి కొరకును, ఈసిద్ధోపాయస్వీకారము వ్యాజమై యుండును.

ఆత్మ అచేతనము గాక చైతన్యము కలవాడై యుండుట చేతనును భగవదేకోపాయత్వరూపమైన ఈ అధ్యవసాయము చైతన్యకార్యమయ్యే యుండును, ఉపాయము కాదు. ఈసిద్ధోపాయము, విధింపబడి వచ్చినది కాదు చేతనుని యొక్క రుచిని బట్టి వచ్చినది.

భగవదేక రక్షకత్వరూపమైన స్వరూపమునకు విరుద్ధము కాదు. అనుగుణమే, అనాదికాలమునుండి స్వయత్నము చేతను ఈశ్వరుడు చేయు రక్షణమును అంగీకరింపని చేతనుడు అంగీకరించినందుకు సూచకమును అయియుండును.

౪౭. మామ్, అనుపదమునకు పూర్వమందున్న సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య అనుస్థలమందు సర్వధర్మపరిత్యాగము చెప్పిన సర్వేశ్వరుడు తననును ఉపాయాంతరములనును ఉపాయముగా తలపక ఒక్క తననే ఉపాయముగా తలపుమని చెప్పెను. ఏకమ్, అనుస్థలమం

ము స్వీకారమందు ఉపాయభావమును తీసివేసి తనను ఉపా
యస్వీకారము చేయువానిని ఉపాయముగా తలపక, ఒక్కత
నే ఉపాయముగా తలంపుమని చెప్పుచున్నాడు.

౪౮- నిరుపాధిక రక్షకుడైన ఈశ్వరుని రక్ష్యభూతుడైన చే
తనుడు తనరక్షణమున కుపయుక్తముగా ఆశ్రయించిన ఆశ్రయణ
ము అనగా స్వీకరించు స్వీకారము అహంకారగర్భము, కొమారు
డు తననుపోషించుటకై తండ్రిచేత వ్రాయించుకొన్నట్లుగా ●
పద్యకరమును అనగా నింద్యమున్ను.

౪౯- చేతనులను రక్షించుటకు సమర్థుడైన ఈశ్వరుడు ర
క్షించుటకు అభిమానించి పరిగ్రహించుటయను స్వీకారమే ఆచేత
నులకు రక్షకము.

౫౦- సిద్ధోపాయముకన్న ఇతరములైన ఉపాయాంతరముల
యొక్క స్వరూపము చేతనప్రవృత్తిరూపమైన వ్యాపారముచేత
నే సిద్ధింపవలసియుండుటచేతను వాటికి ఆచేతనునియొక్క స్వ
యత్ననివృత్తి దోషమై యుండును. ఆసిద్ధోపాయము సహా
యాంతరమును సహింపక పోవుటచేతను దీనికి ఆచేతనునియొక్క
ప్రవృత్తిరూపమైన వ్యాపారము దోషమై యుండును.

౫౧- నమ్మాళ్వారులు సిద్ధోపాయస్వీకారమును ఉపదేశించు
సమయమందు విశేషించి వ్యాపించవలసినక్కరలేదు. [illegible]ంచుటయే
చాలును అని ఉపదేశించినందువల్ల ఆసిద్ధోపాయ స్వీకారమును
చేయువారలకు ఏవ్యాపారమును చేయనక్కరలేదు.

౫౨- క్రింద, అనగా సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య అనుశ్లోకమందు
ఆచేతనులయొక్క సకలప్రవృత్తినివృత్తియును చెప్పబడెను.

౫౩- నాయొక్క దుష్టమనస్సును పోగొట్టి వారు నిన్ను అను
భవించి సేవించుటకు మనస్సును ఇచ్చెవారు. అని ఉపాయభూతు
డైన ఈశ్వరుని విషయమై చేతనునికి కలుగు ఉపకారస్మృతియు
ను, చైతన్యమును పట్టివచ్చినదిగనుక ఉపాయములో చేరదు.

౫౪- శరణమ్ అనుపదమునకు.

౫౫. ఉపాయముగా అని అర్థము.

౫౬. ఈశరణశబ్దము లక్షించువానిని, స్వరూపము ఉపాయముగా కనపడినను ఈస్థలమందు అనగా ఉపాయాంతరములను విడచి ఈశ్వరునే ఉపాయముగా స్వీకరించు స్థలమందు, ఉపాయమునే కనపడ్డను- ఏలనుచేతనంటె సర్వోపాయములను విడచి ననే పట్టుమని చెప్పుచున్న స్థలమగుటచేతను ఉపాయమును చెప్పిననే సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య అను క్రిందివాక్యముతో చేరును ఆ లాగు చేరని పక్షమునకు ప్రకరణభంగమను దోషము వచ్చును ప్రకరణభంగమనగా ఒక అంశమును ఉపపాదించుచు దానికి విరుద్ధమైన అంశమును గాని దానితో సంబంధింపని అంశమును గాని చెప్పుట.

ఈశ్లోకమందు చెప్పబడిన సర్వధర్మపరిత్యాగము ఈశ్వరుని యొక్క ఉపాయత్వమును కనపరుచుచుండగా, శరణశబ్దప్రయోగమునకు అవసరము లేదని కొందరందురు- ఉపాయాంతరత్యాగము చెప్పబడినను అది సిద్ధోపాయ స్వీకారసమయమందువలెనే ప్రాప్యసమయమందును సమానమైయున్నది- ఎందుచేతననగా ప్రాప్యసిద్ధ్యనంతరమందు ఏరుదాటిన వెనుక నావతో ప్రయోజనము లేనట్లు ఉపాయాంతరములతో ప్రయోజనము లేదు కాబట్టి. ఈఉపాయాంతర త్యాగముతో కూడియున్నను వ్రజ అనుపదములో చెప్పిన స్వీకారమాత్రము ప్రాప్యసమయమందలి స్వీకారమును తీసివేసి సిద్ధోపాయస్వీకారమును స్థాపింపజాలదు.

సిద్ధోపాయస్వీకారమున కంగముగా విధింపబడిన ఈఉపాయాంతరత్యాగము అంగియైన సిద్ధోపాయస్వీకారమును అర్థముగా కనపరచినను దానికన్న ప్రాధాన్యముగా చెప్పబలమగుటచేతను అవశ్యము శరణశబ్దప్రయోగముండవలయును.

౫౭. వ్రజ, అనుపదమునకు.

౫౮. బుద్ధిచేయుము అని అర్థము.

౫౯. వ్రజగతౌ అనుధాతువు గతిని చెప్పును, యేగత్యర్థాః, తే

సా నార్థాః అనవ్యాయము చేతను గత్యర్థమును చెప్పి వ్రజధాతువు బుద్ధ్యర్థమును చెప్పును, దీనివల్ల వ్రజ అను ధాతువునకు అధ్యవసింపుము అని అర్థము. ఈ అధ్యవసాయమనునది త్యాజ్యములైన ఉపాయాంతరములలోనుండి దాటినదై, వాటికంటె విలక్షణమైనదై అధికారాంతర త్యాగమే అంగముగాగలదై భగవత్ప్రత్యక్షత్వానుమతిరూపమైనదై, చైతన్యకార్యమై, ప్రార్థనారూపమైనదై, భగవన్ముఖవికాసమునకు హేతువై, స్వరూపానుగుణమై, ఫలమును అలవ్యము చేయక తప్పకుండ నిచ్చునదియైయుండు జ్ఞానవిశేషము-

౬౦- ఆళ్వారు శరణత్రియము చేతను ప్రపత్తి చేసినట్లుకనబడుచున్నది కాబట్టి అధికారిపూర్తికి శరణత్రియమును అపేక్షితమే, అయినను ఫలసిద్ధికి జ్ఞానాన్మోక్షం అని భాగవతమందు చెప్పబడుటచేతను మానసికాధ్యవసాయ మాత్రము చాలును-

౬౧ సర్వధర్మాన్ అనుపదము చేతను, విడువవలసిన ఉపాయములను చెప్పి, పరిత్యజ్య అనుపదము చేతను విడచు ప్రకారమును చెప్పి, మామ్ అనుపదము చేతను, ఆశ్రయింపబడు ఉపాయభూతుని చెప్పి, ఏకమ్, అనుపదము చేతను వాని యొక్క నైరపేక్ష్యమును జెప్పి. శరణమ్ అనుపదము చేతను ఉపాయత్వమును జెప్పి, వ్రజ, అనుపదము చేతను ఉపాయ స్వీకారమును చెప్పి సాంతపరుచుచున్నారు-

౬౨- ఈ శ్లోకము యొక్క ఉత్తరార్థమునకు అర్థము చెప్పుటకై, ముఖ్యముగా అహమ్ అనుపదమును ఎత్తుచున్నారు-

౬౩- ఈ ఉత్తరార్థము చేత ఈశ్వరుడు ఉపాయభూతుడైన తాను చేయు కృత్యమును చెప్పుచున్నాడు-

౬౪- అహమ్ అను శబ్దమునకు, సర్వజ్ఞుడై, సర్వశక్తికలవాడై, రక్షించుటకు తగిన శేషిత్వరూప సంబంధముగల నేను అని అర్థము-

౬౫- ఈ అహమ్ అనుపదము, ఈ చేతనునికి ఈశ్వరుని ఇష్ట

ప్రాప్తి, అనిష్టనివారణములను చేయునపుడు తనిపూర్వ, ఉత్తరస్థి
తులను తెలిసికొనుటకును అటుపిమ్మట వీనికార్యమును చేయుటకు
ను అవశ్యకమయిన సర్వజ్ఞత్వ, సర్వశక్తిత్వములనును చేతనునిక
చేయు కార్యములను స్వకార్యముగా దలచి నెరవేర్చుట కుప
యుక్తమైన శేషిత్వరూపసంబంధమునును, అవాప్తసమస్తకా
మత్వమును పూర్తినిన్ని ప్రకాశింపజేయుచున్నది-

౬౬- మామ్ అనుపదమునందు నీకుసారథిని అయినిలిచియున్న
నన్ను, ఉపాయముగా ఆశ్రయింపుమని స్వామిచెప్పినప్పుడు, అ
ర్జునుడు తనరక్షకార్థమై స్వామిధరించిన సారథ్యవేషమును
చూచి, సర్వస్వామి అయినవాడు ఇట్టినీచకృత్యమందునిలిచినది- ఆ
యనసౌశీల్యముచేతనని తలపక మనకునీచకృత్యమును చేయువాడు
మనలనురక్షింపగలుగునా అని తననుపట్టిచూచి భయపడగా అట్టి
భయము, తీరునట్లునిరంకుశస్వాతంత్ర్యరూపమైన పరత్వమును
అహమ్ అనుపదముచేతనుప్రకాశింపజేయుచున్నాడు-

౬౭- ఇట్టిపరమస్వతంత్రుడను ఈశ్వరుడు అర్జునునికి సా
రథియైనిలిచిన ఈపారతంత్ర్యమున్ను తనయొక్క నిరంకుశ స్వా
తంత్ర్యకార్యమే-

౬౮- త్వా అనుపదమునకు-

౬౯- నీకార్యమును తెలిసికొనుటకు తగినజ్ఞానములేనివాడ
వై తెలిసినను నెరవేర్చుకొనుటకు తగినశక్తిలేనివాడవై, శక్తికలిగి
యుండినను నీయొక్క రక్షణమందు నీకుప్రాప్తిలేనివాడవై, అన
గా సంబంధములేనివాడవై, యుండుటచేతను స్వతంత్రోపాయ
ములయిన సర్వధర్మలను విడిచి నన్నేనిరపేక్షసాధనముగా పట్టి
యున్న నిన్ను అని అర్థము-

౭౦- సర్వపాపేభ్యః అనుపదమునకు-

౭౧- నాప్రాప్తికి ప్రతిబంధకములని అనగా, మోక్షప్రతిబంధక
ములని యేయేపాతకములనుచూచి భయపడుచున్నావో ఆయా
పాపములన్నిటివలననుండి అని అర్థము-

ఈ స్థలమందు భగవత్ప్రాప్తి విరోధులను మాత్రము చెప్పుటచే జ్ఞానవిరోధులును రుచివిరోధులును ఉపాయవిరోధులును పూర్వాధ్యాయములయందే తెలిపివేయ బడినట్లు స్పష్టమగుచున్నది.

పాపశబ్దము యొక్క బహువచనార్థము చెప్పబడుచున్నది.

౭౨. దేహాత్మాభిమానమనెడు, అసత్యజ్ఞానమున్ను సాంసారిక ప్రవృత్తిరూపమయిన దుష్టవ్యాపారమున్ను, రక్తమాంసాదిమయమైన మలినదేహమున్ను అని ఆళ్వార్లు తిరువిరుత్తమను ప్రబంధము యొక్క మొదటిపాశురమందు పాడిన ప్రకారముగా అవిద్యయు, కర్మము, వాసనయు, రుచియు, ప్రకృతిసంబంధమును చెప్పబడుచున్నవి.

౧. అవిద్యయనునది, అజ్ఞాన, అన్యథాజ్ఞాన, విపరీతజ్ఞానములని మూడువిధములుగానుండును, అజ్ఞానమనగా, జ్ఞానము పుట్టకపోవుట, అనగా, దేహముకంటె వేరే ఆత్మ ఉన్నాడను జ్ఞానము లేకపోవుట. అన్యథాజ్ఞానమనగా ధర్మమందు ధర్మాంతరప్రతిపత్తి, ఉదాహరణము- పీతశ్శంఖః- శంఖము పచ్చనిది అని శంఖమునకు స్వాభావికమైన తెలుపుగుణమును గ్రహింపక పచ్చనిదిగా గ్రహించుట. విపరీతజ్ఞానమనగా ధర్మియందు ధర్మ్యంతరప్రతిపత్తి, ఉ॥ ఇదం రజతమ్ అని శుక్తికను రజతముగా గ్రహించుటయు, రజతమును, గంగము అనగా తగరముగా గ్రహించుటయు.

౨. కర్మమనునది పుణ్యము పాపము అని రెండువిధములై యుండును, పుణ్యమున్ను పాపమువలెనే మోక్షప్రతిబంధకమగుటచేతను పాపశబ్దములో అంతర్భూతమగును కాబట్టి సర్వపాపేభ్యో అను స్థలమందు పుణ్యములున్ను పాపశబ్దముచేత చెప్పబడుచున్నవి.

౩. వాసన అనగా అబుద్ధిపూర్వకమయిన వ్యాపారమునకు హేతువు అయియుండునది ఇదియును అజ్ఞానవాసన, కర్మవాసన, ప్రకృతిసంబంధవాసన అని త్రివిధములుగానుండును.

౪. రుచియనగా, బుద్ధిపూర్వకవ్యాపారమునకు హేతువు, అది

డుంచునని, ఇదియును పితయభేదము చే బహువిధమైయుండును.

౫. ప్రకృతిసంబంధమనగా స్థూలసూక్ష్మరూపమైన దేహ సంబంధము.

ఆయాలోకములయందు, దేవమనుష్యాది రూపములుగానుం డి చేయుసుఖదుఃఖాద్యనుభవమునకు సాధనమైయుండునది స్థూ లదేహము, దేహత్యాగానంతరమందు ఆయాలోకములనుండి లో కాంతరములకు వెళ్లుటకు సాధనమైయుండు శరీరము సూక్ష్మశ రీరము.

౬౩. తృణచ్ఛేదకమాయావాదులవలెనే అబుద్ధిపూర్వకము గా ప్రకృతిసంబంధవాసనచేతను చేయు ఉత్తరాఘములను అ నగా ప్రపత్త్యనంతరమందు ప్రామాదికముగా చేయు పుణ్యపాప ములను, లోకులు దూషింతురను భయముచేతను వారలు విడిపో దురనెడి కృపచేతను చేయు నిత్యనైమిత్తికాది కర్మములున్ను, మోక్షసాధనములు కావని ఇట్టి కర్మలకు వివేకజ్ఞానామునకు మ నఃకాలుష్యము చేతను తిరుగా ఉపాయములుగా పరిగ్రహించుట గాని పునః ప్రవృత్తి చేయుట గాని ఈ మొదలగు సమస్తమున్ను, స ర్వశబ్దము చేత చెప్పబడును.

౬౪. చిత్తభ్రమముగలవారు ఒక గ్రామమునకు వెళ్లనిచ్ఛలే క పోయినను ఒక మార్గము వెంబడి నిపోయిన మాత్రము చేతను ఒక గ్రామమునకు చేరునట్లు సాధనబుద్ధి చేయక కేవల లోకాపవాద భీత్యాదుల చేతను చేయుచుండిన్న నిత్యనైమిత్తికాదికర్మములున్ను, ఉపాయములలో చేరకపోవు కాబట్టి కృపగలవారై ఆచరించిన ను ఆకాశమునకు ఎగరవేసిన బెడ్డ మీదమండిపోక క్రిందపడిన ప్రకారముగా ఆ కర్మములున్ను ఒకఫలమును కలుగజేయదని చెప్పు చున్నది. అందుచేతను ఇదియును పాపశబ్దవాచ్యములగును.

౬౫. ఒకరు ఉపాయమే తప్ప రెండవ ఉపాయము లేదనే కాని ప్రపత్తిస్వభావమును తెలియక అజ్ఞానముచేతను [illegible] అనిష్టనివృత్తికిగాని ఇష్టప్రాప్తికిగాని సాధనములుగా [illegible]

ప్రపత్తియును పాపములని చెప్పబడుచున్న కర్మజ్ఞానాదుల తో తుల్యము-

౭౬- మోక్షయిష్యామి అనుపదమునకు-

౭౭- ఆ పాపములలోనుండి విడువబడినవానింగా చేయగలను అని అర్థము-

౭౮- ఇష్యామి, అనుణిచ్ ప్రత్యయమునకు విధింపబడిన అని అర్థమగుటచేతను పాపములను విడిపించుటకు నేనున్నా ఒక ప్రయత్నము చేయనక్కఱలేదు నీవున్న ప్రార్థింపనక్కఱలేదు- నన్నాశ్రయించిన ఆశ్రయణ, ప్రభావముచేతనే అవినీయొద్ద నుండుటకు భయపడి మరికనబడకుండ వానియంతట అవేవిడిచి పోవును అని చెప్పుచున్నాడు-

౭౯- పాపములనునవి వానిక్రియా ఫలములే గాని ప్రత్యక్షముగా కంటికిగోచరములగు పదార్థములు గావు, కాబట్టి నేననుగ్రహించిన చోటను అవియుండనేరవు-

౮౦- అనాదికాలమునుండి ఇదివరకు పాపములను మూటనీవు పడిన పాట్లు నిన్ను చూచి ఇట్టివైన అవి పడుపట్లు చేయగలను-

౮౧- ఇంతకాలమును, నీవు స్వతంత్రుడవై నీరక్షణ ప్రయత్నమును నీవే అవలంబించుటచేతను ఉపేక్షించినాను ఇప్పుడు నీవు దానిని విడుచుకొని పరతంత్రమైన స్వరూపజ్ఞానము కలస్వరక్షణము స్వరూపవిరుద్ధమని తెలిసికొని అరక్షణభారమును నామీదనుంచి పెట్టినావు గనుక ఇట్టివైన నీరక్షణమును విడిచిపెట్టి నానాశరీరధారుడవైన నీకుగలిగిన అవిద్యాదిరూపపాపముకలిగిన అయిన దేహాత్మాభిమానము మొదలగు వానిని నివృత్తి గొరకు ప్రయత్నమున్న నావలన కలుగుచున్న వానిని కానిదిగాను-

అనన్యనిర్వృత్తియు ఇష్టప్రాప్తియు ఫలములయుండగా దాని కార్యములను మోక్షయిష్యామి అనిచెప్పుట అనిష్టనివృత్తి

మాత్రమును చెప్పి ఇష్టప్రాప్తిని చెప్పకపోవుటకు హేతువు అ
నిష్టనివృత్తిని చెప్పగానే. ఇష్టప్రాప్తి తనంతటతానే వచ్చును.
మామేవైష్యసి, అనుశ్లోకమందు భక్త్యుపాయమునకు చెప్ప
బడిన ఫలమేదప్ప ఈ ఉపాయమునకు వేరుఫలము లేకపోవుటచేతను
అఫలమే ఈ ఉపాయమునకును ఫలమని తెలిసికొనగలందులకై ఈ
చరమశ్లోకమునందు వేరేఫలము చెప్పబడలేదు-

మోక్షయిష్యామి అనుపదముచేతను అనిష్టనివృత్తిని చెప్పుటకు
హేతువేమనగా మామేవైష్యసి అనుశ్లోకమందు చెప్పబడిన ఉపా
సకులకు అనిష్టనివృత్తి వారుచేయు ఉపాసనలవల్ల నేకలుగును
ఈశ్లోకమందుచెప్పబడిన ప్రపన్నులకు ఈశ్వరుడే ఉపాయమగుట
చేతను వీరికి అనిష్టనివృత్తినికూడా ఈశ్వరుడే చేయవలయును-
అందుచేతనే అనిష్టనివృత్తి ప్రత్యేకించి అధికముగా చెప్పబడినది-

౮౨- మాశుచః, అనుపదమునకు శోకింపకుము అని అర్థము-

౮౩- నీరక్షణమందు నీవు అధికరించుటగాని నేను అధికరింప
కపోవుటగాని తలస్థించినప్పుడు నీకార్యమెట్లు నెరవేరునని వి
చారించుటకు అవకాశమున్నది- అటులగాక నీరక్షణయత్నమును
ఫలమును నీవికావని తెలిసికొని నీవు నీరక్షణమందు అధికరింపక
పోవుటచేతను, ఆహేతువుచేతనే యత్నఫలములు రెండింటిని
నాపైగా దలచుకొని, నీకార్యమందు నేను అధికరించియుండుట
చేతనున్న, నీవు ఏడ్పుటకు కారణములేదు చూడుమా, అని
వీరియొక్క శోకమును పోగొట్టుచున్నాడు-

౮౪- అహమ్ అనుశబ్దముచేతను ఈశ్వరుడు, సర్వజ్ఞత్వ
సర్వశక్తిత్వ విరోధి నిర్వాహకత్వములతోకూడియున్న తనయొక్క
... చెప్పి, తాను, సర్వతోపేక్ష, మోక్షయిష్యామి

-౧

తల అవిధయపడ పోరిపోవును ...
త్రయించిన నిన్ను అవిబాధింప జాలవు అని చెప్పి మాశుచః అని
వరమం చేతను నీవు శోకించుటకు కారణము లేదు అని అర్థ

మన్నారు-

౧౫- తిరుమళిశై ఆళ్వారు తమమనస్సును గూర్చి, ఓమనమా
మనస్సా సర్వేశ్వరుడు మనవిరోధులనుపోగొట్టి మనకల్యాణ
కార్యమును స్వీకరించుటకున్యుక్తుడై యున్నాడు ఇకనీవెందుకు
వ్యర్థముగా దుఃఖసాగరమందు మునిగెదవు అనిపాయించినప్ర
కారముగా, శ్రీకృష్ణుడు, ఈ చేతనులకొఱకు సకలపాపములను
పోగొట్టుటకు తానే ఉద్యుక్తుడైనిలచిన ప్రకారమును తెలి
యచేసి ఇకనైనను శోకించకుము అని వినిపించుచున్నాడు కాయుం
మన్నారు-

౧౬- క్షమాగుణముగల నేను నీయొక్కపాపములను క్షమించి
అంతటితో శాంతింపక నీయందుండు వాత్సల్యముచేతను వాటినిపా
పములని తలంపక పుణ్యములుగా తలంచుచుండగా నీవు శోకింపక
మ్మనా- అహమ్ అనుపదముచేతను విరోధినివర్తకమైన ఈశ్వర
స్వరూపమును త్వా అనుపదముచేతను నివర్త్యములగు పాపములకు
స్థానమైన చేతనస్వరూపమును, సర్వపాపేభ్యః అనుపదముచేత
ను నివర్త్యములయిన పాపములను, మోక్షయిష్యామి అనుపదము
చేతను వాటినిపోగొట్టుప్రకారమును, మాశుచః అనుపదముచేతను,
పాపనివృత్తివల్ల కలుగు శోకనివృత్తియును, చెప్పబడుచున్నవి-

౧౭- అర్థనిర్ణయము చేసిన ఉయ్యక్కొండార్ భక్తినిష్ఠ
లైయుండగా ఆయనను ప్రపత్తినిష్ఠునిగా చేయదలచి ఈచర
మశ్లోకార్థమును శ్రీభాష్యకారులవారుపదేశించగా ఆయన అర్థము
తెలిసికొన్నదని సంతోషించియున్న తమభక్తియందే రుచియు
న్నదిగాని దీనియందు రుచిలేదని వీరెరుకపడకపోవ- అంతట
శ్రీభాష్యకారులవారు "సేవనిత్యం సమర్పయతు నేను అర్థమునకు
సంతోషించెదరు; నిర్హేతుకమైన భగవత్కృపయందు తెలియకపోవు
టకు [illegible] "అనిపాయించిన ఈవాక్యము శ్లోకం
[illegible] చేసినట్లుండినందువల్ల [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

సూచితమును.

౭౮- సకలశాస్త్రములయందును చేయుమని విధింపబడియు న్న సకలధర్మములను చేయవద్దని విధించిన యీశ్లోకము, చేతను నికి తానే యనగా ఈశ్వరుడే ఉపాయమై ప్రాప్తిప్రతిబంధకము లైన సకలపాపములను పోగొట్టి, స్వప్రాప్తిని కలుగజేయు స ర్వేశ్వరుని యొక్క స్వాతంత్ర్యమును ప్రకాశింపజేయుచున్నది.

౭౯- ఈచరమశ్లోకార్థము ఉపదేశసమయమునందు అనువా దస్థానీయమైన ధర్మముల విశ్వాసముపుట్ట ఘటించునని తంగిపుర త్తు నంబిగారు సాయించినారు.

అనువాదము అనగా ఎదటివాడు ఉపపాదించిన అంశమును తా ను తిరుగా చెప్పుట. ఈశ్లోకమందు శిష్యుని యొక్క మనస్సులో ఉ పాయాంతరములు స్వరూపవిరుద్ధములనియును, ఆత్మస్వరూప ము స్వతంత్రోపాయములను చేయుటకు సమర్థముగాక కేవ ల ఈశ్వరైక పరతంత్రమనియును, తలచి ఈశ్వరుడే ఉపాయ ము కావలెను గాని ఇతరములు మనకుపాయములు కాజాలవని ని శ్చయించిన పిమ్మట యీశ్వరుడే నీకుపాయమని ఉపదేశించు ఉప దేశము గాన అనువాదమని చెప్పబడును.

౮౦- అనువాదకోటియందు ఉపదేశించుటకు హేతువు చెప్ప బడును- అర్జునుడు కృష్ణుని యొక్క అఘటితఘటనా సామర్థ్య మునకు ప్రకాశకమగు గోవర్ధనోద్ధరణము మొదలైన అతిమానుష చేష్టలచేతను సాక్షాత్ శ్రీమన్నారాయణుడే క్షీరసముద్ర మునుండి నాగపర్యంకమును విడిచి మధురాపట్టణమందవతరించి నాడనియును, పురాణపురుషుడైన ఆయన తాంచేసియుండు ఉపదేశ క్షేత్రద్వారకానగరములను పవిత్రీకరించెననియును, పరమాత్మయై న నారాయణుడు సంచరించుచున్న స్థలమునందే గంగాది సక లతీర్థములును ఉండుననియును, వేదవేత్తలును అధ్యాత్మజ్ఞా నులవారును మహాత్ములగు కృష్ణునిచే ఘటానవత్యముగా చె ప్పబడుచుండుటను, అట్టనే సర్వపవిత్ర వస్తువులకు పవిత్రము

కలగజేయు వాడనియును, సర్వపుణ్యములకు పుణ్యమనియును,
సమస్తమంగళములకు మంగళమనియును, కృష్ణుడే ఉత్పత్తిస్థి
తి సంహారకుడనియును, చరాచరాత్మకమైన ప్రపంచము
తానే శేషమనియును, చెప్పుచున్న ఋషులయొక్క వాక్య
ములచేతనున్ను. తనకు వనవాసదశయందును పురవాసదశయం
దును కృష్ణుడే రక్షకుడై యుండుటచేతనున్ను, ఇతడే మనకుర
క్షకుడు అని నిశ్చయించిన వెనుకనే తనను ఆశ్రయింపుమని కృ
ష్ణుడుపదేశించుటచేతను. అనువాద దశయందే దీని ఉపదేశిం
పవలయును-

౮౧- అర్జునుడు కృష్ణుని సన్నిధిని తనకు శ్రేయస్కరమైన ఆ
ధర్మముపదేశింపుమని ప్రార్థించినప్పుడే ఉపప్రపత్త్యుపాయము
నుపదేశించక ఉపాయాంతరములను విస్తారముగా ఉపదేశించినది,
ప్రపత్త్యుపదేశమునకు అర్జునుడు అధికారియో కాడో అని వివరముగ పరీ
క్షించుటకే-

౮౨- వేదపురుషుడు ఉపాయాంతరములను చేయుమని వి
ధించినది- దొంగపశువు, స్వాధీనపడుటకు మెడలో కొంపక
ట్టి విడుచువారు వలె అహంకార, మమకారములచేత గర్వించి,
ఆత్మాపహారమును చేసి తిరుగు వారలకు దుష్కరవ్యాపారముల
చేతను అగర్వము కలిగించి భగవత్పారతంత్ర్యమను స్వరూపజ్ఞా
నమును పుట్టించు కొరకు.

౮౩- స్వరూపజ్ఞానము పుట్టుటకు హేతువులయిన ఉపా
యాంతరములను విడువవచ్చునా అంటె-

సన్యాసాశ్రమము అవలంబించువారు బ్రహ్మచర్యాదిపూర్వా
శ్రమధర్మములను విడిచినట్లు సిద్ధోపాయమును అవలంబించుట
కు తగినంత జ్ఞానపరిపాకముగలవారు ఉపాయాంతరము
ను విడుచుటలో దోషము కాదు-

౮౪- కర్మజ్ఞానాది సాధ్యమైన సాధనాంతరములను విడిచి
ప్రవృత్తిరూపమైన సిద్ధోపాయమును పరిగ్రహించిన అధికారి కర్మ

జ్ఞానాది ఉపాయాంతరములను స్వరూపతః విడువలేదు. విడువం బడు ఉపాయత్వమునే విడచినాడు.

౯౩. స్వవర్ణ, స్వాశ్రమముల ఉచితముగా చేయుచు చేయు విహితకర్మయందు ఉపాయబుద్ధి లేక లోకసంగ్రహముకొరకు కృపచేత పరులకొరకు చేయుటచేతను ఆకర్మము ఈశ్వరునికి మిక్కిలి ప్రియమై యుండును. అందువలననే ఈశ్వరప్రీతికొరకు చేయు కైంకర్యములో చేరును.

ఆత్మస్వరూపజ్ఞాన పూర్వకముగా పరమాత్మస్వరూపమును సాక్షాత్కరించుటకు ఉపయుక్తమైన జ్ఞానమందు ఉపాయబుద్ధి పోవుటతోనే ఇది స్వరూపజ్ఞానములో చేరును

భగవత్ప్రాప్తికి సాధనమైన భక్తియందు ఉపాయత్వము పోవుటతోనే భోజనమునకు పూర్వమందుండు ఆకలి వలెనే ఇది ప్రాప్యమైన కైంకర్యమునకు పూర్వక్షణమందుండు రుచిలో చేరును, సిద్ధోపాయవరణరూపమైన ప్రపత్తియందు ఉపాయత్వము పోవుటతోనే ఇది భగవదత్యంతపరతంత్రమైన ఆత్మస్వరూపము యొక్క యాథాత్మ్యజ్ఞానములో చేరును.

౯౪. భగవత్ప్రాప్తియనెడు ఒక్కఫలమునకు అనేక జన్మసహస్రములయందు సిద్ధించు కఠినమైన భక్త్యుపాయమును ఈ జన్మమందే ఒక్కపర్యాయమే చేయతగినదై సులభమైన ప్రపత్త్యుపాయమును ఉపదేశించుటచేతను సాధనములయందుండు తారతమ్యమును చూడక వాటిని సమముగా చేసి ఫలమునిచ్చు సర్వేశ్వరుని యొక్క అనుగ్రహమే ప్రధానము కాబట్టి భక్తిప్రపత్తులు ఉపాయములు కావు ఈశ్వరానుగ్రహమే ఉపాయము.

౯౫. ఫలసిద్ధికి చేతనుడు చేయవలసినది ఈశ్వరుడు చేయు రక్షణమును స్వయత్నముచేత నిషేధింపకపోవుటయును వాడు ఇచ్చు ఫలము పురుషార్థమగునట్లు అర్థించుటయును ఇంతమాత్రము చాలును.

౯౬. శక్తస్వరూపులయిన చక్రవర్తి తిరుమగనారు, పాపి

[illegible]మైన రావణాసురుని తమ్మునివైనా తీసికొనిరండి" అనిచెప్పి శ
రణముతోవచ్చి నను రక్షించుచున్నావని తెలియజేసినాను కర్ణను
[illegible] విభీషణుని వచ్చినవానిని రక్షించెదనని తెలియజేసి
నాను- ఇందువల్ల సహాయాంతరమును సహింపని ఉపాయభా
వముయొక్క స్వరూపము ఆశ్రయించువారియొక్క స్వరూపము అతిశ
యము తెలిసినది-

౯౯- ఈచరమశ్లోకార్థమును తెలిసికొనినవారు భగవచ్ఛ్రీ
[illegible] అతిసత్యమని దృఢముగా విశ్వాసము కలవారయిరి
[illegible] నమ్మకము ఉన్నపక్షమునకు ఉజ్జీవించెదరు- శాస్త్ర
విరుద్ధమైన ఇటువంటి అర్థము నిజముగా అని నాస్తికులయిన పక్ష
మునకు నశించెదరు- ఇంతకుతప్ప మధ్యమునకు స్థితిలేదు- అ
ని సకలశాస్త్రవేత్తలయిన శ్రీపరాశరభట్టరువారికి ఆచార్యులగు
ఎంబారు సాయించిరి-

౧౦౦- ఈశ్లోకమందు చెప్పబడిన ఉపాయాంతరత్యాగమును
సిద్ధోపాయస్వీకారమునకును తగిన అధ్యవసాయము [illegible]
[illegible] యొక్క సంబంధము అనగా పరిపూర్ణత్వ [illegible] మాత్రము [illegible]
[illegible] మందు భోజనము [illegible] పోయినట్లు [illegible]
[illegible]-

౧౦౧- అజ్ఞాదుణము కలిగినట్టియు శ్రీరంగమందు [illegible]
నట్టియు స్వామిఆజ్ఞావ్యాజముగా పరిపాలించినట్టియు [illegible]
గురుకృపయు శ్లాఘ్యమగునట్టియు సులభమగునట్టియు [illegible]
కరణం [illegible] అను శ్రీసూక్తి విష్ణుచిత్తులవారు అనగా పెరియా
ళ్వారు [illegible] తన్నిత్తు [illegible] యుండిరి అనగా [illegible]
[illegible] నాచ్చియార్ సాయించిన ప్రకారముగా [illegible]
[illegible] అధికారులు, [illegible] దీనియందు [illegible]
[illegible] కలిగియుండువారలే. అజ్ఞానమనగా [illegible]
[illegible] గానుండుట, విష్ణుచిత్తులనగా విష్ణువుచిత్తమందు కలవా
[illegible] విష్ణువుయొక్క చిత్తమునందుండువారు-

౧౦౨. చరమశ్లోకార్థప్రతిపాదకములగు వార్తియరీ పద్ద
ర అనునమ్మాళ్వారు సాయించిన పాశురమునున్ను, అత్తానాగి
యను తిరుమళిశైయాళ్వారు సాయించిన పాశురమునున్ను ఇ
చ్చట అనుసంధించుకోవలయును.

వార్తియరిభదర్ మాయవర్ కాళన్నియావరో వోర్తపిఱ
ప్పాదునాదొరు మూప్పాడిఅప్పత్తై। పేర్త్తుప్పెరుమ్ తున్బమ్ వేరఱ
నీక్కిత్తన్ తాళిణై క్కీళ్ శేర్త్తు అవన్ శెయ్యుం శేమత్తై యెణ్ణిత్తె
ళివుత్తే.

ఈపాశురమునకు మామేకం శరణం వ్రజ అను వాక్యము తెలిసి
కొనినవారు ఆత్మను ఆచ్ఛాదించుకొనియున్న, జన్మములు, వ్యాధు
లు, ముసలితనము, మరణము మొదలగు వీటిని పోగొట్టి, దేహా
వసానమందు వచ్చు కైవల్యమనే మహాదుఃఖమును సవాసనగా
పోగొట్టి తనతిరువడిమళ్ళక్రిందను చేర్చుకొని పునరావృత్తిరహిత
ముగా సర్వేశ్వరుడు చేయురక్షణమును అనుసంధించి విశ్వాస
ముగలవారై తమకు శిరోధినివర్తకుడై ఆశ్చర్యభూతుడైన వానికి
ఓ నాగా ఆన్యులకు దాసులగుదురా" అని అర్థము.

అత్తానాగి యన్నైయాగి, యాళుమెంబిరానుమాయ్, ఒత్తొ
వ్వాద పల్పిఱప్పొళిత్తు నమ్మైయాట్కొళ్వాన్ ముత్తనార్,
ముకుందనార్, పుగుందుసమ్మ్యుళ్ మేవినార్, ఎత్తినాల్ ఇడర్కడ
ల్ కిడత్తి ఏళై నెంజమే ఈపాశురమునకు "హేయప్రతిభటుడైన
ట్టియు మోక్షస్థానమును ఇచ్చునట్టియు సర్వస్వామి, జ్ఞానా
కారము చేతను సమానములై దేవమనుష్యాద్యాకారము చేతను భి
న్నములైన ఆత్మలయొక్క నానావిధములయిన జన్మములను పోగొ
ట్టి, నిత్యసంసారులైన మనలను దాసులనుగా పరిగ్రహించు
టకై తండ్రి, తల్లి, స్వామి, మొదలగు సర్వవిధబంధువు లయి
తమపరత్వమునున్ను మనని నల్తున్ను, చూడకమనలో ప్రవేశించి
పోకలేకుండా కలసియున్నారు. చపలమనస్సా ఎందుచేత దుఃఖ
సముద్రమునందు పడియున్నావు" అని అర్థము.

ఈ చరమశ్లోకమందు సర్వధర్మాన్ అను పదముచేతను సిద్ధోపాయస్వీకారమునకు అంగములగు త్యాజ్య ధర్మములును, పరిత్యజ్య అను పదముచేతను ఆధర్మముల యొక్క త్యాగప్రకారమును, మామ్ అను పదము చేతను త్యాగపూర్వకముగా ఆశ్రయింపబడు సౌలభ్యాదిగుణవిశిష్టవస్తువును, ఏకశబ్దము చేత ఆగుణవిశిష్ట వస్తువుయొక్క సహాయాంతర వైరపేక్ష్యమును, శరణశబ్దముచేతను ఆవస్తువుయొక్క ఉపాయత్వమును, వ్రజ అను పదము చేత ఉపాయస్వీకారమును, అహమ్ అనుపదముచేత క్రిందస్వీకరింపబడిన ఉపాయవస్తువుయొక్క జ్ఞానశక్త్యాదిగుణయోగమును, త్వా అను పదముచేత ఆవస్తువునందు న్యస్తభరుడైన అధికారియొక్క స్వరూపమును, సర్వపాపేభ్యః అనుపదముచేత ఆఅధికారికి విరోధియగు పాపసమూహమును మోక్షయిష్యామి అను పదముచేతను, ఆపాపవిమోచనప్రకారమును, మాశుచః అనుపదము చేత పాపవిమోచకుడగు ఈశ్వరుని ఆశ్రయించిన అధికారియొక్క నిర్భరత్వమును, చెప్పబడెను-

జీయర్ తిరువడిగళే శరణమ్-

తిరుమన్త్రార్థము సంపూర్ణము.

